

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ (KLASİK ARKEOLOJİ)
ANABİLİM DALI**

MAGNESİA AD MAEANDRUM MEZAR TİPOLOJİSİ

YÜKSEK LİSANS

İBRAHİM ETHEM KOÇAK

Ankara-2013

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ (KLASİK ARKEOLOJİ)
ANABİLİM DALI

MAGNESİA AD MAEANDRUM MEZAR TİPOLOJİSİ

YÜKSEK LİSANS

İBRAHİM ETHEM KOÇAK

TEZ DANIŞMANI
PROF.DR. ORHAN BİNGÖL

Ankara-2013

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ (KLASİK ARKEOLOJİ)
ANABİLİM DALI

MAGNESİA AD MAEANDRUM MEZAR TİPOLOJİSİ

YÜKSEK LİSANS

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Orhan BİNGÖL

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Tez Sınavı Tarihi .....

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.(...../...../2012)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

İbrahim Ethem Koçak

İmzası

.....

ÖNSÖZ	i
HARİTALAR LİSTESİ	iv
LEVHALAR LİSTESİ.....	vi
KISALTMALAR VE KAYNAKÇA.....	xiv
ÖZET	xxiii
ABSTRACT	xxv
1 GİRİŞ	1
1.1 AMAÇ, KAPSAM, YÖNTEM.....	4
2 MAGNESİA AD MEANDRUM ANTİK KENTİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	8
2.1 KENTİN YERİ VE TARİHÇESİ	8
2.2 KAZI TARİHÇESİ	10
2.2.1 ANTİK KAYNAKLARDA MAGNESİA NEKROPOLLERİ ...	13
2.2.2 18.YY – 19. YY KAZILARINDA MAGNESİA NEKROPOLLERİ	14
2.2.3 1984 SONRASI KAZI ÇALIŞMALARINDA NEKROPOLLER.	16
3 MAGNESİA NEKROPOLLERİNDE TESPİT EDİLEN MEZAR TİPLERİ ...	18
3.1 ANIT MEZARLAR (Levha I-II-III, Harita 10).....	18

3.2	KAYA MEZARLARI (Levha IV, Harita 5-11)	20
3.3	LAHİT MEZARLAR (Levha V-VI...XXXVIII, Harita 12).....	22
3.4	ODA MEZARLAR (Levha XXXIX...L, Harita 5-13).....	26
3.5	SANDUKA MEZARLAR (Levha LI-LII-LIII-LIV-LV-LVI, Harita 5-14)	30
3.6	TÜMÜLÜSLER (Levha LXXV-LXXVI-LXXVII-LXXVIII- LXXIV, Harita 7)	33
4	MAGNESİA NEKROPOLLERİ	37
4.1	BATI NEKROPOL	38
4.2	DOĞU NEKROPOL	39
5	SONUÇ	41
6	KATALOG	55
6.1	BATI NEKROPOL KATALOGU	55
6.1.1	ANIT MEZARLAR	55
6.1.2	KAYA MEZARLAR	57
6.1.3	LAHİT MEZARLAR	58
6.1.4	ODA MEZAR	89
6.1.5	SANDUKA MEZARLAR	100
6.2	DOĞU NEKROPOL KATALOĞU	104

6.2.1 LAHİT MEZARLAR.....	104
6.3 TÛMÛLÛSLER.....	118
HARİTALAR.....	123
LEVHALAR.....	124

ÖNSÖZ

2004 – 2011 yılları arasında şahsımın da katılmış olduğu Magnesia Ad Maeandrum antik kenti kazı çalışmaları 1984 yılından itibaren Orhan Bingöl'ün başkanlığında yürütülmektedir. 1984'den bu yana yapılan özverili çalışmalarda, kentin tarihinin bilinmesine ve ayrıca birçok alanda bilimsel araştırmalara ışık tutacak yapılar ortaya çıkarılmış ve kent hakkında birçok bilgiye ulaşılmıştır. Elde edilen bilgiler sayesinde birçok lisans, yüksek lisans ve doktora tezi hazırlanmıştır.

Magnesia ad Maeandrum kenti hakkında hazırlanan tezler genellikle ortaya (?)çıkarılan yapılar ve bulunan eserler üzerine yazılmıştır. Ankara Üniversitesinde 2009 yılında başlamış olduğum yüksek lisans eğitimim boyunca hocam Orhan Bingöl beni Magnesia Antik Kenti'nin Nekropollerini üzerinde çalışmaya yönlendirmiş, cesaretlendirmiş ve bu şansı bana vermiştir. Bana güven duyarak çalışma olanağı veren ve çalışmalarımı yüksek lisans tezi kapsamında değerlendirme olanağı sunan, arkeoloji eğitimim boyunca her türlü maddi ve manevi desteğini esirgemeyen mesleğimi sevdiren ve mesleğimden kopmamamı sağlayan hocama teşekkürlerimi sunarım.

Magnesia kazıları sezonlarında ve Ankara'daki eğitimim süresince bana bir anne şefkati ile yaklaşmış, destekleyen ve çalışmalarım hakkında fikirler veren Işık Bingöl hocama, Aynı süreçte bir ağabeylik görevi gören Araş.Gör. Muharrem Oral'a, her daim yardımını esirgemeyen Dr.Görkem Kökdemir'e, Araş.Gör.A. Kadir Biniciye, Araş.Gör.Rahşan Tamsü Polat'a, Araş.Gör.Hüseyin Yaman'a, Araş.Gör. Erdinç Buruldağ'a Arkeolog Adem Acar'a teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak yaptığım her işte beni destekleyen, bana inanan ve güvenen Anneme, Babama, Ablam İsmihan Koçak'a, Kardeşim Safiye Koçak'a, her daim beni cesaretlendiren maddi manevi desteğini arkamda hissettiğim Yusuf Eycan ve Eşi, ablam Keziban Eycan'a teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Dünyada kusursuz iki insan vardır. Biri ölmüştür diğeri ise doğmamıştır...

Hoş geldin sefalar getirdin Defne Deniz Eycan...

Defne Deniz Eycan'a

HARİTALAR LİSTESİ

- HARİTA I Magnesia kentinin konumu.
- HARİTA II Magnesia kentinin konumu (Fiziki)
- HARİTA III C. Humann tarafından çizilen Magnesia kent planı- kent içindeki geç Dönem mezarlığı.
- HARİTA IV C. Humann tarafından çizilen Magnesia kent planı- Batı ve Doğu Nekropollerinin konumu.
- HARİTA V Google Earth hava fotoğrafı üzerinde Magnesia kenti sur içi, batı nekropol ve doğu nekropolün renklendirilerek gösterilmesi.
- HARİTA VI Google Earth hava fotoğrafı üzerinde Magnesia kenti sit alanı sınırının renklendirilerek gösterilmesi.
- HARİTA VII Google Earth hava fotoğrafı üzerinde Magnesia kenti sur içi, sit alanı sınırı, batı nekropol, doğu nekropol ve Tümülüslerin renklendirilerek gösterilmesi.
- HARİTA VIII Google Earth hava fotoğrafı üzerinde Magnesia kenti ile Ephesus kenti Arasındaki antik yolun olası güzergahı.

- HARİTA IX Magnesia batı nekropolde tespit edilen mezar tiplerinin dağılımının izohips haritası üzerinde gösterilmesi.
- HARİTA X Magnesia batı nekropolde tespit edilen anıt mezarların izohips haritası üzerinde gösterilmesi
- HARİTA XI Magnesia batı nekropolde tespit edilen kaya mezarların izohips haritası üzerinde gösterilmesi
- HARİTA XII Magnesia batı nekropolde tespit edilen lahit mezarların izohips haritası üzerinde gösterilmesi
- HARİTA XIII Magnesia batı nekropolde tespit edilen oda mezarların izohips haritası üzerinde gösterilmesi
- HARİTA XIV Magnesia batı nekropolde tespit edilen sanduka mezarların izohips haritası üzerinde gösterilmesi.
- HARİTA XV Magnesia doğu nekropolde tespit edilen lahit mezarların izohips haritası üzerinde gösterilmesi.

LEVHALAR LİSTESİ

- LEVHA I Resim 1: BN-ANT 001 envanter numaralı Anıt mezar.
Resim 2: BN-ANT 002 envanter numaralı Anıt mezar.
- LEVHA II Resim 3: BN-ANT 003 envanter numaralı Anıt mezar.
Resim 4: BN-ANT 004 envanter numaralı in-antis tipli Anıt mezar.
- LEVHA III Resim 5: BN-KM 001 envanter numaralı Kaya mezar.
Resim 6 a/b: BN-KM 002 envanter numaralı Kaya mezar.
- LEVHA IV Resim 7 a/b/c: BN-LM 001 envanter numaralı lahit mezar sandukası.
- LEVHA V Resim 8: BN-LM 002 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
Resim 9: BN-LM 003 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA VI Resim 10: BN-LM 004 envanter numaralı lahit mezar.
Resim 11: BN-LM 005 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA VII Resim 12: BN-LM 006 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
Resim 13: BN-LM 007 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA VIII Resim 14: BN-LM 008 envanter numaralı lahit mezar.

- Resim 15: BN-LM 009 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA IX Resim 16: BN-LM 010 envanter numaralı mermer lahit mezar kapağı.
- Resim 17: BN-LM 011 envanter numaralı mermer lahit mezar kapağı.
- LEVHA X Resim 18: BN-LM 012 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- Resim 19: BN-LM 013 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA XI Resim 20: BN-LM 014 envanter numaralı lahit mezar sandukası.
- Resim 21: BN-LM 015 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA XII Resim 22: BN-LM 016 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- Resim 23: BN-LM 017 envanter numaralı lahit mezar sandukası.
- LEVHA XIII Resim 24: BN-LM 018 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- Resim 25: BN-LM 019 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA XIV Resim 26: BN-LM 020 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- Resim 27: BN-LM 021 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA XV Resim 28: BN-LM 022 envanter numaralı lahit mezar kapağı.

- Resim 29: BN-LM 023 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA XVI Resim 30: BN-LM 024 envanter numaralı lahit mezar.
- Resim 31: BN-LM 025 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA XVII Resim 32: BN-LM 026 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- Resim 33: BN-LM 027 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA XVIII Resim 34: BN-LM 028 envanter numaralı lahit mezar kapağı
- Resim 35: BN-LM 029 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA XIX Resim 36: BN-LM 030 envanter numaralı lahit mezar.
- Resim 37: BN-LM 031 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA XX Resim 38: BN-LM 032 envanter numaralı lahit mezar.
- Resim 39: BN-LM 033 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA XXI Resim 40: BN-LM 034 envanter numaralı lahit mezar.
- Resim 41: BN-LM 035 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA XXII Resim 42: BN-LM 036 envanter numaralı lahit mezar sandukası.
- Resim 43: BN-LM 037 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA XXIII Resim 44: BN-LM 038 envanter numaralı lahit mezar sandukası.

- Resim 45: BN-LM 039 envanter numaralı lahit mezar sandukası.
- LEVHA XXIV Resim 46: BN-LM 040 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- Resim 47: BN-LM 041 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA XXV Resim 48: BN-LM 042 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- Resim 49: BN-LM 043 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA XXVI Resim 50: BN-LM 044 envanter numaralı lahit mezar.
- Resim 51: BN-LM 044 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA XXVII Resim 52: BN-LM 045 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- Resim 53: BN-LM 046 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA XXVIII Resim 54: BN-LM 047-048 envanter numaralı iki lahit kapağı.
- Resim 55: BN-LM 049 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA XXI X Resim 56 a/b : BN-LM 50 envanter numaralı lahit mezar
- LEVHA XX X Resim 57: BN-LM 051 envanter numaralı lahit mezar.
- Resim 58: BN-LM 052 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA XXXI Resim 59: BN-LM 053 envanter numaralı lahit mezar.
- Resim 60: BN-LM 054 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA XXXII Resim 61: BN-LM 055 envanter numaralı lahit mezar.

- Resim 62: BN-LM 056 envanter numaralı lahit mezar sandukası.
- LEVHA XXXIII Resim 63: BN-LM 057 envanter numaralı lahit mezar sandukası.
- Resim 64: BN-LM 058 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA XXXIV Resim 65: BN-LM 059 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- Resim 66: BN-LM 060 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA XXXV Resim 67: BN-LM 061 envanter numaralı lahit mezar.
- Resim 68: BN-LM 062 envanter numaralı lahit mezar sandukası.
- LEVHA XXXVI Resim 69 a/b/c/d/e/f/g/h/ı: BN-OM 001 envanter numaralı oda mezar.
- LEVHA XXXIX Resim 70: BN-OM 002 envanter numaralı oda mezar.
- Resim 71: BN-OM 003 envanter numaralı oda mezar.
- LEVHA XL Resim 72: BN-OM 004 envanter numaralı oda mezar.
- Resim 73 a/b: BN-OM 005 envanter numaralı oda mezar.
- LEVHA XLI Resim 74 a/b: BN-OM 006 envanter numaralı oda mezar.
- LEVHA XLII Resim 75 a/b: BN-OM 007 envanter numaralı oda mezar.
- LEVHA XLIII Resim 76: BN-OM 008 envanter numaralı oda mezar.

- Resim 77: BN-OM 009 envanter numaralı oda mezar.
- LEVHA XLIV Resim 78: BN-OM 010 envanter numaralı oda mezar.
- Resim 79: BN-OM 011 envanter numaralı oda mezar.
- LEVHA XLV Resim 80 a/b: BN-OM 012 envanter numaralı oda mezar.
- LEVHA XLVI Resim 81 a/b: BN-OM 013 envanter numaralı oda mezar.
- LEVHA XLVII Resim 82 a/b: BN-OM 014 envanter numaralı oda mezar.
- LEVHA XLVIII Resim 83 a/b/c/d/e: BN-SM 001 (M 1) envanter numaralı sanduka mezar.
- LEVHA XLIX Resim 83 f/g/ı/j : BN-SM 001 (M 1) envanter numaralı sanduka mezar.
- LEVHA L Resim 83 k : BN-SM 001 (M 1) envanter numaralı sanduka mezar.
- LEVHA L Resim 84 : BN-SM 002 envanter numaralı sanduka mezar.
- LEVHA LI Resim 85 : BN-SM 003 envanter numaralı sanduka mezar.
- LEVHA LII Resim 86 a/b/c: DN-LM 001 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA LIII Resim 87 a/b : DN-LM 002 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA LIV Resim 88 a/b : DN-LM 003 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA LV Resim 89 : DN-LM 004 envanter numaralı lahit mezar kapağı.

- Resim 90 : DN-LM 005 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA LVI Resim 91 : DN-LM 006 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- Resim 92 : DN-LM 007 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA LVII Resim 93 : DN-LM 008 envanter numaralı lahit mezar.
- Resim 94 : DN-LM 009 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA LVIII Resim 95 a/b : DN-LM 010 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- LEVHA LIX Resim 96 : DN-LM 011 envanter numaralı lahit mezar kapağı.
- Resim 97 : DN-LM 012 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA LX Resim 98 : DN-LM 013 envanter numaralı lahit mezar.
- Resim 99 : DN-LM 014 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA LXI Resim 100 a/b : DN-LM 015 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA LXII Resim 101 a/b : DN-LM 016 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA LXIII Resim 102 : DN-LM 017 envanter numaralı lahit mezar.
- Resim 103 : DN-LM 018 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA LXIV Resim 104 a/b/c : DN-LM 019 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA LXV Resim 105 : DN-LM 020 envanter numaralı lahit mezar.
- Resim 106 : DN-LM 021 envanter numaralı lahit mezar.

- LEVHA LXVI Resim 107 : DN-LM 022 envanter numaralı lahit mezar.
- Resim 108 : DN-LM 023 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA LXVII Resim 109 a/b : DN-LM 024 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA LXVIII Resim 110: DN-LM 025 envanter numaralı lahit mezar.
- Resim 111: DN-LM 026 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA LXIX Resim 112 a/b : DN-LM 027 envanter numaralı lahit mezar.
- LEVHA LXX Resim 113 a/b/c/d/e: TML 001 (Argavlı Tümülüsü) envanter numaralı Tümülüs.
- LEVHA LXXI Resim 114 a/b : TML 002 (Temistokles?) envanter numaralı tümülüs.
- LEVHA LXXII Resim 115 a/b : TML 003 envanter numaralı tümülüs.
- LEVHA LXXIII Resim 116 a/b : TML 004 envanter numaralı tümülüs.

KISALTMALAR VE KAYNAKÇA

ANT:	Anıt Mezar
A.g.e:	Adı geçen eser
B:	Boylam
Bkz:	Bakınız
BN:	Batı Nekropol
DN:	Doğu Nekropol
LM:	Lahit Mezar
E:	Enlem
Env:	Envanter Numarası
GPS:	Küresel Konumlandırma Sistemi
IvM :	Inscripfen Von Magnesia
Kat No:	Katalog No
KM:	Kaya Mezar
km:	Kilometre
KST:	Kazı Sonuçları Toplantısı
M:	Metre
M.Ö:	Milattan Önce

M.S:	Milattan Sonra
OM:	Oda Mezar
Res:	Resim
SM:	Sanduka Mezar
Tab:	Tablo
TML:	Tümülüs
YY:	Yüzyıl

Akarca 1980	A. Akarca, <i>Şehir ve Savunması</i> , Ankara (1980)
Akçay	T. Akçay, "Lahitlerin Tarihsel Gelişimi", <i>Arkeoidea</i> 5, Mersin.
Akurgal 1990	E. Akurgal, <i>Anadolu Uygarlıkları</i> , İstanbul, (1990)
Akyurt 1998	İ.M. Akyurt, <i>M.Ö. II. Binde Anadolu'da Ölü Gömme Adetleri</i> , Ankara, (1998).
Bean 1979	G.E. Bean, <i>Aegean Turkey</i> , London, (1979).
Bean 2001	G.E. Bean, <i>Eski Çağda Ege Bölgesi</i> , İstanbul, (2001)
Bingöl – Kökdemir 2007	O. Bingöl – G. Kökdemir, "Magnesia ad Maeandrum 2006 (23. Yıl)", <i>29.Kazı Sonuçları Toplantısı, 3. Cilt</i> , Ankara, 2007,
Bingöl (baskıda)	O. Bingöl, "İki Dünya Arasındaki "Kapı". Tümülüslere İlişkin Bir Anımsatma", <i>Anadolu/Anatolia</i> 37, Ankara,

(Baskıda)

- Bingöl 1998 O. Bingöl, *Menderes Magnesiastı*, Ankara, (1998)
- Bingöl 2007 O. Bingöl, *Menderes Magnesiastı*, İstanbul, (2007).
- Bingöl 2012 O. Bingöl, “Metrodoros’un Magnesia’daki Çifte Hermes” *Anadolu/Anatolia Ek Dizisi 3.1 ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal 100 Yaşında*, Ankara, (2012).
- Borchhardt 1974 J. Borchhardt, “*Ein Kenotaph für Gaius Caesar*”, JDI 89, (1974).
- Boysal 1984 Y. Boysal, “Konya Bölgesinde Bulunan Önemli Lahitler”, *Konya Tarihi*, Ankara, (1984), s.121-126
- Buruldağ 2009 E. Buruldağ, Assos Batı Nekropolü Ölü Gömme Gelenekleri (M.Ö. 7-1 yy) (Basılmamış YL tezi), Çanakkale, 2009.
- Canker –Gürler 2009 A. Canker – B. Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, İzmir, (2009).
- Clarke ve diğ. 1902 J. T. Clarke – F. H. Bacon – R. Koldewey, “Investigations at Assos”, *Expedition of the Archaeological Institute of America*, London (1902).
- Cormack 1997 S. Cormack, “Funerary Monuments and Mortuary Practice İn Roman Asia Minor”, *The Early Roman Empire İn the East* (Ed. Susan E, Alcock), Oxbow Monograph 95, (1997).
- Cornelius Cornelius Népos, Them. 10.
- Çelgin 1994 A. V. Çelgin, “Termessos ve Çevresinde Nekropol ve Epigrafya Arastırmaları, 1975-1991 Yılları arasında Yapılan Çalışmaların Toplu Sonuçlarına Kısa Bir Bakış”,

- Ana Ar-XIII*, İstanbul, (1994).
- Çevik 2000 N. Çevik, *Urartu Kaya Mezarları ve Ölü Gömme Gelenekleri-Kaya Mezarları Defin Gelenekleri*, Ankara, (2000).
- Çevirici 2006 F. Çevirici, *Polyksena Lahdi*, İzmir, (2006).
- Davies 1999 J. Davies, *Death ,Burial and Rebirth in the Religions of Antiquity*, London, (1999).
- Doğanay 2010 O. Doğanay, “Isauria Bölgesi Ölü Gömme Adetlerine Genel Bir Bakış”, *Arkeoloji ve Sanat Yayınları* 32 (2010).
- Durukan 2012 M. Durukan, *Kappadokia'da Argaios Dağı Çevresinde Hellenistik Roma Dönemi Mezarları ve Ölü Kültü*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2012.
- Ergeç 2001 R. Ergeç, “Anazarbus Antik Kenti ve Nekropolü”, *Anatolica XIII*, Paris, (2001).
- Erten 2004 E. Erten, *Olba Yüzey Araştırması*, (2004).
- Fedak 1990 J. Fedak, *Monumental Tombs of the Hellenistic Age: A study of Selected Tombs From the Pre-Classical to the Early Imperial Era*, Canada, (1990).
- Gall 2001 V. H. Gall, “Die Löwenbilder des Büyük Arslan Tas und des Zerbrochenen Löwengrabes (Yıllantas) in Phrygie”, *Günışığında Anadolu-Anatolia in Daylight- Cevdet Bayburtluoglu için Yazılar-Esseys in Honour of Cevdet Bayburtluoglu*, İstanbul, (2001).
- Gürler – Atilla 2009 B. Gürler – C. Atilla, *Bergama Müzesi Cam Eserleri-Glass Object From Bergama Museum İzmir*, (2009).
- Hesberg – Zanker V. H. Hesberg – P. Zanker, *Römische Graberstraben*,

- 1987 München, (1987).
- Hild – Hellenkemper 1990 F. Hild – H. Hellenkemper, *Kilikien und Isaurien, Tabula Imperi Byzantini*, Band 5, Teil 1-2, Wien, (1990).
- Homerios Homeros XVIII, 350.
- Hope 2007 M.V. Hope, *Death in Ancient Roma*, New York, (2007).
- Humann 1904 C. Humann, *Magnesia Ad Maeander*, Berlin, (1904).
- Hürmüzlü 2008 B. Hürmüzlü, *Eski Yunanda Ölü Gömme Gelenekleri*, İstanbul,(2004).
- İdil 1985 V. İdil, *Likya Lahitleri*, Ankara, (1985).
- Karagöz 2007 S.A. Karagöz, *Karia Bölgesi Ölü Gömme Adetleri*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, (2007).
- Kaya 2006 F. H. Kaya, *Soli/Pompeiopolis Mezar Tipolojisi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, (2006).
- Kern 1900 O. Kern, *Inscriptionen von Magnesia am Maiandros*, (1900).
- Kızıl 2009 A. Kızıl, “1990-2005 Yılları arasında Milas’ta Kurtarma Kazıları Yapılan Mezarlar ve Buluntuları Üzerine Genel Bir Değerlendirme” in: *Die Karer un Anderen, Internationales Kolloquium an der Freien Universität*, Berlin 13. bis 15. Oktober 2005, Bonn (2009), 397-463.
- Kirchner 2006 A. Kirchner, *O. Kern, Sein archäologisches Wirken, Eine Biographie der Jahre 1883-1897*, (Magister-Hausarbeit), Halle, (2006).
- Koch – Sichtermann 1982 G. Koch – H. Sichtermann, *Römische Sarkophage, Handbuch der Archäologie*, München, (1982).

- Koch 2001 G. Koch, “*Roma İmparatorluk Dönemi Lahitleri*”, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, (2001).
- Kurtz – Boardman 1971 D. C. Kurtz – J. Boardman, *Greek Burial Customs*, London, (1971).
- Mansel 1943 A.M. Mansel, *Trakya – Kırklareli Kubbeli Mezarları ve Sahte Kubbe ve Kemer Problemleri*, Ankara, (1943).
- Mansel 1999 A.M. Mansel, *Ege ve Yunan Tarihi*, Ankara, (1999).
- Morris 1987 I. Morris, *Burial and Ancient Society*, (1987).
- Okunak – Bilgin 2011 M. Okunak – M. Bilgin, *Laodikeia Nekropolü (2004-2010 Yılları)*, (Ed. Celal Şimşek), Ege Yayınları, İstanbul, (2011).
- Okunak 2005 M. Okunak, *Hierapolis Kuzey nekropolü (159 D nolu Tümülüs) Anıt Mezar Ve Buluntuları*, Denizli, (2005).
- Öğün ve diğ. 2001 B.Öğün – C. Isık – A. Diler – O. Özer – B. Schmaaltz – C. Marek – M. Doyran, *Kaunos Kbid-35 Yılın Arastırma Sonuçları*, Antalya, (2001).
- Özbek 2005 Ç. Özbek, *Arykanda Nekropolündeki Tonozlu Mezar Yapıları*, Ankara, (2005).
- Özbek 2007 Ç. Özbek, “*Anadolu’nun Hellenistik Ve Roma Dönemi Anıt Mezar Geleneğine Genel Bir Bakış*”, Patronvs Coşkun Özgünel’e 65. Yaş Armaganı, İstanbul, (2007).
- Özgüç 1948 T. Özgüç, *Ön Tarihte Anadolu’da Ölü Gömme Adetleri*, Ankara, (1948).
- Öztaner 2012 S. H. Öztaner, “*Kappadokia Bölgesi’nden Tapınak Planlı Bir Anıt Mezar: Kayseri – Felahiye Mezar Anıtı*”,

- Bellesten, C. LXXVI S.276, Ankara, (2012), 369-404.*
- Pausanias Pausanias 8.16.3.
- Plutarque Plutarque, Thémistocle, 32
- Rayet – Thomas 1877 O. Rayet – A. Thomas, *Milet Et Le Golfe Latmique*, Paris, 1877.
- Radt 2002 W. Radt, *Pergamon Antik Bir Kentin Tarihi ve Yapıları*, Çev. S. Tammer, İstanbul, (2002).
- Rosebaum 1971 A. E. Rosenbaum, *Anamur Nekropolü (The Necropolis Of Anemurium)* ,Ankara, (1971).
- Rosenbaum 1967 E. Rosenbaum, *A Survey Of Coastal Cities İn Western Cilicia*, Preliminary Report, Ankara, 1967, S. 49-66.
- Roux 1999 J. P. Roux, *Eskicağ ve Ortacağda Altay Türklerinde Ölüm*, (Çev. Aykut Kazancıgil), İstanbul, (1999).
- Rumscheid 1998 F. Rumscheid, *Priene A Guide to the "Pompeii of Asia Minor"*, (1998).
- Saltuk 1993 S. Saltuk, *Arkeoloji Sözlüğü*, İstanbul, (1993)
- Sevin 2001 V. Sevin, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I*, Ankara, (2001).
- Sivas – Sivas 2007 T. T. Sivas –H. Sivas, *Frig Vadileri*, Eskişehir, 2007.
- Sözcü – Tanyeli 1986 M. Sözcü – U. Tanyeli, *Sanat Kavram ve Terimler Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, Büyük Fikir Kitapları Dizisi:71, İstanbul, (1986).
- Strabon Strabon, *Antik Anadolu Coğrafyası*, (Çev. Adnan Pekman) İstanbul, (1993).

- Süreya 2008 C. Süreya, *Üstü Kalsın*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, (2008).
- Şimşek 1997 C. Şimşek, *Hieropolis Güney Nekropolü*, (Yayınlanmış Doktora Tezi), Konya, (1997).
- Şimşek 1998 C. Şimşek, “Çambaşı Tümülüsü” *VIII. Müze Kurtarma Kazıları Semineri*, Ankara, (1998), 493-515.
- Şimşek 2002 C. Şimşek, “Trapezopolis Nekropolü”, *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, (2002), 3-111.
- Tekçam 2007 T. Tekçam, *Arkeoloji Sözlüğü*, İstanbul, (2007).
- Thukydides Thukydides 1,138
- Toynbee 1971 J.M.C. Toynbee, *Death and Burial in the Roman World*, New York, (1971).
- Turani 1993 A. Turani, *Sanat Terimleri Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul, (1993).
- Vapur 2008 Ö. Vapur, *Menderes Magnesiası Hypakaostlu Yapı Yerel Üretim Seramikleri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara, (2008).
- Yılmaz 2006 D. Yılmaz, “Erken Tunç Çağın’da Güneydoğu Anadolu’da Oda Mezar Geleneği”, *Anatolia 31*, (2006), s.57- 69.
- Young 1951 R. S. Young, “Gordion -1950”, *Universty Museum Bullettin 16*,(1951), s. 3-19.
- Zoroğlu 1987 L. Zoroğlu, “Kelenderis 1986 yılı kazı çalışmaları” *AST,V,I*, (1987), s. 409-422.

- Zoroğlu 1988 L. Zoroğlu, “Kelenderis 1987 yılı kazı alışmaları”, *KST,X,I*, (1988), s. 135-155.
- Zoroğlu 1994 L. Zoroğlu, *Kelenderis I, Kaynaklar, Kalıntular, Buluntular*, Ankara, (1994).
- Zoroğlu 2000 L. Zoroğlu,”1998 Yılı Kelenderis Kazı alışmaları”, *KST,21,2*, (2000), s. 323-336.

ÖZET

Her ölüm erken ölümdür.¹ İnsanoğlu gerçeklerle yüzleşmesini her daim bilmiş ve bu gerçeklere çözüm aramaktan vazgeçmemiştir. Doğum, yaşam ve ölüm üçgeninde ölüm geçen serüvenin bilinmeyen ve merak edilen haline gelmiştir. Ölüm, hayatın öteki dünyada da devam etmesi gibi bir umudu ya da bir teselliği kendi içerisinde barındırır² da, geçmişten günümüze gelen bir süreç içinde, giden için ağlanmış, gelen için ise sevinilmiştir. Çağlar boyunca ölüm insanlar için sevdiklerinden ayrılmak ve onu bilmediği bir yere göndermek anlamına gelmiştir.

Bu bağlamda öleni anmak için bir mezar yaparak ona ulaşabilecekleri bir yer yapma düşüncesi ortaya konmuştur. Yerleşik hayata geçen insan çevresindeki araziyi kullanırken mezarların yerleşim yeri içine gömü anlamına gelen -intramural- gömülerden planlı şehirlerin gelişmesiyle birlikte yerini -ekstramural- gömülere bırakmıştır. zaman içinde mezar kavramı ve çeşitleri kültürlere ve dönemlere göre farklılıklar göstermiştir. Bu mezarlar toplumların sosyal ve kültürel yapılarını ve ölüme bakış açılarını incelemekte bizlere değerli ipuçları sunarlar. En basit anlamda bir çukur açarak bedeni toprağa gömmekle başlayan süreç, içinde anıtsal nitelikteki mezarların da olduğu pek çok farklı tipte mezarın ortaya çıkmasını sağlamıştır³.

Antik Yunan ve Roma'da ölümlere hem saygı duyulmuş hem de ölümün yasayanlar üzerindeki kirletici etkisinden korkulmuştur. Bu nedenler ölümlerin kentlerin dışına gömülmesinde kentleşme gibi diğer faktörler kadar olmasa da etkili olmuş ve yerleşim dışına gömü kanunlarıyla belirlenen katı bir uygulama haline

---

¹ Alıntı Cemal Süreyya

² Jean Paul Roux, 1999, s. 11.

³ Arıhan,2007, s.2

getirilmiştir. Bu süreçte “Nekropolis”ler doğmuştur⁴. Nekropolisler Yunan şehircilik anlayışında kentin dışında yer alan bir mezarlık alanıdır⁵. Nekropol Yunanca Nekros: Ölü, Polis: Şehir, kelimelerinden oluşan ve ölüler şehri anlamına gelen bir sözcüklerden oluşmaktadır⁶. Nekropoller geçmişten günümüze, sosyal yaşamdan ekonomiye; dini inançlardan toplumların kültürel faaliyetlere, etnik yapılardan kullandıkları günlük eşyalara kadar birçok konunun aydınlatılmasında yardımcı olmaktadır. Nekropollerin genişlikleri ve yayılım alanları da Antik kentin kuruluşundan buyana kentin sürekliliği hakkında önemli veriler sağlayacaktır.

Magnesia kentinde yapılan arazi çalışmalarıyla ve bilimsel çalışmalarla kent hakkında birçok veriye ulaşmaya çalışılmıştır ve halen bu bilimsel süreklilik hız kesmeden devam etmekte olup Kente ait yapılar bir bir ortaya çıkarılmaktadır. Magnesia nekropollerini de bu süreç içerisinde ortaya çıkmayı bekleyen, Magnesia kenti hakkında Sosyo-kültürel bilgileri içeren önemli alanlardır. Yapmış olduğum bu Yüksek Lisans Tezi çalışması da Magnesia nekropollerini hakkında yapılan ilk çalışma olup kente hakkındaki bilgilerimize yeni şeyler katacaktır. Tezin içeriği, amaç-kapsam-yöntem başlıkları altında daha detaylı anlatılmıştır.

Magnesia Nekropollerinde tespit edilen mezar tipleri hakkında hazırlamış olduğum tez çalışmam üç ana bölümden ve alt bölümlerden oluşmaktadır. Birinci bölümde; Giriş, amaç, kapsam ve yöntem den bahsedilmektedir. İkinci Bölümde; Magnesia antik kenti tarihçesi, Magnesia kazı tarihçesi, Magnesia nekropollerini, nekropollerin konumları incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise Magnesia nekropollerinde yer alan mezar tipleri hakkında bilgiler, mezar katalogları ve karşılaştırmalar ve sonuç-değerlendirme bulunmaktadır.

---

⁴ Arihan,2007, s.3.

⁵ Akarca, 1998: 28.

⁶ Saltuk, 1993: s.125.

ABSTRACT

Every death is an early death. Humanbeing has managed to face the realities has never given up seeking for solution for the realities. Death has been the unknown and enigma of the adventure which takes place among birth, life and death triangle. Even if death contains in itself the hope or alleviation that life goes on in another world, people cry for goings and get happy for comings from past to present. Death has meant leaving the beloved ones and sending him or her to an unknown place for people for ages.

In this sense, an idea of a place to reach the dying by making a grave to memorialize the dying has occurred. Person became sedentary used the land near him. At first, graves were the funeraries called intramural funeraries but as the planned city progressed, this has turned into extramural funeraries. Grave concept makes difference according to different periods and cultures in the course of time. These graves present us valuable cues in analyzing social and cultural structures of the societies. In the simplest term, the process that starts with burying the body by digging enable to come up the various kind of graves including monumental graves.

In ancient Roma and Greek, deaths were respected and the confounding effect of death on living people frightened them. These reasons became effective about burying the deaths in upstate but it wasn't as effective as urbanization and burying in upstate became a strict application with the help of laws. "Nekropolis" is the cemetery land in upstate from the viewpoint of Greek urbanism. Necropolis is formed of death and city words meaning underworld. Necropolises help us with illuminating about social life, economy, religious beliefs, cultural activities of society, ethnicity,

daily stuff from past to present. Extensity and range of necropolls will provide important datas about duration of te city from the establishment of the ancient city

A lot of datas have been reached with the help of field survery in Magnesia city and scientific Works and this scientific duration goes on without slowing down and the structures belonging city have been founded out one by one. Magnesia necropolls are important lands including socio-cultural information about city and waiting fort he coming up. The thesis study of post graduate that I have been studying is the first study about Magnesia necropolls and will add new things to our knowledge about the city. The content of the thesis have been explained in detail under the topics, target- scope-method.

1 GİRİŞ

Her ölüm erken ölümdür⁷. İnsanoğlu gerçeklerle yüzleşmesini her daim bilmiş ve bu gerçeklere çözüm aramaktan vazgeçmemiştir. Doğum, yaşam ve ölüm üçgeninde ölüm, geçen serüvenin bilinmeyen ve merak edilen haline gelmiştir. Ölüm, hayatın öteki dünyada da devam etmesi gibi bir umudu ya da bir teselliyi kendi içerisinde barındırır⁸ da, geçmişten günümüze gelen bir süreç içinde, ölüm için ağlanmış, doğan için ise sevinilmiştir. Çağlar boyunca ölüm insanlar için sevdiklerinden ayrılmak ve onu bilmediği bir yere göndermek anlamına gelmiştir.

Bu bağlamda öleni anmak için bir mezar yaparak ona ulaşabilecekleri bir yer yapma düşüncesi ortaya çıkmıştır. Yerleşik hayata geçen insan öncelikle, mezarların yerleşim yeri içine gömü anlamına gelen -intramural- gömüler oluşturmuştur, daha sonra ise, planlı şehirlerin gelişmesiyle birlikte mezar yerlerini -ekstramural- gömülere bırakmıştır⁹. Zaman içinde mezar kavramı ve çeşitleri kültürlere ve dönemlere göre farklılıklar göstermiştir. Bu mezarlar geçmişte yaşamış toplumların sosyal ve kültürel yapılarını ve ölüme bakış açılarının incelenmesinde bize değerli ipuçları sunarlar¹⁰. Ölümün gizemli dünyasına anlamaya çalışan insanoğlu, her dönemde ölümü ve öleni önemsemiş. İnançları doğrultusunda da tarih içinde ölü gömme adetleri ve mezar tipleri çeşitlilik kazanmıştır¹¹. En basit anlamda bir çukur açarak bedeni toprağa gömmekle başlayan süreç, ölenin yaşadığı toplumdaki statüsüne göre içinde anıtsal nitelikteki mezarların da olduğu görkemli ya da yalın

---

⁷ Süreyya, C.; Üstü Kalsın,2008.

⁸ Jean Paul Roux 1999, s: 11.

⁹ Özgüç 1948,s: 49

¹⁰ Bu ip uçları konusunda bkz: Morris I., Burial and ancient society,1987;Hope,M.V.; Death in Ancient Roma,2007.; Hürmüzlü, B.,Eski Yunanda Ölü Gömme Gelenekleri,2008.; Toynbee, J.M.C, Death and Burial in the Roman World,1971.; Davies,J.; Death ,Burial and Rebirth in the Religions of Antiquity,1999.

¹¹ Doğanay, 2010, s:39.

mimari ve süslemeler içeren pek çok farklı tipte mezarın ortaya çıkmasını sağlamıştır¹².

Ölü kültürünün önemli olduğu Antik Yunan ve Roma'da ölümlere hem saygı duyulmuş hem de ölümün, yaşayanlar üzerindeki kirletici etkisinden korkulmuştur. Kentleşme gibi en önemli faktör kadar olmasa da, bu korku, ölümlerin kentlerin dışına gömülmesinde etkili olmuş ve yerleşim dışına gömü kanunlarla belirlenen katı bir uygulama haline getirilmiştir. Bu süreçte "Nekropol"ler doğmuştur¹³. Nekropoller Yunan şehircilik anlayışında kentin dışında yer alan bir mezarlık alanıdır¹⁴. Nekropol Yunanca Nekros: Ölü, Polis: Şehir, kelimelerinden oluşan ve ölümler şehri anlamına gelen sözcüklerden oluşmaktadır¹⁵. Nekropoller geçmişten günümüze, sosyal yaşamdan ekonomiye; dini inançlardan toplumların kültürel faaliyetlerine, etnik yapılardan kullandıkları günlük eşyalara kadar birçok konunun aydınlatılmasında yardımcı olan önemli alanlardır. Romanın Anadolu'da ki yoğun etkisinde kaldığı süreç içerisinde cenaze törenleri ve mezar yapıları geleneklere bağlı kalmanın yanında Romanın etkisi ile değişerek başkentin stil ve motiflerini yansıtarak devam etmiştir¹⁶. Bunun yanı sıra Roma etkisi altında kalan İonia kıyılarındaki kentlerle beraber dağlık alanlardaki Hellenistik kentlerde de yerel özelliklere sahip cezbedici mezar yapıları sağlam şekilde inşa edilmeye devam etmiştir. Tüm bu etkileşim süreci boyunca, kent nekropollerinin anlamları ve formları değişiklikler göstermeye başlamıştır. Bu değişim mezar yapılarının yönetim sınırları içerisinde sosyal bir duyuru olarak Romalılaştırma vurgusunun en net hissedildiği yapılar olmasını

---

¹² Karagöz 2007, 2

¹³ A.g.e, 3.

¹⁴ Akarca 1998, 28.

¹⁵ Saltuk 1993, 125.

¹⁶ Cormack, 1997, 139.

sağlamıştır. Roma kanunlarından da bildiğimiz üzere cenazenin hem dini nedenlerden dolayı hem de pratik uygulamalardan dolayı kutsal sınırlar ve kent içine gömülmesi yasaklanmış, cenazenin kent suru dışına defnedilmesi yasalarla¹⁷ sağlanmıştır. Bunun yanında çok nadir de olsa zafer kazanmış önemli kişilerin ve seçilen onurlu kişilerin şehir içine gömülere izin verilmiştir. Fakat Anadolu'da yaşamların devam ettiği Hierapolis, Ephesus, Ariassos gibi kentlerin sınırları içine girmiş olan geniş nekropol alanları da dikkat çekmektedir¹⁸. Roma sınırları içindeki kentler Roma kültürünün etkisi altına aynı ölçüde girmemişler, ölü kültü ve gelenekleri konusunda seçici davranmışlar, uzun süre kendi geleneksel uygulamalarını sürdürmüşlerdir¹⁹. Bu geleneklerin yanında Anadolu'da şehir yolları kenarlarında büyük mezar yapıları gözlenmesine rağmen Romanın etkisinde kalan batı Anadolu kentlerinde, nekropoller içinde mezar caddesi geleneği gözlenebilmektedir²⁰.

Kentlerin kuruluş süreciyle birlikte gelişen nekropoller, toplumların etkileşimiyle özgün yapıların yanı sıra zaman zaman siyasi propaganda yapılarının bulunduğu alanlar haline dönüşmüştür. Her ne amaç için kullanılırsa kullanılsın nekropoller antik kentlerin kültürel ve sosyal yapısı hakkında en sağlıklı bilgiyi sağlayan alanlar olmuştur.

Büyük nekropollere sahip olan Magnesia kentinde yapılan arazi çalışmaları ve bilimsel çalışmalarla kent hakkında birçok veriye ulaşmaya çalışılmıştır. Bu bilimsel çalışma 1984 yılından beri hız kesmeden devam etmekte olup, kente ait

---

¹⁷ Toynbee, 1971, 43-61.

¹⁸ Cormack, 1997, 154

¹⁹ Durukan, 2012, 21.

²⁰ Cormack, 1997, 140-141. Roma mezar caddesi hakkında bkz; Hesberg V.H- Zanker P; Römische Graberstraben, München, 1987, s:43-61,; Hesberg V.H; Römische Grabbauten, Darmstadt, 1992.

yapılar bir bir ortaya çıkarılmaktadır. Magnesia nekropolleri de bu süreç içerisinde ortaya çıkarılmayı bekleyen, Magnesia kenti hakkında Sosyo-kültürel bilgiler içeren önemli alanlardır. Yapmış olduğum bu Yüksek Lisans Tezi çalışması, Magnesia nekropolleri hakkında yapılan ilk çalışma olup, kent hakkındaki bilgilerimize yeni bilgiler katacaktır. Tezin içeriği, amaç-kapsam-yöntem başlıkları altında daha detaylı anlatılmıştır.

1.1 AMAÇ, KAPSAM, YÖNTEM

18 yy.'dan itibaren günümüze kadar Magnesia kentine birçok araştırmacı ve gezgin gelmiş ve hala gelmeye de devam etmektedir. Bu araştırmacılar sayesinde Magnesia kentine ait çeşitli çizimler, planlar, fotoğraflar elde edilmiştir. 1984 yılından itibaren ise Magnesia kentinde sistemli kazı çalışmaları²¹ yapılmış olup, birçok eser envantere girmiş, güncellenmiş Magnesia kent planı yapılmış ve ortaya çıkarılan yapılar kent planına işlenmiştir. Magnesia nekropolleri hakkında daha öncesinde de detaylı herhangi bir çalışma yapılmamış olmasından dolayı kent bütünlüğü açısından böyle bir çalışmanın eksikliği hissedilmiştir. Bunların yanı sıra Magnesia kentinin büyüklüğü ve tarihi geçmişi, geçmişte olduğu gibi günümüzde de insanlar tarafından bilinmektedir. Bunun olumlu etkisi olduğu kadar gözü dönmüş definecilerin ortaya çıkmasına da etkisi olmaktadır. Büyük nekropollere sahip olan Magnesia kentinde her yıl nekropol alanlarında, onlarca kaçak kazı ihbarı alınmaktadır. Nekropol alanlarında birçok antik kentte olduğu gibi kaçakçılar tarafından mezarlar tahrip edilmiş ve halen tahrip edilmektedir. Bu tahribatı önlemek amacı ile, kazı ekibinin kısıtlı zamanlarda çalışma yaparak, yapmış olduğu kurtarma

---

²¹ Bkz ;Magnesia kazı tarihçesi

kazıları sonucunda çok az sayıda mezar ortaya çıkarılabildiği. Nekropol alanlarının tarım arazileri içerisinde bulunmaktadır. Kurtarma kazılarının ve kaçak kazıların olduğu kadar erozyon, sel gibi doğal yolların da mezarların ortaya çıkmasında önemli etken olmuştur. Hazırlanan bu tez ile;

- a) Geniş bir yayılım alanına sahip olan fakat sınırları henüz tespit edilmeyen nekropollerin, elde bulunan mevcut verilerden yola çıkarak yayılım alanlarının tespit edilmesi, (Harita 7)
- b) Nekropol alanları içerisinde tespit edilen mezar tiplerinin envanterlerinin çıkarılması, mezar tiplerinin belirlenmesi ve mimari açıdan benzerlikleri ve farklılıklarının tespitinin yapılması,
- c) Tespit edilen mezar tiplerinin, komşu kentlerin nekropollerini ile olan mimari ve dönemsel benzerliklerin tespit edilerek varsa çeşitli kaynaklara dayanarak ortaya konması amaçlanmaktadır.

Magnesia Nekropollerinde yapılan bu çalışmada kapsam, tezin sınırlarının belirlenmesinde en önemli kısımlardan birisidir. Çalışmanın çıkış noktası nekropoller üzerine yapılan diğer çalışmalardan farklıdır. Magnesia kentinin büyük bir kent olması, Nekropollerin doğa ve insan tahribatından korunmasının şimdilik yetersiz olması çalışmanın kapsamını daraltmış ve zorlaştırmıştır.

Nekropol alanlarında elde bulunan verilerden yola çıkarak- kaçak kazılara müdahale dışında kazı yapmadan- tez hazırlanmaya çalışılmıştır. Nekropol alanlarının ören yeri girişine uzak olması ve güvenlik biriminin yetersiz oluşu çalışmaların yapılamamasında önemli bir etkidir. Yapılacak çalışmada, çeşitli sebeplerle ortaya çıkan mezarların gerekirse bulunduğu alanda herhangi bir temizlik

dahi yapmadan sadece belgelenmesinin yapılması ve mezarın kente göre konumunun tespiti önemli yer tutacaktır. Kaçak kazılarla veya kaçak kazıya yapılan müdahale sonucunda ele geçen eserler tez kapsamına alınmayacak, sadece yapının tarihlenmesinde gerekli görüldüğü durumlarda bu eserlerden yararlanılacaktır. Nekropollerin tahmin edilen mesafeleri dışında tespit edilen mezarlar, anıtlar çalışmanın dışında tutulmuştur. Toraks dağı eteklerinde bulunan Orhan Bingöl tarafından anıt mezar kapısı olarak adlandırılan yapı kalıntısı da dahil edilmemiştir²². Hazırlanan tez daha çok tespit edilen mezarların mimari farklılıklarından yola çıkılarak, tespit edilen bu farklılıklar çeşitli kaynaklardan yararlanılarak tarihleme yoluna gidilecektir.

Bu çalışmaların gerçekleştirilmesinde kaçak kazı ve müdahaleler haricinde hiçbir kazı çalışması yapmaksızın, tespit edilen mezar tiplerinin alınabildiği kadarıyla ölçüleri alınarak, fotoğraflı belgelenmeleri yapılarak ve yakın kentlerdeki benzerleri ile karşılaştırılarak sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Bu yöntem çerçevesinde Magnesia ören yeri sit alanı içerisinde ve dışında gözlem tespiti yapılmıştır. Tespit edilen mezarlar ve/veya nekropole ait olduğu düşünülen yapıların yerleri GPS kullanılarak işaretlenmiştir. Tespit edilen mezar ve/veya yapılar autocad, Photoshop, coreldraw, mapsource programı gibi bilgisayar programları kullanılarak çizilmiş ve/veya düzenlenmiştir. Nekropollerde tespit edilen mezarlar tipolojik özellikleri göz önüne alınarak filemarker programı kullanılarak bir veri tabanı hazırlanmış ve eldeki verilerden yola çıkılarak bir katalog çalışması yapılmıştır. Yapılan arazi çalışmaları sonrasında, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi kütüphanesi, Bilkent Üniversitesi kütüphanesi, Ankara İngiliz

---

²² Bingöl,2007, 181; Bingöl 2013(Baskıda)

Arkeoloji Enstitüsü Kütüphanesi, İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü kütüphanesi ve Türk Tarih Kurumu kütüphanesinden, bu tezin oluşturulması sırasında yararlanılmıştır.

2 MAGNESİA AD MEANDRUM ANTİK KENTİ

HAKKINDA GENEL BİLGİLER

2.1 KENTİN YERİ VE TARİHÇESİ

Aydın ili, Germencik ilçesi, Ortaklar bucağına bağlı, Ortaklar Söke karayolu üzerindeki Tekin köy sınırları içerisinde yer alan Magnesia'ya İzmir – Aydın karayolundan, ortaklar üzerinden ya da Kuşadası – Milas karayolundan, Söke üzerinden ulaşılabilir. Magnesia antik kenti İzmir'den 100 km, Ortaklardan 4 km, Söke'den ise 16 km uzaklıktadır (Harita 1-2).

Antik Magnesia kentinin yerini antik yazar Strabon şöyle tarif eder:

“Magnesia'nın Maindros nehri üzerinde ki Magnesia olarak anılmasına rağmen, Maindros'a karışan ve çıkış yeri Ephesuslular'ın topraklarındaki Pakytes dağında Mykela sıra dağlarının bir uzantısı olan Lethaios nehrine daha yakındır”²³
(Harita 8)

Magnesia'nın başlangıçta nerede kurulduğu bilinmemektedir. Priene ve diğer kentler gibi, Magnesianın konumu da klasik dönemde değiştirilmiştir²⁴. Kentin ilgi çekecek bir diğer yönü de İonya'nın merkezine rastlamasına rağmen, Aeoller²⁵ eliyle kurulması ve hiçbir zaman İon birliğine katılmamasıdır²⁶.

---

²³ Strabon, 1993, 209 – 211

²⁴ Bean, 2001, 228

²⁵ Sevin, 2001, 74

²⁶ Strabon, 1993:,209

Magnesia, kuruluşunun anlatıldığı yazıtta sahip ender kentlerden birisidir. Bu yazıt, 1892 Humann kazılarında Agora Batı Stoa önünde bulunmuştur²⁷.

Kaynaklarda ilkin Delphoi'ye geldikleri daha sonra Girit'e ve en sonunda Anadolu'ya vardıkları anlatılır. Magnesialılar kendilerinin Anadolu'ya gelen ilk Yunanlılar olduklarını iddia ederler²⁸. İlk kente ilişkin bilgiler bir dizi felaketler üzerine yoğunlaşmaktadır²⁹. Kent bir süre Lydia kralı Gyges'in (M.Ö 680 – 652) egemenliğinde kalmıştır. Kısa bir süre sonra ise, Kimmerler tarafından (M.Ö 650) istila edilmiştir. Miletliler Magnesia'yı yeniden kurmuşlar, fakat M.Ö 530 yıllarında Pers kralı Kyros'un komutanı Mezares tarafından ele geçirilerek Anadolu'nun diğer kentleri gibi Pers hâkimiyetine girmiştir³⁰. Erken dönemde Magnesia'ya ün kazandıran en önemli konu, kentin Themistokles ile olan ilişkisidir³¹. Themistokles Pers kralı Artakserkses'in kendisine sunduğu üç kent içinden Magnesia'yı yaşamını sürdüreceği yer olarak seçmiştir. Themistokles, Magnesia'da Ana Tanrıçaya bir tapınak yaptırıp, kızını bu tapınakta rahibe olarak görevlendirmiştir. Magnesialılar ona büyük saygı göstermişlerdir. Themistokles öldüğü zaman Magnesialılar onu devlet töreni ile gömmüş ve Agorada adına güzel bir anıt diktirmişlerdir.

Magnesia'nın hiçbir zaman Delos birliğine girmemiş olması her şeyden önce bulunduğu konumdan kaynaklanmaktadır. Magnesia'nın Priene, Ephesos ve Tralleis üçgeni içerisindeki stratejik konumu ve kentin karasal bir bölgede kurulması birliğe katılmamasındaki büyük etkenlerdendir. Kent M.Ö 400 yılında, yenden tarih sahnesine çıkmıştır. Anadolu'daki kentlerin özgürlüğü için

---

²⁷ Bingöl, 1998, 6; Bingöl, 2007, 16-17; Kern, IvM No:17

²⁸ Bean, 2001, 228

²⁹ Bean, 1979, 206 – 207

³⁰ Akurgal, 1990, 422.

³¹ Mansel, 1999, 301

savaşan Spartalı komutan Thibron, Magnesia'yı Pers satrabının elinden almayı bařarmıřtır³². Komutan Thibron, Kenti bugünkü yerine Artemis Leukophryene yani " beyaz kaşlı" Artemis tapınağının bulunduğu alana, Menderes kolu olan Lethaios (Gümüş çay) nehrinin kenarına taşımıştır. Böylelikle kent Menderes nehrinin su baskınlarından kurtulmuştur. Dinsel bir merkez olmanın da sağladığı özelliklerle daha çok önem ve güç kazanmıřtır³³.

İskender'in Anadolu'ya gelişi ile birlikte kent İskender'e hiçbir direniş göstermeden teslim olmuřtur³⁴. Seleukoslar ve daha sonra da Attaloslar(M.Ö 189 – 133) zamanında Magnesia ilk kez gelişmeye başlamış ve önemli bir kent olmuştur. Magnesia M.Ö 87' de Pontus kralı Mihridates Arkhelaos'un teslim çağrısına ve Romalılara karşı başlattığı savaşa karşı koymuş bu yüzden Sulla zamanına kadar Roma ile dost şehir olarak kalmıştır. Bizans döneminde ise kent önemli bir Piskoposluk merkezi olmuřtur³⁵.

2.2 KAZI TARİHÇESİ

Kentteki çalışmalar 1842 yılında C.Textier başkanlığında bir ekibin Fransız hükümeti tarafından görevlendirilmesi ile başlamıştır. Bu heyet kentte sadece kazı ve temizlik çalışması yapmakla kalmaz, Artemis Tapınağına ait amazonomankhia frizinin ortada bulunan parçalarını toplar ve daha sonra bu parçaları Paris'e yollar. 1887 yılında Fransız Winter ve W. Judeich, frizlerin geri kalanını tespit edip, dönemin Arkeoloji Müzeleri Müdürü Osman Hamdi Bey'e haber verirler. Frizin geri

---

³² Bean, 1979, 206 – 207

³³ Akurgal, 1990, 422, Bingöl, 1998, 9

³⁴ Bean, 2001, 228

³⁵ Akurgal, 1990, 422, Bingöl, 1998, 9

kalan 20m'lik kısmı da İstanbul'a getirilir³⁶. 1872 – 1873 yılları arasında O. Rayet ve A. Thomas Batı Anadolu'da incelemeler yapar ve o dönemde Magnesia hakkında ki en kapsamlı yayın ortaya çıkar³⁷.

1890 yılında Atina, Alman Arkeoloji Enstitüsü küçük bir kazı yapması için O.Kern'i görevlendirir. O.Kern ile F.F.H Von Geartringen de Magnesia'ya gelmiştir. 1890'da Dr Von Hiller, kendi parası ile tiyatrodaki kazı çalışmalarını yapmıştır³⁸. Daha sonra Artemis Tapınağının arkasında başlatılan kazı sonucunda Berlin müzeleri sürekli kazılara başlama kararı almıştır. 1 Mart 1891 yılında Berlin Müzeleri adına C. Humann'ın başkanlığında kazılara başlanmıştır. O. Kern ve R. Heyne'nin katıldığı kazılar 1893 yılının Temmuz ayına kadar devam etmiştir. 1893 yılından sonra Magnesia kentinde araştırmalar son bulmuştur. 1904 yılında J. Kohte ve C. Watzinger tarafından kazı sonuçları yayınlanır. Sürekli bilimsel kazılar 1984 yılından itibaren Orhan Bingöl başkanlığında oluşturulan bilimsel ekip ile birlikte Ankara Üniversitesi tarafından yürütülmektedir.

M.Ö 400-398 yılında yeniden tarih sahnesine çıkan Magnesia kenti konumu itibariyle Hellenistik dönemde tarih sahnesine çıkmasına karşın sessizce zenginleşerek önemli kentlerden birisi olmuştur³⁹. Yeniden kurulduğu M.Ö. 4.yy'dan itibaren M.S. 13.yy'a kadar kesintisiz yaşam devam etmiştir. Bu süreç içerisinde Hellenistik, Roma, Bizans ve İslami dönemler gibi farklı dönemlere ait nekropoller oluşmuştur. Kent sınırları içerisinde kullanımı bilinen en son nekropol alanı ise Çerkez Musa Camii güneyinde ve batısında konumlanmış olan 19.yy' a tarihlenen

---

³⁶ Bingöl, 1998, 15

³⁷ Rayet – Thomas, 1877.

³⁸ Humann 1904, 91 – 92

³⁹ Bean 1992, 229

Tekkeköy'e ait Müslüman mezarlığıdır⁴⁰. Bu nekropol alanlarının yanı sıra kent nekropollerinden bağımsız olarak bilinen kent içinde ve dışında Tümülüsler de bulunmaktadır.

Denizden 530 m. Yüksekliğe sahip olan Thoraks Dağının⁴¹(Bugünkü Gümüş Dağı) kuzey doğu eteklerinde kurulmuş olan Magnesia kenti, kuzeyinde ve güneyinde sıra dağlar bulunan, antik dönemde önemli yolların kesişme noktası olmuştur (Harita 6). Magnesia kenti, kuzeyinde 25 km mesafede bulunan Ephesus Antik kenti ile arasında önemli bir yolun bulunması nedeni ile; Doğuda Tralleis⁴², Nysa ve Afrodisias, Hierapolis yönüne devam eden güzergâh üzerinde olması kentin konumunun önemini arttırmaktadır. Bugün Söke'ye giden karayolu ve demiryolunun geçtiği boğaz Magnesia Kentinin kuruluş öyküsünde geçen “açık denizden gelip dar bir boğazdan geçtiler” denilen yer olduğunu düşündürmektedir⁴³. Kentin bulunduğu coğrafyanın topoğrafik özellikleri önemli antik dönem güzergâhları hakkında önemli ipuçları vermektedir. Bu coğrafi özellikler ve Magnesia kentinin konumu gereği kentin batı ve güney doğu yönünde ki olası güzergâhlar üzerinde, kent surunun dışında iki kısımda da nekropol alanlarına rastlanmaktadır⁴⁴ (Harita 7-9). Nekropol alanlarının kentleri bir birine bağlayan önemli güzergâhların içinden geçecek şekilde planlandığını bilmemiz Magnesia kentinin güneyinde yer alan Priene, Milet v.b gibi önemli kentlere ulaşımı sağlayan önemli bir güzergâhın varlığını göstermektedir⁴⁵.

---

⁴⁰ Bingöl 1998, 12; Bingöl 2007, 38-39.

⁴¹ Humann 1904, 18

⁴² Bingöl 2007, 25

⁴³ A.g.e. 24-25

⁴⁴ Bayburtluoğlu 1982, 424

⁴⁵ Cormack 1997, 140-141.

2.2.1 ANTİK KAYNAKLARDAN BİLİNEN MEZARLAR

Magnesia kenti kuruluş öyküsünün anlatıldığı yazıtın bulunduğu ender kentlerden birisidir⁴⁶. Yazıt bakımından oldukça zengin olan Magnesia kentinde yaşamış önemli kişilikleri ve kahramanları anlatan yazıtlarda yer almaktadır. Magnesia için sembol haline gelen, sikkeler üzerinde sıkça karşılaştığımız *Leukippos* bu kahramanlardan birisidir. Antik kaynaklara göre, mezarı Magnesia'daki Artemis kutsal alanının yakın çevresinde olan yakın kahraman *Leukophryene*, kentine karşı işlemiş olduğu bir suçtan ötürü ya öldürülmüş ya da intihar etmiş olan bu *Leukophryene* olmalıdır⁴⁷.

Antik kaynaklarda sıkça geçen diğer bir kahraman ise Themistoklesdir. Kendilerini sikkeler üzerinde ölümsüzleştiren ilk tiranlardan olan *Themistokles* 460 yıllarında, anavatana karşı, Perslere yardım etmesi için yapılan teklifi önce kabul ettiği, daha sonra ise onuruna yediremediği için pişman olup bir kurban töreni sırasında boğa kanı içerek intihar etmiş olduğu var sayılan bir kişidir⁴⁸. Antik kaynaklardan bildiğimiz üzere *Themistoklesin* Magnesia agorasında hem mezar hem de anıt anlamına gelen Minemion'u bulunmaktadır⁴⁹. Plutarchos'un anlatığına göre Magnesialılar, Themistokles'e Agorada görkemli bir mezar yaptılar daha sonra bunu öğrenen Yunanlılar kente gelerek mezarı soyup, küllerini savurdular⁵⁰. Themistoklesin boğa kanı içerek Magnesia'da intihar etmiş olması

---

⁴⁶ Bingöl 2007, 16.

⁴⁷ A.g.e. 19.

⁴⁸ A.g.e, 184

⁴⁹ Plutarque, Thémistocle, 32; Thukydidés 1,138; Cornelius Népos, Them., 10.

⁵⁰ Plutarque, Thémistocle

mezarının da burada olduğunu düşündürmektedir⁵¹. Zaten Magnesia ile ilgili antik kaynakların neredeyse tamamında Agorada ya da çevresinde Themistokles'e ait mezar olduğu ortak görüşü ortaya çıkmaktadır.

2.2.2 18.YY – 19. YY ARAŞTIRMACILARINDAN BİLİNEN MEZARLAR

Rayet 1877 yılında yayınlamış olduğu “Milet et Le Golfe Latmique” adlı yayınında Magnesia'daki nekropollerden şu şekilde bahsetmektedir; Lethaios ovası bugün geniş bir bataklık bölgesini andırmaktadır; bu nedenle şehrin kuzeyinde, Efes yolunun üzerinde, bir nekropolün olup olmadığı bilinmemektedir. Ancak Lethaios ovasında ve tepelerin güney doğu ve güney batı yamaçlarında çok sayıda mezar yapısına rastlanmaktadır. Magnesia'nın 3 Km. uzağında bulunan vadinin Menderes ovası ile buluştuğu noktada da mezar yapıları görülmektedir. Moralı köyü yakılarından geçen Aydın *Sokhia (Söke)* yolu kenarında Roma dönemine ait lahitler göze çarpmaktadır. Bu yerin 2 Km. batısında, Lethaios'u geçip, karakola varmadan sağ tarafta bulunan tepelerin eteklerinde birden fazla küçük tümülüs bulunmaktadır; Milet'teki konaklamam esnasında bunlardan en önemli gördüklerimi köylülerin yardımıyla açtırdım. Bu yapıların merkezinde mermer bir kapı ile kapanan geniş bir oda ve bu odaya açılan taştan yapılmış bir galeri bulunmaktaydı. Açıldıklarını duyar duymaz oraya gitmiş olmama rağmen, buluntuları hiç bir zaman göremedim. Karakol şefi bana köylülerin buldukları objelere derhal el koyduğunu ve onları Aydın mutasarıfına teslim etmek zorunda kaldığını söyledi. Gerek zaptiyenin buluntular hakkında verdiği yetersiz açıklamalar, gerek köylülerin yersiz suskunlukları ve

---

⁵¹ Bingöl, 2007, 184.

mutasarıfın bu konudan habersiz olması bana, zaptiye ve köylülerin işbirliği yaparak uygun bir zamanda buluntuları İzmir'e götürüp satacaklarını düşündürdü.

Tekke sakinleri, Lethaios'un sol kenarında bulunan tepelerde de mezarlar bulmuşlardır: *Carapanos*'un bana ilettiği bilgilere göre köylüler topladıkları bir kaç pişmiş toprak kap parçasını İstanbul'da bulunan çiftlik sahibi **Baltazzi**'ye (Baltacı?) göndermişlerdir⁵².

Magnesia Kenti nekropol alanında yapılan çalışmalar, çok sınırlı da olsa 1891 – 1903 yılları arasında C. Humann ve O. Kern arasında geçen mektuplarda ve bu süre zarfında Magnesia'da yapılan çalışmalarda tutulan günlüklerde bahsedilmektedir⁵³. 24.01.1891 tarihinde yapılan yazışmada Kentin Güney batısındaki tepelik alanda birçok Roma dönemi lahitin bulunduğu ve O. Kern'in hendekler açarak erken döneme ait mezarlar bulmaya çalıştığından ve başarısız olduğundan bahsedilmektedir⁵⁴. 25.01.1891 tarihinde F. Hiller'in Humann'a yazmış olduğu notta Otto Kern'in lahit bölgesinde yunanlılardan sonra araştırma yaptığından bahsetmiştir⁵⁵. 27.01.1891 de yapılan çalışmaların tutulduğu günlükte ise bahsedilen tepelik alanda bir sondaj çalışmasının yapıldığından ve Kern'in nekropolü bulunduğunu tahmin ettiğinden bahsetmektedir. Çalışmanın devamında ise 2.5 metre derinlikte lahit kapağı olabilecek büyük tuğlaların bulunduğu belirtilmiştir. 28.01.1891 günü yapılan çalışmalarda yine bir sondaj yapıldığından ve 2.5 metre den daha derinde geniş kapaklı bir seramik kabın üzerine yerleştirilmiş içi kül dolu bir amfora bulunduğu bahsedilmektedir⁵⁶. 04.02.1891 de yapılan yazışmada ise Nekropol

---

⁵² Rayet 1877, 117-134.

⁵³ Kirchner 2008, 1

⁵⁴ A.g.e. 62

⁵⁵ A.g.e. 5

⁵⁶ A.g.e. 63

alanından bulunan muhtemelen bir mezar taşı parçası üzerindeki yazıttan bahsedilmektedir. 13.03.1891 de tutulan günlükte ise Kentin batı kapısının hemen çıkışında Roma dönemine ait daha önce açılmış olan bir lahitin bulunduğu bahsedilmektedir⁵⁷. Carl Humann'ın çizmiş olduğu kent planında da kent suru dışında kentin batı kapısı ve güney doğu çıkışındaki alanları nekropolis olarak belirtmiştir⁵⁸ (Harita 3-4). Kern'in 1900 de yayınlamış olduğu IvM de, muhtemelen Humann ile yazışmalarda geçen çalışmaların yapıldığı alandan tespit edilen mezar yazıtları yer almaktadır. Yayında M.Ö 4yy dan M.S 2-3 yy tarihlediği 60 a yakın yazıttan bahsedilmektedir. Kern bu yazıtların bulunduğu yerleri yazarken Kentin batısında bulunan mezar alanlarından, Tren yolu kenarındaki doğu nekropol olarak adlandırdığımız mezarlık alanından bahsetmektedir. Bizimde tespit ettiğimiz nekropol alanlarından farklı olarak güney nekropol adında bir nekropol alanından da bahsetmektedir. Bu güney nekropol muhtemelen bizimde tezde bahsettiğimiz batı nekropolün güneyi olduğunu düşünülmektedir⁵⁹.

2.2.3 1984 SONRASI KAZISI YAPILAN MEZARLAR

Magnesia kazısı 1984 yılından itibaren Orhan Bingöl tarafından yönetilmektedir. Birçok antik kaynaktan ve Humann kazılarından da bilinen nekropollerde 1984 ve 2012 yılları arasında yapılan kaçak kazılara müdahale amaçlı kurtarma kazıları dışında, sistemli bir kazı çalışması yapılmamıştır. 2006 yılında Batı nekropol olarak adlandırılan nekropolde BN-OM-01 envanterli oda mezara, kaçak kazı sonrası müdahale edilmiş ve kazı yapılmıştır. 2008 yılında ise yine batı nekropolde M1 olarak adlandırılan BN-SM-O1 envanterli oda mezara müdahale

---

⁵⁷ A.g.e. 5

⁵⁸ Humann 1904, 8

⁵⁹ Kern 1900, 151-159.

edilmiş ve kurtarma kazısı yapılmıştır. 2009 yılında Okalıptus nekropolü olarak adlandırılan doğu nekropolde bir lahit mezar köşesinden kırılarak tahrip edilmiş ve soyulmaya çalışılmıştır. Güvenlik tarafından fark edilen bu lahit mezara da müdahale edilmiş ve kazısı tarafımızdan yapılmıştır. 2011 yılında ise, 2006 yılında kazısı tamamlanmış olan BN-OM-01 envanterli oda mezar kaçakçılar tarafından yeniden tahrip edilmiş ve kaçak kazı yapılmıştır. Bu nedenle 2011 yılında BN-OM-01 envanterli mezar çevresinde kurtarma kazısı yapılmıştır.

3 MAGNESİA NEKROPOLLERİNDE TESPİT EDİLEN

MEZAR TİPLERİ

3.1 ANIT MEZARLAR (Levha I-II-III, Harita 10).

Birçok Antik kentte olduğu gibi Magnesia antik kentinde de özellikle siyasal ve ekonomik açıdan refahın yaşandığı dönemlerde artış gösteren imar ve inşaa faaliyetleri anıtsal mezar mimarlığında da yansımalarını göstermiştir. Hazırlanan birçok nekropol tezinde anıt mezar tipleri üzerinde kavram karışıklığı bulunmaktadır. Magnesia nekropollerinde Anıt mezarlar olarak kastedilen mezar tipi, kentin en önemli yapısı olan tapınak ve benzeri mimari düzen içerisinde olan mezar tipidir. Bu tür mezarlar, mimarlık tarihi içerisinde oldukça özel bir yer tutmaktadır⁶⁰. Anıt mezarlar diğer mezar tiplerine göre tasarımda daha özgür, form olarak ise daha çeşitlidir. Öyle ki “birbirinin tıpatıp aynı olan iki anıt mezar binası yoktur.”denilebilir⁶¹. Bu tarz farklı ve görkemli anıt mezarlar çoğunlukla dönemin yönetici, zafer kazanmış önemli kişiler, sporcular veya soylu sınıfına mensup kişileri veya zenginleri için inşa edilmiştir⁶².

Genellikle simgesel anlamlar taşıyan anıt mezar yapıları ile vurgulanmak istenen, ölüyü yüceltmek hatta daha da ileri giderek tanrısal ölümsüzlüğe ulaştırmaktır. Bunun yanı sıra satrapların ve yerel beylerin kalıcı olabilmek için büyük ölçekli, görkemli mezarlar yaptırdıkları da bilinmektedir⁶³. Magnesia batı nekropol alanında (Harita 5, Levha I-II ,Res: 1-2) yapılan gözlemlerde büyük

---

⁶⁰ Özbek 2007,265

⁶¹ Fedak 1990,3; Özbek 2007,265

⁶² Özbek 2007,265

⁶³ Fedak 1990,15; Özbek 2007,265

bloklardan oluşan yapı kalıntılarına, yapı temellerine rastlanmıştır. Bu nedenle nekropol alanı içerisinde anıt mezarlar olabileceği düşünülmektedir (Kat:1-2-3-4).

19. Yüzyılda ve 20. yüzyılda birçok araştırmacı ve bilim adamı karşılaştıkları mezar tiplerini sınıflandırmış ve birçok farklı tipin olduğunu ortaya koymuştur. Belirlenen bu tiplerin en belirgin ve günümüze kadar kalabilen mezar tipi anıt mezarlardır⁶⁴. Magnesia da anıtsal mezar olduğu düşünülen mezarlar ileriki yıllarda yapılacak çalışmalar sonucunda hangi tip anıtsal mezar olduğu ortaya konulacaktır. Yapılan çalışmalarda Magnesia batı nekropolünde sit alanı dışında tespit edilen ANT 3 (Kat: 3/Levha II Res:3) olarak adlandırılan mezar yapısında mimari öğelerin ve üzerinde kalkan betimi olan üçgen alınlık parçasının tespit edilmesi mezarın tapınak biçimli anıt mezar olabileceğini düşündürmektedir. 2008 yılında Batı nekropol da yapılan kurtarma kazılarında tespit edilen doğu batı yönünde olan ve her iki ucunda anta ucu olan mezar yapısının da anıt mezar (olasılıkla tapınak tipli) olduğu düşünülmektedir (Levha II Kat:4 Res: 4, Levha III Çiz: 4).

2009 yılında Batı Nekropolün güneyinde yapılan yüzey araştırması esnasında bulunan bir mezar stelinde Magnesia da yaşamış önemli bir kişilik olan “*Falavius Cladius Metrodoros*”dan bahsetmektedir⁶⁵. Toplumda önemli bir yeri olan kişiler için mutlaka bir anıt mezar yapılmış olmalıydı. Bu nedenle Magnesia sınırları içerisinde özellikle diğer kentlerle bağlantıyı sağlayan önemli yollar üzerinde tespit ettiğimizden daha fazla anıt mezar olmalıdır. Thoraks dağı eteklerinde, Ephesus antik kentine giden güzergah üzerinde halen ayakta olan bir anıt mezar kapısının varlığı

---

⁶⁴ Özbek 2007, 265

⁶⁵ Bingöl 2012, 51-57.

bilinmektedir⁶⁶. Fakat bu anıt mezar kapısı, kentin batı nekropolünden çok uzakta olması nedeni ile şimdilik bu çalışmaya dahil edilmemiştir.

Magnesia nekropollerini yanı sıra Anıt mezar tipine bölgede Ephesos⁶⁷ başta olmak üzere, Priene⁶⁸, Miletus⁶⁹, Pergamon⁷⁰, Hierapolis⁷¹ ve Aphrodisias⁷² gibi büyük kentlerin yanı sıra birçok Roma Dönemi kentinde de⁷³ rastlanmaktadır.

3.2 KAYA MEZARLARI (Levha IV, Harita 5-11)

Kaya mezar kullanma geleneğinin tarih öncesi dönemlerden beri doğuda var olduğu bilinmektedir⁷⁴. Magnesia kenti sınırları içerisinde de tespit edilmiş olan kaya mezarlarını kısaca tanımlayacak olursak; kaya oyuğu ya da kaya aralığı mezarları, yerli büyük kaya kitlelerinin tabii oyuk ya da anakayaya direkt oyularak yapılan mezar tipidir⁷⁵. Kalıcı ve hazır yapı malzemesi olarak kayalar her dönemde yaygın olarak kullanılmıştır⁷⁶. Kullanım biçiminden yola çıkarak kaya mezarlarını bir bakıma ölü evi olarak da nitelendirilebilir⁷⁷.

Kaya mezarları Ege kıyılarında yer alan kentlerde Likya bölgesine oranla henüz çok fazla bilinmemektedir. Erken dönemlerden beri varlığı bilinen⁷⁸ kaya

---

⁶⁶ Bingöl 2007, 181.

⁶⁷ Cormack 2004, 219

⁶⁸ A.g.e., 274

⁶⁹ A.g.e., 243

⁷⁰ A.g.e., 256

⁷¹ A.g.e., 228

⁷² A.g.e., 173

⁷³, Anadolu Roma Dönemi anıt mezarı için Bkz. Sarah Cormack'ın "The Space Of Death in Roman Asia Minor"

⁷⁴ Cormack 1997, 139

⁷⁵ Özgüç 1948, 14, Tekçam 2007, 113, Sözcü-Tanyeli 1986, 127

⁷⁶ Çevik 2000, 24

⁷⁷ Akyurt 1998, 114-115

⁷⁸ Antik dünyada kaya mezarlarının en erken örneklerinin M.Ö III. Bin yıla, Mısır'a dayandığı; Anadolu da ise M.Ö VIII-VII yüzyıla dayandığı öne sürülmektedir (Kaya 2006, s 19). Mezar tipolojisi içerisinde kaya mezarları Anadolu da hem bölgesel hem de dönemsal farklılıkları çok açık şekilde ortaya koymaktadır. Anadolu kaya mezarları açısından Urartu kaya mezarları (Akyurt

mezarları özellikle Güney kıyı bölgelerimizde Likya bölgesinde karakteristik özellikler göstermektedir⁷⁹. İonia bölgesinde kaya mezarı konusunda kısıtlı bilgimiz olması nedeni ile Magnesia batı nekropolünde tespit edilen kaya mezarlar bölgenin mezar tipolojisi açısından oldukça önemlidir (Harita 5-11). Magnesia batı nekropolünde tespit edilen KM 1 ve KM 2 envanterli kaya mezarları nekropol alanının topografik yapısına bağlı olarak diğer mezar tiplerinden farklı olarak daha yamaçta bulunmaktadır (Levha IV Kat: 5 Res: 5 Kat: 6 Res: 6a/b). Alanda yapılan gözlemlerde kaya mezarların yan yana anakayaya açıldığı görülmüştür. Mezar odasının iç kısımları hakkında şimdilik herhangi bir bilgiye sahip değiliz fakat dış cephesi konusunda kısmen de olsa bilgimiz bulunmaktadır. Mezar odalarının dış cephesi farklı yükseklikte ve genişlikte sekilerden oluşmaktadır. Bu özellikleri ile Frig mezar anıtlarını⁸⁰ ya da Kolophon nekropolünde bulunan kaya mezarlarının üst kısmındaki ateş altalarına çıkan basamakları andırmaktadırlar veya Olba nekropolünde kaya mezarlarda yapılan tespit gibi bu basamakların dekoratif anlamda olmadığını mezar kompleksinin işlenmesinin henüz bitmediğini de gösterebilir⁸¹. Bu farklı örnekler ışığında düşünecek olursak ne yazık ki detaylı çalışma yapamamış olmasından dolayı dış cephesindeki basamakların kullanım amacı hakkında şimdilik kesin bir şey söylemek doğru olmayacaktır. Tespit edilen bu kaya mezarlar kuzey güney yönünde olup, ileriki yıllarda yapılacak çalışmalarda çıkacak kaya mezarları ile yönleri hakkında da daha detaylı bilgimiz olacaktır.

1998; 114-115), Kilikya, Kappadokia (Durukan, 2012) ve Frig kaya mezarları (Von Gall 2001, s.257-266) bu farklılıklara öncülük etmektedir. Daha sonraki süreçte Likya bölgesi kentlerinde bu mezar tipinin örneklerine rastlanmaktadır. Karia bölgesindeki “Kaunos Kaya Mezarları” Roma dönemi öncesi için örnek teşkil etmektedir (Ögün-Isık 2001, s.163-166).

⁷⁹ Akyurt 1998, 114-115,

⁸⁰ Frig Mezar Anıtları için bkz: Frig Vadileri 2007 (Taciser Tüfekçi Sivas-Hakan Sivas)

⁸¹ Erten 2004, 144

3.3 LAHİT MEZARLAR (Levha V-VI....XXXVIII, Harita 12)

Magnesia nekropollerinde karşılaşılan bir mezar tipi olan Lahit'in kelime anlamı eski Yunancada *sarkophagos* (*Σαρκόφαγος*) yani et yiyici anlamına gelmektedir⁸². Lahit Homeros'da *soros* ya da *larnaks* olarak geçmektedir⁸³. Lahitler, ölü gömme geleneklerine paralel olarak gelişmiş bir mezar tipidir. Küçük mezar evler olarak da bilinmekte olup genelde 2-3 mt uzunluğundaki bütün ceset koruyucu kaplar lahit olarak adlandırılabilir⁸⁴. Antik çağda içine ölünün yatırıldığı ahşap, pişmiş toprak, taş, kireç taşı ve Mermerden yapılmış özel sanduka olarak bilinen lahit Antik Yunan ve Roma'da en yaygın gömüt malzemesi olarak kullanılmıştır⁸⁵.

Lahitler, hem ekonomik nedenler hem de malzemenin temini nedeni ile antik dönemlerde en fazla karşılaşılan gömü biçimidir. Magnesia antik kenti nekropollerinde de lahitler oldukça yoğun şekilde karşımıza çıkmaktadır ve çıkması beklenmektedir. Aşağıda bu nedenle lahit tiplerinden kısaca bahsedilmiştir⁸⁶.

---

⁸² Saltuk 1989, s;109

⁸³ Saltuk 1989, s;109 ; Homeros, II, XXIII, 91;II, XXIV, 95.

⁸⁴ İdil,1985, s: 8

⁸⁵ Tekçam 2007, s:194

⁸⁶ Gerçek anlamdaki ilk lahitler Mesopotamia ve Mısırda ortaya çıkmıştır. Bu lahitler daha çok pişmiş topraktan basit tekneler olarak yapılarak, üstü aynı malzemeden düz levha şeklindeki bir kapakla örtülmekteydi. Taştan yapılmış lahitler Mısırda M.Ö yaklaşık 2600 yıllarında, saraylara benzetilerek tasarlanmış üzerlerine kapı ve pencere gibi detaylar işlenmiştir. M.Ö yaklaşık 1600 yıllarında pişmiş toprak, ahşap ya da taştan insan biçiminde (Antropoid) lahitler yapılmıştır. M.Ö IX. yüzyılın ikinci yarısında Asur'da teknesi ve kapağı taştan lahitler yapılmaya başlanmıştır. Bu lahitler M.Ö VIII. yüzyılın ortalarında Urartular tarafından benimsenmiştir. M.Ö VI. yüzyılda İtalya'da lahit kapaklarının üstünde ölüyü yatar vaziyette gösteren pişmiş toprak lahitler yapılmaya başlanmıştır (Tekçam 2007, s:194). Lahit mezar düşüncesi Mısır'a ait olup buradan Akdeniz memleketlerine ve Yunanistan'a oradan da Romalılara geçmiştir (İdil, 1985, s: 8). Anadolu'da ise; Lahit M.Ö I. Binin başlarında görülmektedir (Boysal 1984, s: 121). Geç Arkaik dönemde Klazomenai pişmiş toprak boyalı ve dikdörtgen lahitlerin merkezi olmuştur. M.Ö V. yüzyılda Likya bölgesinde taş lahitler görülmeye başlamıştır (Tekçam 2007, s:194). M.Ö IV. Yüzyılda eski Likya tipi olarak adlandırılan lahitler dar ve uzun oranları, üstleri mahya kirişli semerdam biçimli kapaklarıyla ya bir konstrüksiyon oluşturan ahşap bir yapının taklidi biçimindeki ya da düz bir sandık biçimindeki şekilleri ile görülmektedirler (Saltuk 1989, s;110). Çanakkale müzesinde bulunan M.Ö 500-490 yılları arasında

Magnesia Doğu ve Batı nekropolünde yapılan gözlemlerde ve tespitlerde detaylı verilere ulaşılmaya da nekropoller içerisinde çok fazla lahit mezarlara ait parçalara rastlanması şimdilik en somut veri olarak görülmektedir (Harita 5-12). Lahitlerin genelinin hakkında detaylı verilerin olmaması nedeni ile şimdilik genel bir sınıflandırma ve tarihleme yapmak oldukça güçtür. Magnesia batı ve doğu nekropollerinde yapılan çalışmalarda lahit mezar tipi hakkında sağlıklı verilere ulaşılabilecek kadar farklı lahit mezar ortaya henüz çıkarılmamıştır. Yapılan çalışmalarda ele geçen lahitlerin tamamı Roma dönemi basit lahit mezarlardır. 1877 yılında O. Kern'in Magnesia nekropollerinde yapmış olduğu çalışmalarda birçok lahit mezardan bahsetmektedir. Bahsedilen bu lahit mezarların bir kısmı mermer bir kısmı ise kireç taşından yapılmıştır. Tespit edilen bazı lahitler üzerinde yazıtlar bulunmaktadır⁸⁷.

---

tarihlenen Polyksena Lahdi (Çevirici,2006,S:12-14/168-169), lahit mezar tipinin gelişimi için oldukça önemli örneklerdendir. Klasik ve Hellenistik dönemde de bu gelişim devam etmiştir. Roma dönemine gelindiğinde de lahitler temel gömü biçiminden birisi olmuştur. Başlangıçta lahit kullanımına az rastlanmasına rağmen imparatorluk döneminde yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır. M.S II. Yüzyıldan sonra nedeni tam olarak bilinmese de Roma İmparatorluğunda gömme biçimi değişir kremasyondan inhumasyona geçişle birlikte lahit kullanımı moda haline gelir (Koch, 2001, s; 17, Akçay 2007, s;22., Koch-Sichter mann 1982).

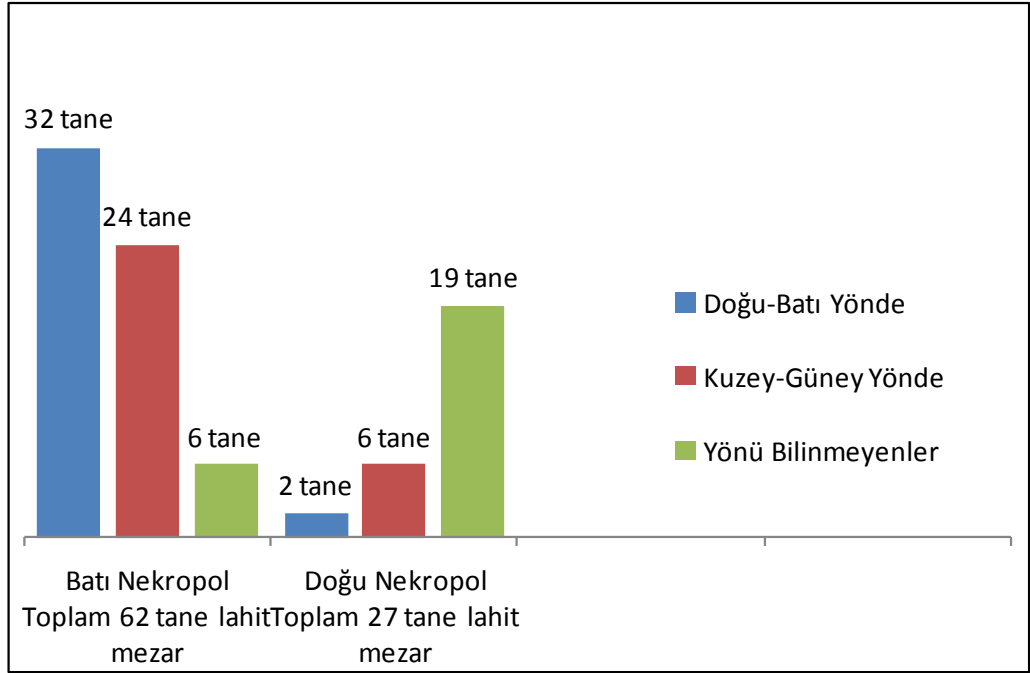
Lahitler bölgenin coğrafyasına, toplumun kültürüne, geleneğine, ölen kişinin ekonomik gücüne ve mezarın maliyetine göre çeşitlilik göstermektedir. Bu çeşitlilik yapılan farklı çalışmalarda ortaya konmuştur. Lahitler yapıldıkları hammaddelere göre taş, pişmiş toprak, ahşap, mermer, maden şeklinde sınıflandırılmış ve incelenmişlerdir. Bazı çalışmalarda ise lahitler tipolojik bakımdan önce yapılış biçimlerine göre işleniş ve duruş tarzına göre sınıflanmıştır. Bu açıdan ele alındığında Çelgin tarafından yapılan çalışmalarda lahitler iki ana guruba ayrılmaktadırlar (Çelgin, 1994: 166-168); Kayaya Bağlı Lahitler, Serbest Lahitler. M.S II. Yüzyıldan sonra imal edilen serbest lahitler ise tipolojik açıdan yedi guruba ayrılmaktadırlar. Bezemesiz Lahitler, Bezemesiz, yalnız yazıt kapsayan lahitler, Kalkan tasvirli lahitler, Sürahi, libasyon kasesi, sunakçık ve çelenk tasvirli lahitler, Girlandlı lahitler, Antithetik figürlü lahitler, Sütunlu lahitler. Bu sınıflandırmadan farklı olarak Koch, Roma lahitlerini formları ve dekorasyonları bakımından tarihlemeye dayanarak tipolojik bir sınıflama yapmıştır(Lahitler ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Koch. G “Roma İmparatorluk Dönemi Lahitleri” 2001).. yapılan sınıflandırmada ise yine ana gurup vardır; Anakayaya bağlı lahitler ve Serbest lahitler olmak üzere iki ana gruba ayırmıştır. Fakat serbest lahitler üzerinde yapılan tipolojik sınıflandırmalar bölgesel ve kültürel farklılıklara bağlı olarak altı guruba ayrılmaktadır. 2.1 Yivli lahitler, 2.2 Girlandlı lahitler, 2.3 Sütunlu lahitler , 2.4 Firizli lahitler , 2.5 Sandık lahitler 2.6 Levhalı lahitler (Tabula Ansata). Lahit tiplerini üretim yerlerine göre de Roma Tipi Lahitler, Dokimeion Tipi Lahitler, Atina Tipi Lahitler, Kilikya Tipi Lahitler gibi olmak farklı başlıklar altında tiplere ayırmak mümkündür.

⁸⁷ Kern 1877,151-158.

2011 yılında yapılan kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan BN-LM-44 (Kat No:50) envanterli lahit mezarda diğerlerinden farklı olarak uzun yan yüzünde tabula ansata olarak adlandırdığımız yazıt bulunmaktadır.

Yapılan çalışmalarla lahit mezarların yönleri hakkında da bilgi edinilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda Batı nekropolde, Doğu-Batı yönünde 32 tane, Kuzey-Güney yönünde 24 tane, yönleri net olarak tespit edilemeyen 6 tane lahit mezar tespit edilmiştir. Doğu nekropolde ise Doğu- Batı 2 tane, Kuzey-Güney yönünde 6 tane, yönleri net olarak bilinmeyen 19 tane lahit mezar tespit edilmiştir. Yönleri bilinmeyen lahitler ise in-situ olmadığı düşünülen mezarlardır.

Tablo 1: Nekropollerde tespit edilen Lahit mezarların yönlerini gösteren grafik

Nekropoller	Doğu-Batı Yönünde	Kuzey-Güney Yönünde	Yön Bilinmeyenler	
Batı Nekropol	BN-LM-02 BN-LM-09	BN-LM-01 BN-LM-03	BN-LM-07 BN-LM-08	
	BN-LM-10 BN-LM-11	BN-LM-04 BN-LM-05	BN-LM-22 BN-LM-32	
	BN-LM-12 BN-LM-13	BN-LM-06 BN-LM-23	BN-LM-33 BN-LM-39	
	BN-LM-14 BN-LM-15	BN-LM-25 BN-LM-29		
	BN-LM-16 BN-LM-17	BN-LM-31 BN-LM-42		
	BN-LM-18 BN-LM-19	BN-LM-44 BN-LM-47		
	BN-LM-20 BN-LM-21	BN-LM-48 BN-LM-49		
	BN-LM-24 BN-LM-26	BN-LM-50 BN-LM-51		
	BN-LM-27 BN-LM-28	BN-LM-54 BN-LM-55		
	BN-LM-30 BN-LM-34	BN-LM-56 BN-LM-58		
	BN-LM-35 BN-LM-36	BN-LM-59 BN-LM-60		
	BN-LM-37 BN-LM-38	BN-LM-62		
	BN-LM-40 BN-LM-41			
	BN-LM-43 BN-LM-45			
	BN-LM-46 BN-LM-52			
	BN-LM-53 BN-LM-57			
		Toplam: 32 tane	Tolam : 24 tane	Toplam : 6 tane

Doğu Nekropol	DN-LM-12 DN-LM-14	DN-LM-01 DN-LM-02 DN-LM-08 DN-LM-13 DN-LM-15 DN-LM-16	DN-LM-03 DN-LM-04 DN-LM-05 DN-LM-06 DN-LM-07 DN-LM-09 DN-LM-10 DN-LM-11 DN-LM-17 DN-LM-18 DN-LM-19 DN-LM-20 DN-LM-21 DN-LM-22 DN-LM-23 DN-LM-24 DN-LM-25 DN-LM-26 DN-LM-27
	Toplam : 2 tane	Toplam: 6 tane	Toplam: 19 tane

Tablo 2: Nekropollerde tespit edilen Lahit mezarların yönlere göre dağılımı ve envanter

numaraları

3.4 ODA MEZARLAR (Levha XXXIX...L, Harita 5-13)

Magnesia nekropol alanlarında daha önceki yıllarda yapılan incelemelerde Batı Nekropol alanında oda mezarların olduğu tespit edilmiştir⁸⁸(Harita 5-13). Antik dönemin en yaygın mezar tiplerinden biri olan oda mezarların kendi içinde birçok farklı tipte olduğu görülmektedir. Nekropoller üzerine yapılan çalışmalarda bu tip mezarlar Oda Mezar, Tonozlu Mezar, Tonozlu Oda Mezar gibi başlıklar altında incelenmiştir. Magnesia Nekropollerinde yapmış

⁸⁸ Bingöl,2007, s: 183, Bingöl, 1998,s:104.

olduğum bu çalışmada Magnesia Batı nekropolünde tespit edilen bu tip mezarların hepsi Oda Mezar başlığı altında incelenmeye çalışılmıştır. Yapılan incelemeler ve çalışmalar nekropol alanında kaçak kazı tehlikesi nedeni ile herhangi bir temizlik veya kazı çalışması yapılmadan eldeki verilerden yola çıkılarak yapılmaya çalışılmıştır.

Hellenistik dönemden itibaren kullanılmaya başlanan bu tip oda mezarların Roma döneminde- İmparatorluk döneminde en yaygın kullanım- Anadolu'da çok yaygın olarak kullanıldığı bilinmektedir. Bu mezar tipi Roma imparatorluk döneminde Erken Bizans döneminde (M.S 7. yy başlarına) kadar sürekli kullanım gstermiřtir⁸⁹. Anadolu'da yaygın olan bu mezar tipi Anadolu dışında da sevilen bir mezar tipi olup, Makedonya'da yaygın olarak kullanılmıřtır⁹⁰. zellikler Roma döneminde Ionia bölgesinde Ephessos Liman nekropolünde, Priene'de⁹¹, Miletos'ta Magnesiada⁹²; Karia bölgesinde; İasos'ta, Euromos', Mylasa'da, Bargylia'da, Tralleis'te, Trapezapolis'te⁹³, Kilikya Bölgesinde; Arsione⁹⁴, Germanikupolis, Selinus⁹⁵, Iotape⁹⁶, Kelenderis⁹⁷, Anazarbus⁹⁸, Elaiussa Sebaste ve Anamur⁹⁹ nekropolleri gibi örneklerin yanı sıra tüm Anadolu'da ve Anadolu dışında bu tip mezarlar yaygın olarak görülmektedir.

---

⁸⁹ şimşek 2011, s:10.

⁹⁰ şimşek 2011, s:10.

⁹¹ Rumscheid 1998, s: 39

⁹² Bingöl,2007, s: 183, Bingöl, 1998,s:104.

⁹³ şimşek 2002, s: 5-6

⁹⁴ Hild-Hellenkemper 1990, s: 198.

⁹⁵ Rosenbaum 1967, 56-58(Selinus Kilikya bölgesinin l gömme geleneklerini en güzel şekilde ortaya koymaktadır.)

⁹⁶ Rosenbaum 1967, 58-65.

⁹⁷ Zoroğlu, 1987, 410; Zoroğlu,1988, 136; Zoroğlu 1994, 40-41; Zoroğlu 2000, 323-325.

⁹⁸ Ergeç 2001, 198

⁹⁹ Rosenbaum 1971, 35-80.

Oda mezarların bu denli yaygın olmasının nedeni ise yapımında kullanılan moloz veya dere taşlarının, tuğla ve kireç harcının antik kentleri nekropol alanlarına yakın alanlarda yerel malzemelerden kolay biçimde sağlanabilmesidir¹⁰⁰. Magnesia nekropolünde ve diğer nekropollerde de genellikle benzer özelliklerde detaylı olmayan basit yerel işçilik ve malzeme kullanılarak oda mezarlar inşa edilmiştir. Birçok Nekropolde olduğu gibi Magnesia Nekropolü de oda mezarların konumu topografyadan yararlanacak şekilde tasarlanmıştır. Bu nedenle yükseltinin fazla olduğu ana kayanın olduğu alanlarda oda mezarlar kısmen ana kayaya oyulmuş ve gerekli görülen yerden itibaren yerel moloz taşlarla örülerek inşa edilmiştir. Magnesia nekropolünde oda mezar başlığı altında incelen mezarlar kendi içlerinde farklılıklar göstermektedir. Yapmış olduğum gözlemler sonucunda bu oda mezar tiplerini mevcut durumlarından yola çıkarak kendi içlerindeki farklılığı belirtmek amacı ile kısaca başlıklar altında ele alacak olursak

- A) Tonozlu Oda mezarlar (Kat No: 73, Levha XLIV, Res: 74 a-b)
- B) Dromoslu ve içinde klinesi olan arcasoliumlu oda mezarlar (Kat No:68, Levha XXXIX, Res: 69 a ,b,c,d,e,f,g,h,ı).
- C) İçerisinde bir ya da iki, sanduka veya serbest lahit biçiminde gömü bulunan oda mezarlar (Kat No: 79, Levha XLVIII, Res: 79 a-b).
- D) Yarısı anakayaya oyulmuş oda mezarlar (Kat No: 74, Levha XLV, Res: 74 a-b),. gibi başlıklar altında toplayabiliriz.

Magnesia Batı nekropol içerisinde oda mezarlarda şimdilik bu tipler tespit edilmiştir. Oda mezarların yönleri konusunda(Aşağıdaki tabloda envanter numaraları

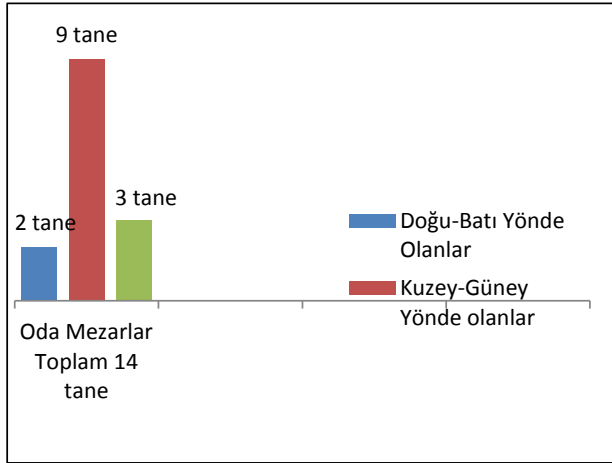
---

¹⁰⁰ Şimşek 2002, 2-3, Şimşek 2011, 10.

verilmiştir.) yapılan tespitte ise Doğu-Batı yönünde 2 tane, Kuzey-Güney yönünde 9 tane, yönü bilinmeyen 3 tane olmak üzere tespit edilmiştir

Mezar Tipi	Doğu- Batı Yönde Olanlar	Kuzey-Güney Yönde Olanlar	Yönü Bilinmeyenler
Oda Mezar	BN-OM-01 BN-OM-14	BN-OM-02 BN-OM-03 BN-OM-05 BN-OM-06 BN-OM-07 BN-OM-09 BN-OM-10 BN-OM-11 BN-OM-12	BN-OM-04 BN-OM-08 BN-OM-13
	Toplam: 2 tane	Toplam : 9 tane	Toplam: 3 tane

Tablo 3: Oda mezarların dağılımı ve envanter numaraları.

Tablo 4: Oda mezarların yönlerine göre dağılımını gösteren grafik

3.5 SANDUKA MEZARLAR (Levha LI-LII-LIII-LIV-LV-LVI, Harita 5-14)

Magnesia batı nekropolünde 2008 yılı kazı sezonunda kaçak kazıya yapılan müdahale sonucunda tespit edilen mezar tiplerinden birisi de sanduka mezardır (Harita 5-14). Mezar mimarisi içerisinde araştırmacıların oda mezar ve sanduka mezar tiplerini ayırt etmede zaman zaman sorun yaşadığı bir mezar tipidir. Taştan inşa edilmiş bazı oda mezarın boyut ve duvar yapım teknikleri bakımından taş örgü sanduka mezarı ile belirgin farklılıklar göstermemesidir. Bu farklılıkların oluşmamasının en önemli nedeni ise bir oda mezarın boyut, yükseklik, duvar tekniği, giriş gibi temel özelliklerin nasıl olması ve bunların standartlarının ne olması gerektiği konusunda araştırmacılar arasında ortak bir noktanın bulunmamasıdır¹⁰¹. Erken dönemlerden itibaren yaygın olarak görülmeye başlayan sanduka mezarlar oda mezarlarından öncüsü niteliğinde olmakla birlikte bireysel gömüler için kullanılmıştır¹⁰². Sanduka mezarlar birçok nekropolde görülmekle beraber anakayaya oyulmuş olarak yapılan tipi en yaygın olanıdır. Ana kaya üzerine oyularak yapılan sanduka mezarın yanı sıra yerel özellikler gösteren tek parça büyük plaka blokların bir araya getirilmesi suretiyle oluşturulan sanduka mezarlarda nekropol alanlarında görülmektedir.

2008 yılında yapılan kaçak kazılarda ortaya çıkan M1 olarak adlandırılan BN-SM-01 envanterli mezar yapısının kesme taşlarla dikdörtgen şeklinde duvar örülerek inşa edildiği ve üzerinin de büyük düz bloklarla örtülerek kapatıldığı ilk etapta tespit edilmiştir (Levha LI Kat: 82 Res: 82 a/b/c). Mezar

---

¹⁰¹ Yılmaz 2006, 56

¹⁰² A.g.e., 56

odasının tabanında bir iskelet bulunmuş ve daha sonra kaldırılmıştır (Levha LII Kat: 82 Res: 82 d/e). Bu iskeletin kaldırılması ile birlikte BN-SM-01 mezarının çift katlı bir mezar olduğu ortaya çıkmıştır. Daha sonra mezarın tabanında görülen büyük blokların da kaldırılmasından sonra altında iki uzun iki kısa plaka tipinde bloklarla oluşturulmuş sandukanın varlığı tespit edilmiştir fakat bu sandukada herhangi bir gömü bulunamamıştır (Levha LIII, Kat: 82 ı/j/k). Yapılan bu çalışmanın sonucunda mezarın çift katlı bir mezar olduğu anlaşılmıştır (Çizim 4a/b/c/d/e).

Antik çağda, cesedi bulunmayan ünlü kişilerin anısına yapılan içi boş olan mezar tipine “*Kenotaphion*” denilmektedir.¹⁰³ . “*Kenotaph*”, bedeni başka bir yere gömülmüş veya nerede olduğu bilinmeyen kişiler adına inşa edilmiş olduğu için bir tür anıt mezar olarak da değerlendirilmektedir¹⁰⁴ . Erken dönemlerden itibaren görülmeye başlayan sanduka mezarların kullanımı Arkaik dönemden itibaren yoğun biçimde görülmektedir. Klasik ve Hellenistik dönemde ve daha sonra Roma döneminde de kullanılan bu mezar tipine Magnesia Batı Nekropolünün yanı sıra Assos¹⁰⁵ , Antandros gibi birçok antik kent nekropolünde rastlanmaktadır. Antandros nekropolünde tespit edilen sanduka mezarın üst yapısının basamak biçimli bir anıt mezar olduğu düşünülmektedir¹⁰⁶ . Magnesia nekropolünde tespit edilen bu mezar yapısının çevresinde, BN-SM-01 envanterli sanduka mezarın görülen mimari

---

¹⁰³ Tekçam 2007, 114

¹⁰⁴ Özbek 2007, 267 Bu tip boş mezarların varlığından Homeros’un *Odyssea* destanında da bahsedilmektedir (Homeros, *Odyssea* I 241, IV 584; Fedak 1990, 24). *Kenotaph*’lar daha çok efsanevi kahramanlar ve askerler için inşa edildiği için Mausoleum gibi çok farklı formlarda olabilmektedir (Özbek 2007, 267). Limyra’da bulunan Gaius Caesar’ın -M.S 4 yılının 21 şubat günü Limyra’da ölmüş fakat bedeni Augustus’a ait Mausoleum’a gömülmek üzere Roma’ya götürülmüştür (Borchhardt 1974, 217-241., Fedak 1990, 24.) - *Kenotaph*’ı bu tip bir gömü biçimi için sistematik biçimde belgelenmiş önemli bir örnektir (Akurgal 1995, 418-419).

¹⁰⁵ Buruldağ 2009,1-148.

¹⁰⁶ Antandros kazı başkanı Gürcan Polat’ın 2012 yılında Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesinde yapmış olduğu Antandros başlıklı sunumdan alınmıştır.

bloklarına benzer bloklar tespit edilmiştir. Bu blokların benzer mezar yapılarına ait bloklar olduğu düşünülmektedir.

BN-SM-001 (M1) Mezar içerisinde yapılan çalışmalarda mezarın köşeli kesme taşlardan inşa edilerek yapıldığı anlaşılmış ve mezar boyutunun Doğu-Batı yönünde 2.47m, Kuzey Güney yönünde 1.10m olduğu ölçülmüştür. Daha sonra sanduka mezarın zeminini ortaya çıkarmaya yönelik yapılan çalışmalarda 1.60m derinlikte güney duvarına yakın kenara kafatası doğu yön de dorsal olarak yatırılmış iskelete ulaşılmıştır. İskelet üzerinden çeşitli boyutlarda taşlar kaldırılarak ince temizliği yapılmış ve temizlik bittikten sonra kafatası, vücut ön kısmı, diz kapakları ve ayak kısmında aşırı bozulma olduğu gözlemlenmiştir (Levha LII, Kat No:82, Res: 82 d-e). İskeletin dizkapağı çevresinde 2 adet pişmiş toprak Amphoriskos¹⁰⁷ ve 1 adet Strigilis olmak üzere toplam 3 adet eser ele geçmiştir (Levha LII Res: 82 f/g/h). Nekropol alanında uzun soluklu çalışmaların şimdilik yapılamadığından dolayısıyla BN-SM-001 sanduka mezar tipinin şimdilik tek örneğidir. Mezar içerisinde ele geçen Amphoriskoslar, Magnesia Hypokaustlu yapı'dan ele geçen Amphoriskos örneğinden yola çıkarak BN-SM-01 envanterli mezar yapısı M.S 2-3 yy tarihlenebilir. Bu nedenle mezar yapısını da M.S 2-3 yy tarihlemek yanlış olmayacaktır.

---

¹⁰⁷ Saltuk 1989, 23; Tekçam 2007, 15; Vapur, 2008, 126-128; Kızıllı, 2009, 408-409.

3.6 TMLSLER¹⁰⁸ (Levha LXXV-LXXVI-LXXVII-LXXVIII-LXXIV, Harita 7)

Antik dönem mezar tipleri içinde en çok bilinen mezar tiplerinden birisi olan tmls mezarların tarihi gelişimleri içerisinde dış farklılıklarından dolayı ayrı bir gurubu oluşturur. Bu mezarların dış farklılıklarının yanı sıra yeraltında ahşap, taş benzeri malzemelerden veya anakayaya oyulan mezar odalarından oluşmaktadır ve inşa edilen oda mezarın üzeri kapatılmaktadır¹⁰⁹. Magnesia kenti içinde önemli bir mezar olan Tümülüslerin varlığı kentin kuruluşundan bu yana bilinmektedir (Harita 7). Diğer mezar tipleri gibi dönemin ve bölgenin kültürel, siyasi ve ekonomik durumlarına bağlı olarak farklılıklar göstererek inşa edilen tmls mezarlar antik kaynaklarla bir mezar geleneğinin açıkça anlatıldığı mezar tipidir. Homeros'un İlyada destanında sözü edilen¹¹⁰, Arkadia Kralı Aipytos'un tmls mezarı için, Pausanias'ta bilgiler vermiştir. Pausanias'ın bildirdiğine göre, bu mezar üzerine toprak yığılan büyük boyutlu bir tepedir ve etrafı taştan yuvarlak temellerle evrilmiřtir¹¹¹. Pausanias'ın tanımladığı bu mezar, üzerine toprak yığılan ve etrafına taş temel örülen tmls tipleriyle¹¹² büyük bir uyum içindedir.

Yine Homeros İlyada destanında (XXIV 795) Hektor'un cenaze törenini anlattığı dizelerinde bir tmlsn inşasını anlatır¹¹³:

Kemikleri alıp kodular altın bir kutuya,

erguvan rengi yumuşak örtülerle sardılar kutuyu.

¹⁰⁸ Okunak 2005, 13-15.

¹⁰⁹ Pausanias 8.16.3. Fedak 1990, 56.

¹¹⁰ Homeros İlyada, II. 600-604.

¹¹¹ Pausanias 8.16.3.

¹¹² Fedak 1990, s:20

¹¹³ Homeros İlyada, XXIV 795-805.

*Sarar sarmaz indirdiler derin bir çukura,
ekli kocaman taşlarla ördüler üstünü.
Sonra bir mezar tümseği yapmaya başladılar,
gözcüler diktiler çepeçevre, dört bir yana,
mezar bitmeden Akhalar saldırmazın diye.
Bir mezar tümseği olunca toprak, kabara kabara
gerisingeri döndü hepsi kente,
toplanıp bir güzel kutladılar çok ünlü şöleni,
Zeus oğlu Kral Priamos'un sarayında.
İşte böyle yapıldı atları iyi süren Hektor'un cenaze töreni....*

Homeros'un da bahsettiği bu mezarlar¹¹⁴ Phrygia Bölgesi'nde Gordion çevresinde¹¹⁵, Trakya¹¹⁶, Lidya¹¹⁷ İonia ve Karia¹¹⁸ kentlerinde yoğun olarak görülmektedir.¹¹⁹

---

¹¹⁴ Tümülüslerin Anadolu'ya M.Ö. 2. bin sonlarındaki Dor göçleriyle birlikte geldiği genel kabul gören bir görüştür (Mansel 1943,s: 32; Sevin 2003, s: 237.). Ege Göçleri ile Anadolu'ya geldikleri tahmin edilen Frigler Anadolu'da bugüne kadar görmediğimiz bir mezar geleneği olan Tümülüs mezar geleneğini de beraberinde getirmişlerdir daha sonra Anadolu'da da yaygın olan bu mezar geleneği erken demir çağından geç klasik döneme kadar ki kronolojik süreçte kolaylıkla takip edilebilmektedir. Ege havzasında ise Demir Çağı öncesi tümülüsleri, Miken oda mezarları, tholoslar ve Truva Tümülüsleri bu mezar geleneğinin örneklerindedir (Young 1951, s:13.). Demir Çağı başlangıcında Anadolu'ya Trakya üzerinden göç eden Thrak (Mansel 1943, s: 18–19) ve Frig kavimlerinin, İç Anadolu'da yerel kavimlerle etkileşimi sonucunda, tümülüs mezarlar ana hatlarını koruyarak yeni bir gelişim sürecine girmiştir (Bkz .Trakya Tümülüsleri için Şahin Yıldırım tarafından hazırlanan “Doğu Trakya'da mezar tepelerinin ortaya çıkışı ve gelişimi” adlı doktora tezi).

¹¹⁵ Sevin 2003, s: 258.

¹¹⁶ Mansel 1943, s: 32–33; Sevin 2003 s: 27. Bkz .Trakya Tümülüsleri için Şahin Yıldırım tarafından hazırlanan “Doğu Trakya'da mezar tepelerinin ortaya çıkışı ve gelişimi” adlı doktora tezi

¹¹⁷ Fedak 1990, s:56, Sevin 2003, s: 292

¹¹⁸ Bean 2001 s: 29

¹¹⁹ Tespit edilen tümülüslerin önemli bir bölümünde, mezar odasının olduğu ve mezar odasının üst örtüsünün tonozlu bir çatı örtüsü ile kapatılmış olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, bindirme çatı (Düz taşırma Teknik) ve Beşik çatı formunda örneklerle rastlanmıştır. Çatı kapama tekniklerinin bu tip farklılıklar gösteriyor olması, yapıların farklı dönemlerde inşa edilmiş olduklarını da işaret eden bir ayrım olabilir. Nitekim çatı tasarımı, yapıların en zor ve en önemli kısmını oluşturmaktadır. Mimari gelişim sürecinde, yapıların omurgasında en fazla değişkenlik gösteren unsurun çatı olduğu görülmektedir. Bunun sebebi, devam eden bir arayış olmalıdır. Pratik, sağlam ve estetik bir form bulmak amacıyla girilen bu arayış Roma döneminde tonoz kullanımının

Magnesia kentinde, kent suru içinde kalan tümülüslerin yanı sıra kent çevresinde de çok fazla sayıda tümülüs olduğu bilinmektedir. Magnesia’da Athena tapınağından Theatrona gidilirken yolun batısında yer alan tepe topografik olarak farklı bir nitelik taşır ve Tümülüs olabileceği etkisi verir¹²⁰. Orhan Bingöl, kent içinde kalan tümülüs olabilecek bu tepenin Magnesia’da yaşamış Leukophryene veya Themistokles gibi önemli kişilerden birinin mezarları olabileceğini önermektedir¹²¹(Levha LXXVII Kat: 113 Res: 113a/b). Yine Orhan Bingöl, Stadion’un güneyinde sur üstünde yer alan ve Humann tarafından kule olarak nitelendirilen tepenin de tümülüs niteliğini taşıdığından söz etmektedir. Bu tümülüslerin (tepelerin) dışında kentin güney doğusunda varlıkları anlaşılacak kadar formları bozulmuş olanların yanısıra çok büyük olmaları ile göze çarpanları da mevcuttur. Ayrıca kentin kuzeyinde mıcır olarak tanımlanacak bir malzeme ile örtülmüş Tümülüsler de saptanmıştır. Rayet-Thomas bu Tümülüslerden bazılarını 19 yy’da köylülere kazdığından bahsetmektedir¹²².

Söke yolu üzerinde Argavlı köyü sınırları içerisinde bulunan Tümülüsün kazısı ise Humann tarafından yapılmıştır (Levha LXXV Kat: 112 Res:112 a/b/c/d/e

---

yaygınlaşmasıyla, bu form çevresinde yoğunlaşmıştır. Daha geç dönemlerde moda olan formlar da, yoğunlukla tonoz ve kemerden geliştirilmiştir. Bu gerekçe ile çatı kapsamında tonoz kullanımı, Anadolu’daki Tümülüsler için bir tarihlendirme kriteri olarak değerlendirilebilir. Mimari olarak önemli bir aşama olarak tanımlanabilecek tonoz kullanımı, Makedon mimarisinde M.Ö 4 yy dan itibaren başlamış ancak özellikle Roma döneminde büyük bir yayılım göstermiştir. Anadolu’da bu mimari tasarımın en erken ve en yoğun kullanıldığı coğrafyalardan biri Pergamon krallığına ait topraklardır. Bu krallığın Makedon kültürü ile olan organik bağı ve Roma ile arasındaki ilişkilerin M.Ö 3yy dan itibaren oldukça önemli ilerlemeler kaydetmiş olduğu bilinmektedir. Bu yakın ilişkiler sebebiyle, önce Makedon krallıklarının egemenliğine giren, ardından Pergamon krallığının sınırları içinde kalan ve sonra da Roma’nın Asia eyaleti olan Batı Anadolu coğrafyasında, estetik, sanat ve mimari diğer bölgelere oranla daha erken evrelerden itibaren, önce Makedon ve sonrada Roma özellikleri gösterir. Başka bir ifadeyle, Makedon ve Roma kültürleri ile tanışmış olan bölgelerde, bu kültürlerin özellikleri mimariye yansımıştır (Durukan, 2012, s:44; Radt, 2002, 265-273.)

¹²⁰ Bingöl 2007, s:183

¹²¹ A.g.e, s:184-185.

¹²² A.g.e, s:185.

Çiz: 6a/b). Magnesia nekropollerinde ve çevresinde yapılan çalışmalarda ve gözlemlerde tümölüs olabilecek birçok tepenin varlığı tespit edilmiştir. Bu alanlarda kazı çalışması yapılmadan kesin bir yargıya ulaşmak doğru olmayacaktır. Argavlı köyü sınırları içerisinde yer alan TML-001 envanterli tümölüsün kazısı Humann tarafından yapılmıştır. Bu nedenle C. Humann'ın aktarmış olduğu bilgiler ışığında mezarın mimari özelliklerinden yola çıkarak tarihlendirilmeye çalışılmıştır. Tespit edilen diğer tümölüslerde yeterli çalışmanın yapılmamasından dolayı Tümölüs mezarların¹²³ tarihlendirmesinin yapılması, C.Humann tarafından Hellenistik döneme tarihlenen TML-001 envanterli (argavlı) tümölüsünün dışında şimdilik mümkün değildir.

---

¹²³ Fedak 1990, s:56-64.

4 MAGNESİA NEKROPOLLERİ

M.Ö 400 yılında yeniden tarih sahnesine çıkan Magnesia kenti konumu itibariyle Hellenistik Dönemde tarih sahnesine çıkmasına karşın sessizce zenginleşerek önemli kentlerinden birisi olmuştur¹²⁴. Bu süreç içerisinde gelişen Magnesia kentinin önemi Artemis kutsal alanı ile artmıştır. Antik kaynaklara göre, bu kutsal alan etrafında kent için önemli kişilerin anıtsal mezar anıtları olmalıdır¹²⁵.

Denizden 530 m. Yüksekliğe sahip olan Thoraks Dağının¹²⁶ (Bugünkü Gümüş Dağı) kuzey doğu eteklerinde kurulmuş olan; kuzeyinde ve güneyinde sıra dağlar bulunan Magnesia kenti, antik dönemde önemli yolların kesişme noktası olmuştur (Harita 2-4). Magnesia kenti, kuzeyinde 25 km mesafede bulunan Ephesus Antik kenti ile arasında önemli bir yolun bulunması¹²⁷ (Harita 8) ve Doğuda Tralleis¹²⁸, Nysa ve Afrodiasias yönüne devam eden güzergâh üzerinde olması kentin konumunun önemini ortaya koymaktadır. Bugün Söke'ye giden karayolu ve demiryolunun geçtiği boğaz Magnesia Kentinin kuruluş öyküsünde geçen "açık denizden gelip dar bir boğazdan geçtiler" ifadesi ile örtüşmektedir¹²⁹. Kentin bulunduğu coğrafyanın topoğrafik özelliklerinden dolayı, antik dönem güzergâhları kentin güneyinden geçmektedir. Bu coğrafi özellikler ve Magnesia kentinin konumu gereği kentin batı ve güney doğu yönünde ki olası güzergâhlar üzerinde, kent

---

¹²⁴ Bean,1992 ,s :229

¹²⁵ Plutarque, Thémistocle, 32; Thukydides 1,138; Cornelius Népos, Them., 10.

¹²⁶ Humann,1904, s :18

¹²⁷ 2009 yılında Araş. Gör. Muharrem Oral ile birlikte yaptığımız yüzey araştırması esnasında gerek kendi tespitlerimiz gerekse bahçe sahipleri ile yapılan görüşmeler sonrasında yolun olası güzergahı ortaya konmuştur.

¹²⁸ Bingöl, 2007,s: 25; Rayet, 1877, 117-134.

¹²⁹ A.g.e.,s: 24-25

surunun dışında iki kısımda da nekropol alanlarına rastlanmaktadır¹³⁰. Tam sınırları henüz saptanamamış olan bu nekropollerde kaçak kazılara müdahale dışında henüz hiçbir çalışma yapılamamıştır. Kaçak kazılarla mücadele edilmesine rağmen kaçık kazılar her geçen gün artarak devam etmektedir¹³¹. Kaçak kazıların yoğun olarak yapıldığı Nekropol alanlarında yıllardır yapılan gözlemler ve tespitler bu alanlarda bir çalışma yapılması gereğini ortaya koymuştur. Bu tez kapsamında nekropol alanları, doğu ve batı nekropol olarak iki ana başlık altında incelenmeye çalışılmıştır (Harita 5-7). Magnesia çevresinde tespit edilen Tümülüsler herhangi bir nekropol içine dahil edilmemiş, nekropollerden bağımsız olarak ele alınmıştır.

Nekropol alanlarının, kentleri bir birine bağlayan önemli güzergâhların içinden geçecek şekilde planlandığını bilmemiz Magnesia kentinin güneyinde yer alan Priene, Milet gibi önemli kentlere ulaşımı sağlayan önemli bir güzergâhın varlığını da göstermektedir¹³². Carl Humann'ın çizmiş olduğu kent planında da kent suru dışında kentin batı kapısı dışında ve güney doğu çıkışındaki alanları nekropolis olarak belirtmiştir¹³³ (Harita 3-4). Bugünkü sit alanı sınırları içerisinde kısmen yer alan nekropol alanlarının sınırları tespit edilen mezarlar sayesinde yeniden belirlenmeye çalışılmıştır (Harita 5-7).

4.1 BATI NEKROPOL

Magnesia Kentinin batısında kent surunun hemen dışından itibaren başlayan batı nekropol tez çalışmasında önemli bir yer tutmaktadır. Halk dilinde *Altınlı Bahçe* olarak bilinen batı nekropol Humann'ın çizmiş olduğu kent planında da nekropol

---

¹³⁰ Bayburtluoğlu,1982, s;424

¹³¹ A.g.e.,s:183

¹³² Cormack,1997, 140-141.

¹³³ Humann,1904, s;8,

sadece belirtilmiştir¹³⁴(Harita 3-4). Humann'ın Kern ile yazışmalarında geçen nekropolde birlikte yapmış olduğu çalışmaların büyük çoğunluğu batı nekropoldedir. Kern'in, Human ile yaptığı yazışmalarda batı nekropolün güneyinde, yamaç alanlarda çeşitli kazılar yaptığından bahsetmektedir. Fakat nekropolde yapılan çalışmalar hakkında bilgiler yayınlarda tam olarak verilmemektedir. Kern'in mezar yazıtlarını yayınladığı IvM adlı yayınında bazı yazıtların güney nekropolde bulunduğundan bahsetmektedir. Bu bahsedilen güney nekropolün, geniş alana yayılmış olan batı nekropolün güney kısmı olduğunu düşünmekteyim.

Tez kapsamında yapılan çalışmalarda GPS verilerinden elde edilen ölçümlerle batı nekropolün yaklaşık 595.000 m² lik bir alana yayıldığı tespit edilmiştir. Oldukça büyük bir alan olan batı nekropol, içerisindeki farklı mezar tipleri ile tez çalışmasının büyük bir çoğunluğunu oluşturmaktadır.

4.2 DOĞU NEKROPOL

Kentin doğusunda yer alan bu nekropol alanı yaklaşık olarak 155.200 m² lik bir alana yayılmaktadır. (GPS ile tespit edilen mezarların yayılım alanı). Daha öncede bahsettiğimiz üzere ören yeri girişinden güney yönünde 600 m mesafede başlayan ve kentin doğusuna yayılan, günümüz söke yolu üzerinde olan bu nekropol alanı kent suru dışında kalmaktadır¹³⁵. Lahitlerden oluşan bu nekropol alanı, karayolu ve tren yolu arasındaki okaliptus ağaçlarının bulunduğu bölge ve bu alanın doğusunda yer alan tepelik alan olarak tespit edilmiştir. Human, Rayet ve Kern yayınlarda doğu nekropol için kara yolu ya da tren yolu kenarındaki nekropol alanı olarak bahsetmişlerdir. Okaliptus nekropolü olarak da adlandırılan birinci kısım sit

---

¹³⁴ Humann,1904,s: 8

¹³⁵ Bayburtluoğlu 1982 ,424

alanı sınırları içerisinde yer almaktadır. Daha doğuda bulunan diğer alan ise kısmen sit alanı içerisinde (Harita 5-15). Doğu nekropol alanı içerisinde geçen Gümüş çayının getirdiği, Magnesia'nın taşınmasında da önemli rol oynayan sürekli biriken Maiandros mili¹³⁶ olarak da bilinen mil dolgusu nekropol alanını doldurmuş ve bu alandaki mezarların mil dolgusu altında kalmasına, doğu nekropolün iki farklı alan gibi algılanmasına neden olmuştur. 1930'lar da ve günümüzde çekilen hava fotoğraflarında da gümüş çayının suyun getirdiği milin dolması nedeni ile sık sık yatak değiştirdiği görülebilmektedir. Bu da nekropol alanının belirlenmesini ve mezar çeşitliliğini görmemizi zorlaştırmaktadır.

---

¹³⁶ Bean,1992 , 229

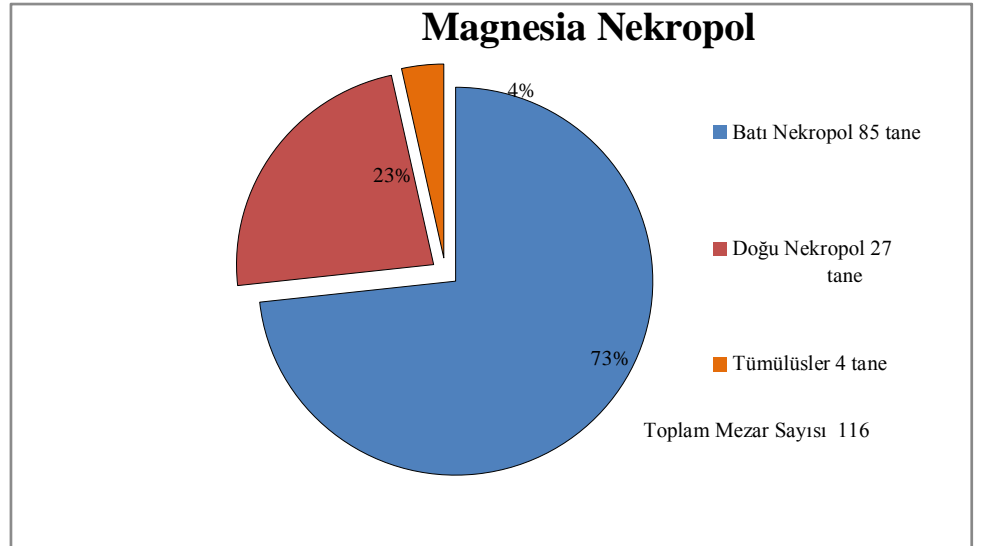
5 SONUÇ

Magnesia mezar tipolojisi başlığı altında yapılan bu çalışmada kentin yapısının yanı sıra kentin sınırları hakkında da önemli veriler sağlanmıştır. M.Ö 400-398 de kurulan ve uzun süre varlığını devam ettiren bir Antik kentin sosyo-kültürel özelliklerini araştırmanın, ortaya çıkarmanın en kolay olacağı yer nekropoller olmalıdır. Kentin kuruluşundan itibaren ilk kurulan ve kullanılan alanlardan birisi nekropollerdir. Kentin kuruluşu ile yolların ve nekropollerin gelişme süreçleri birbirleri ile bağlantılı olmuştur. Bu nedenle nekropoller, kentin ana yolları etrafında gelişecek şekilde tasarlanmıştır. Kentte yaşayan insanların toplum içindeki konumları ve ekonomik güçleri, nekropol alanlarının içinde kendi mezarlarının özenle tasarlanmasını sağlamış, ve hatta bütün nekropol alanında dahi önemsenmesini sağlamıştır.

Antik dönemde kentler, çeşitli doğal afetlerden korunmak ve sağlıklı bir yaşam alanı oluşturmak için yamaçlarda kurulmaktaydı. Bunların yanı sıra nekropollerin konumları ve nekropolün dizaynı, bölgenin topografyası ile de doğrudan bağlantılıdır. Kentin kuruluşundaki ve kentte yaşayan insanlar arasındaki sosyo-kültürel farklılıklar nekropol alanlarına da yansıdığı gözlemlenmiştir. Bu farklılıklardan yola çıkarak ölen kişi için yapılan defin işlemleri ve cenaze işlemlerinde kullanılan malzemeler ve cenazenin defnedileceği mezar tipine kadar farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Ölen kişi toplum içerisinde önemli konuma sahip ise, çok daha kaliteli malzemedен ve özenli işçilikle yapılmış bir mezara konulmaktaydı. Bunun yanında antik dönemde nekropol alanı içerisinde, kişi kendisi ve ailesi için aile mezarlığı niteliğinde daha geniş alanlar satın alabiliyordu. Kişi

toplumun önde gelen kahramanı, sporcusu veya yönetici ise; anıt mezar diyebileceğimiz büyük, herkesin görüp ölen kişiyi onurlandırabileceği, bir mezar da yaptırılabilirdi. Bu sebeplerden dolayı nekropol alanları içerisinde zaman içinde farklı mezar tipleri ortaya çıkmıştır.

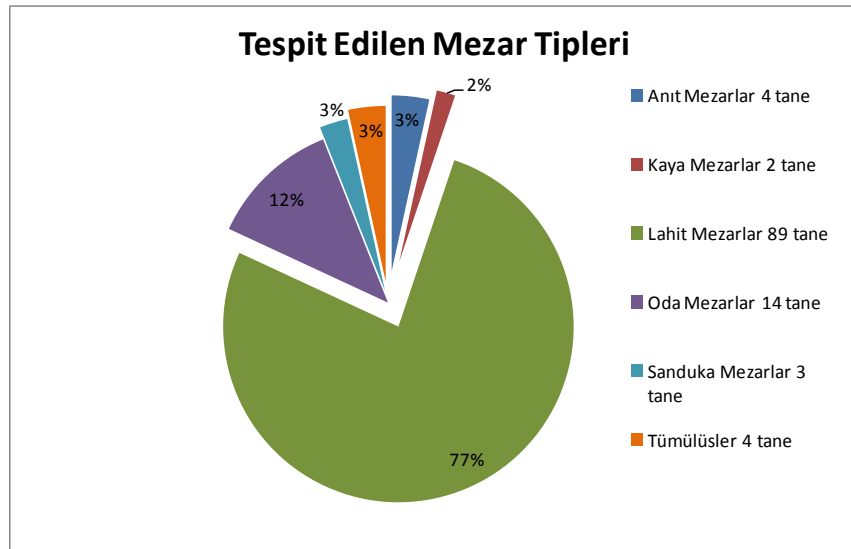
Bu tez kapsamında da Magnesia nekropollerinde kullanılan mezar tipleri tespit edilmeye çalışılmıştır (Tablo 5-6). Magnesia nekropollerinde tespit edilen mezar tiplerinin çoğunluğu lahit mezarlardan oluşmakla birlikte, anıt mezarlar, kaya mezarlar, sanduka mezarlar, oda mezarlar ve tümülüs tipi mezarlarda Magnesia nekropollerinde karşımıza çıkmaktadır (Harita 9). Görülebilen Lahit mezarlar özellikle Söke yolu üzerinde yer alan Doğu nekropol (Harita 15) alanında yoğun şekilde bulunmaktadır¹³⁷. Bu tespitte doğu nekropol olarak adlandırılan nekropol alanında farklı bir mezar tipinin tespit edilmemesi sonucunda ulaşılmıştır. Batı nekropolde lahit mezar sayıca daha fazladır.

Tablo5: Nekropollerde tespit edilen mezar sayıları

¹³⁷ Bingöl 2007,182.

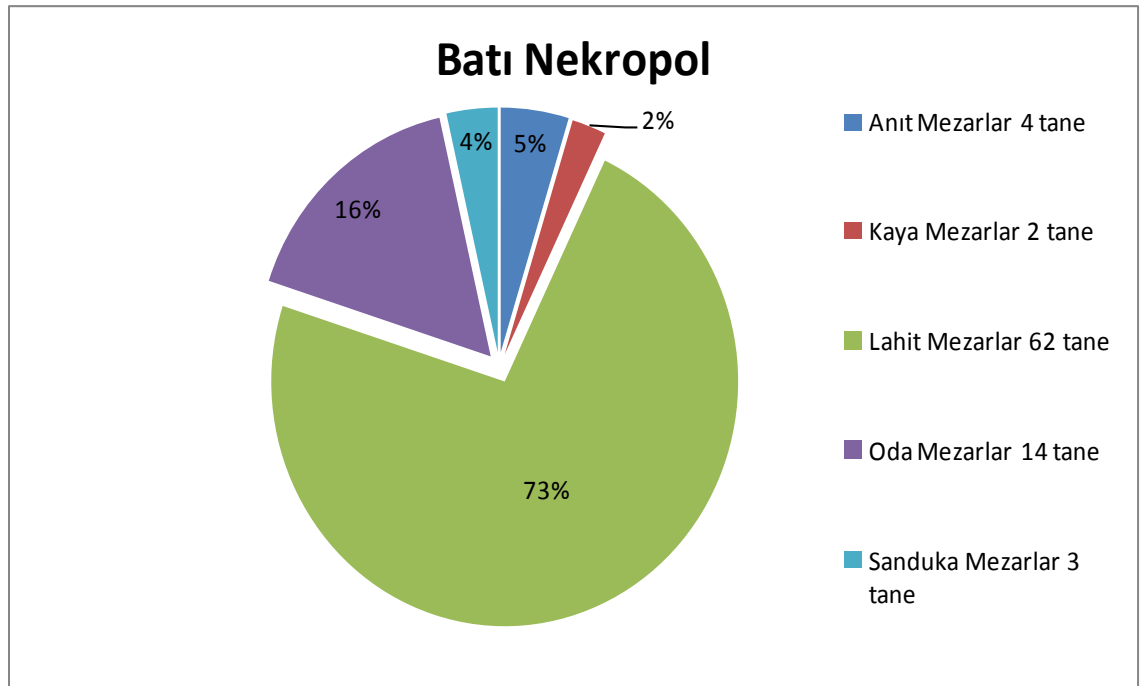
Nekropol alanlarında yapılan çalışmalarda farklı tiplerde varlığı kesin olarak bilinen¹³⁸ toplam 116 mezar tespit edilmiştir (Tablo 5). Üstte ki grafikte de gösterildiği üzere 85 tanesi Batı nekropolde, 27 tanesi Doğu nekropolde ve kentin farklı bölgelerinde 4 tane de Tümülüs tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarda ise tespit edilen mezar tiplerinin genel dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmeye çalışılmıştır. Doğu ve Batı nekropol (Harita 5) olmak üzere ayrılan ikiye ayrılan nekropollerde tespit edilen mezar tiplerinin toplamının oranlarına (Tablo 6) bakıldığında ise % 77 ile lahit tipi mezarlar (toplam 89 tane) büyük çoğunluğu oluşturmaktadırlar. Daha sonra % 12 oranla oda mezarlar(toplam 14 tane), % 3 oranla Anıt Mezarlar(toplam 4 tane), % 3 oranla sanduka mezarlar(toplam 3 tane), % 3 oranla Tümülüsler(toplam 4 tane) yer almaktadır. % 2 oranla ise kaya mezarlar (toplam 2 tane) en az orana sahip olan mezar tipidir.

Tablo 6: Nekropollerde tespit edilen mezar tipleri, oranları ve sayıları

¹³⁸ Yapılan çalışmalarda verilen sayıdan daha fazla mezar tespit edilmiştir. fakat mezarların tarım arazisi içinde olmasından dolayı tespit edilen farklı mezar parçalarının insutu olmadığı düşünülerek dahil edilmemiştir. Varlığı kesin olan mezarların yanı sıra Tümülüs mezar olarak tepelerin topoğrafik özellikleri nedeni ile Tümülüs olduğu kabul edilmektedir.

Magnesiada doğu ve batı nekropol olmak üzere iki nekropol olduğu, Humann tarafından çizilmiş olan kent planından da bilinmektedir. Yapılan bu çalışma ile Humann tarafından belirlenen nekropol alanlarının sınırları belirlenmeye çalışılmıştır. Nekropollerde GPS İle yapılan çalışma sonucunda Batı nekropolün yaklaşık 595.000 m² lik bir alana yayıldığı, şimdilik tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarla birlikte Batı nekropolün ölçülen toplam alanının 68.000 m² lik alanı, sit alanı dışında kalmaktadır. Bu çalışma sonunda tespit edilen bu mezarları da kapsayacak şekilde belirlenen ölçülerde sit alanının genişletilmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır. Batı nekropol de yapılan çalışmalar sonucunda 62 si lahit mezar (BN-LM-001/062, Kat No:7-67)) olmakla birlikte (% 73), 14 adet oda mezar (% 16) (BN-OM-01/14, Kat No: 68-81), 3 adet anıt mezar (% 5) (BN-ANT-001/004,Kat No: 1-4), 3 adet sanduka mezar (%4)(BN-SM-001/003, Kat No:82-84) ve 2 tane Kaya mezar (% 2)(BN-KM-001/002, Kat No:5-6) tespit edilmiştir.

Tablo 7: Batı Nekropol Tespit edilen mezar sayıları ve oranlar

Doğu nekropolün ise 155.200 m² bir alana yayıldığı tespit edilmiştir. Bu yayılım alanının 59.700 m² kısmı sit alanı dışında kalmıştır. Doğu nekropol de yapılan gözlem ve tespitlerde DN LM 01 - DN LM 27 envanter numaralı toplam 27 tane lahit mezar tespit edilmiştir. Tespit edilen lahit mezarlar doğu nekropoldeki mezarların % 100'nünü oluşturmaktadır. Tespit edilen bu lahitlerden birisinin (DN LM 20) yapımında malzeme olarak mermer kullanılmış geri kalan 26'sında ise traverten kullanılmıştır. Tespit edilen bu lahit mezarların 6 tanesi (DN LM 01, DN LM 02, DN LM 08, DN LM 13, DN LM 15, DN LM 16) Kuzey- Güney yönünde, 2 tanesi (DN LM 12, DN LM 14) Doğu – Batı yönünde olduğu tespit edilmiştir. Geri kalan 18 lahit veya parçasının ise yönü tespit edilememiştir (Tablo 1). Kentin diğer kentlerle olan bağlantısını sağlayan yollar göz önünde bulundurularak kayda geçirilen mezarların yönleri tespit edilmiştir. Tespit edilen mezarların yönlerinden yola çıkarak Doğu ve Batı nekropolün farklı dönemlerde kullanılıp kullanılmadığı konusunda veri elde edilmeye çalışılmıştır (Tablo 1-8).

Aşağıdaki tabloda da görüldüğü üzere mezar yönlerinden yola çıkarak nekropollerin tarihlenmesi sonucuna ulaşmak şimdilik olası değildir. Magnesia Nekropollerinde tespit edilen mezar tiplerinin, tespit edilen yönlerine göre sayısal dağılımı Tablo 8 de verilmiştir. Bu dağılımdan yola çıkarak özellikle batı nekropolde lahit mezarların ve oda mezarların yakın mesafelerde olmalarına rağmen farklı yönlerde tespit edilmiş olması, batı nekropolün farklı dönemlerde kullanılmış olmasından ziyade Roma dönemindeki düzenli nekropol alanlarının bir benzerinin Magnesia batı nekropolünde de olabileceğini akla getirmektedir. Tespit edilen bu mezarların yönlerinden yola çıkarak nekropol alanı içerisindeki ana yolları ve ara yolları bu sayede tespit etmek mümkün olabilecektir.

Nekropol	Mezar Tipi	Doğu-Batı Yön.	Kuzey-Güney Yön.	Bilinmiyor
Batı Nekropol	Anıt Mezar		1 adet	3 adet
	Kaya Mezar		2 adet	
	Lahit Mezar	32 adet	24 adet	6 adet
	Oda Mezar	2 adet	9 adet	3 adet
	Sanduka Mezar	3 adet		
Doğu Nekropol	Lahit Mezar	2 adet	6 adet	19 adet
	Tümülüsler	1 adet		3 adet

Tablo 8: Nekropollerde tespit edilen mezarların yönleri ve sayısal dağılımı

Yukarıdaki tablodan yola çıkarak Doğu ve Batı Nekropolün mezar tipleri açısından farklı oluşu ortaya çıkabilir fakat bu nekropollerin farklı zamanlarda kullanılmış olabileceği düşüncesini şimdilik doğrulamamaktadır. Doğu nekropolde sadece lahit mezarlar varmış algısı bizi yanıltmamalıdır. Çünkü nekropolde yapılan çalışma henüz tamamlanamamış, çalışma yapılabilen alanlar üzerindeki tarımsal bitkilerin farklı olması ve Letaios çayının mili birçok alanı doldurması sebebi ile mezar yerlerinin tespit edilmesinde güçlükler yaşanmaktadır. Tez çalışması elde edilen verilerden yola çıkılarak yapılmıştır. Nekropol alanlarının -özellikle batı nekropolün- tasarlanmasında ve mezar tiplerinin konumunda ve çeşitliliğinde topografyanın etkili olduğu da düşünülmelidir. Bu dağılım ve çeşitlilik İzohips haritaları üzerinde verilmeye çalışılmıştır. Kaya mezarlar, bazı oda mezarlar gibi mezar tiplerinin 50-60 metre yükseklikteki yamaca yapıldığı tespit edilmiştir. Lahit mezarlar (Harita 12-15) ise 30 metre ile 50 metre arasında değişen yüksekliğindeki alanlarda yoğunlaşmıştır. Bu farklı yüksekliklerdeki dağılım bize antik dönemde topoğrafik nedenlerden dolayı düz alanda, eğimli topografyada mezar tiplerinin kendi içinde topografyaya bağlı olarak bir tipolojik farklılığı aklı getirmektedir.. Magnesia kentine en yakın antik kentlerden birisi olan Ephesus kentinin liman nekropolü olarak adlandırılan nekropolünde de benzer topoğrafik kademeler ve tipolojik dağılım görülmektedir. Nekropollerin farklı zaman dilimlerinde kullanılmış olması ve nekropollerin kullanımına başlamasından günümüze kadar geçen süre içinde topografyanın değişmesi bu dağılımın tespitini zorlaştırmaktadır. İzohips haritalarında (Harita 9-10-11-12-13-14-15) görüldüğü üzere 30 -50 metre eğrilerinde lahit mezar dağılımı (Harita 12-15)görüldükçe, 40-60 metre eğrilerinin bulunduğu alanlarda ise oda mezarlar (Harita 13) ve kaya mezarların (Harita 11) varlığı

gözlenmektedir. Tabii ki bu oda mezarların 30 m eğrilerinin geçtiği yüksekliklerde görülmeyeceği anlamına da gelmemelidir.

Oda mezarlarda düşük kotlu alanlarda tamamen zemine inşa edilirken (Kat No: 68 /BN-OM 001) eğimli ve yüksek topografyada kısmen ana kayayla birleştirilerek inşa edilmiştir (Kat No: 74/ BN-OM 07). Kısmen ana kayaya inşa edildiği bu kottan itibaren kaya mezarlarının varlığı tespit edilmektedir. Oda mezarların görülmeye başlamasından itibaren lahit mezarların sayısı azalmaktadır. Yapılan çalışmada oda mezarların yönleri bize tarihleme de bir sonuç vermese de oda mezarların farklı yönlerde inşa edildiği tespit edilmiştir. Tespit edilen 14 oda mezarın 9 tanesi kuzey-güney, 3 tanesi doğu batı yönünde inşa edilmiştir. Diğer 3 oda mezarın ise hangi yönde inşa edildiği tespit edilememiştir (Tablo 3-4). Kuzey-güney yönünde inşa edilen 9 tane oda mezarın Magnesia ile Ephesus arasındaki yol güzergahından dolayı bu yönde inşa edildiği düşünülmektedir (Harita 8). Batı nekropolde tespit edilen mezar tipleri doğu nekropolde çeşitli sebeplerden dolayı henüz tespit edilememiştir. Henüz sınırları kesin olarak tespit edilememiş olan doğu nekropol sınırlarının, çeşitli mezar tiplerinin oluşturulabilmesi açısından, kentin Güney doğusunda bulunan dağlık yamaca doğru genişlemesini öngörmekteyim. Letaios çayının (Bugünkü Gümüş çayı) getirmiş olduğu alüvyonlarla dere yatağı hem yer değiştirmiş hem de nekropol alanının mil tabakası ile dolmuş olduğundan doğu nekropol alanının sınırlarının belirlenmesi ve mezarların ortaya çıkarılmasını (Tipolojik belirleme açısından) güçleşmiştir..

Yapılan çalışmalar sonucunda kente ait nekropollerde en az altı farklı mezar tipi tespit edilmiştir. Tespit edilen toplam mezar sayısı 116 olup bunlardan 89'u Lahit, 14'ü Oda mezar, 4'ü Anıt, 4' ü Tümülüs, 3'ü Sanduka ve 2'i Kaya Mezar

şeklinde bir dağılımı vardır. Tespit edilen Lahit mezarların 27'si Doğu 62'si de Batı nekropolde yer almaktadır. Belirlenen lahit mezarların geneli traverten ve kireç taşından imal edilmiş olup tespit edilen tipler basit ve sadedir. Lahit mezarlar herhangi bir dekoratif bezeme ile süslenmemiştir. Kaçak kazılara yapılan müdahaleler esnasında doğu nekropolde DN-LM 01(Kat No:85), Batı nekropolde BN-LM 044 (Kat No:50) ve BN-LM 50 (Kat No:55) envanter numaralı lahit mezarlarda kurtarma kazısı yapılmıştır. Çalışmalarda DN-LM 01(Kat No:85) envanterli lahit mezardan çıkan eserlerden yola çıkarak bu lahit mezarı M.S 1yy sonuna tarihleyebilmekteyiz. Batı nekropolde BN-LM 50 (Kat No:55) envanterli lahit mezarda yapılan çalışmalarda 1 adet Roma dönemine ait sikke dışında herhangi bir esere rastlanmamıştır, ele geçen eserden yola çıkarak bu lahit mezarı da M.S 1.yy sonu 2. yy başına tarihleyebilmekteyiz. Tam tarih verilmemiş olsa da Humann ve Kern arasında geçen yazışmalarda da kentin Güney-Batısında Roma dönemine ait lahit mezarların varlığından bahsedilmektedir¹³⁹.

Tespit edilen diğer bir mezar tipi ise oda mezarlardır. Oda mezarların tamamı batı nekropolde tespit edilmiş olup toplamda 14 tanedir. 14 oda mezardan sadece birinde kaçakçıların tahribatı nedeni ile kurtarma kazısı yapılmıştır. BN-OM-O1 envanterli oda mezarda 2006 yılında ilk tespit ve kazı çalışması yapılmıştır¹⁴⁰. 2012 yılında yeniden kaçakçılar tarafından tahrip edilen oda mezarda ve çevresinde yeniden bir kazı çalışması yapılmıştır. Daha önceki tarihlerde birden fazla defalar soyulduğu düşünülen yapıda yapılan çalışmalarda 2006 da ele geçen bir sikke dışında tarihlemeye kullanılabilecek herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. BN-OM-O1 envanterli oda mezar (Kat No:68), Ephesus Kenti liman nekropolünde ve Priene

---

¹³⁹ Kirchner,2008, s:1.

¹⁴⁰ Bingöl-Kökdemir, 2007, 554.

kenti nekropolünde bulunan M.S 1. yy sonu 2. yy başlarına tarihlenen oda mezarlar, aynı duvar işçiliğini göstermektedir. Sadece bu benzerlikten yola çıkarak oda mezarları tarihlemeye çalışmak, eldeki örnek mezar sayısının az olmasından dolayı, şimdilik mümkün görünmemektedir.

Batı nekropolde kaçakçılar tarafından soyulmaya çalışılan ve tarafımızdan müdahale edilerek kazısı gerçekleştirilen bir diğer mezar ise M1 olarak bilinen BN-SM-01 envanterli sanduka mezardır (Kat No: 82, Levha LI Res: 82/ a-b-c, Levha LII Res: 82/ d,e,f,g,h, Levha LIII Res: 82/ı,j,k, Çizim 4 a-b-c-d-e). Yapılan müdahale sonucunda sanduka mezarın çift katlı olduğu tespit edilmiştir. Sanduka mezarın üst kat zemininde sandukanın güney uzun duvarına daha yakın biçimde defnedilmiş bir iskelete ulaşılmıştır. İskeletin sağ ve sol dizkapağı hizasında biri tam biri kırık olmak üzere 2 adet pişmiş toprak Amphoriskos¹⁴¹ ve daha çok atletler tarafından antrenmandan veya yarışmadan önce vücutlarına sürdükleri yağları temizlemek için kullanılan, bir adet metal strigilis¹⁴² ele geçmiştir(Levha LII Res: 82/ f-g-h). Sandukanın alt katının ise boş olduğu tespit edilmiştir. Sanduka mezarlar başlığı altında değindiğimiz üzere alt kısımda yer alan bu boş sandukanın varlığı nedeni ile BN-SN-01(M1) envanterli mezarın“kenotaph”¹⁴³ (Boş mezar) şeklinde inşa edilen sanduka tipi mezar olabileceği düşünülmektedir. Mezarın üst katında ele geçen pişmiş toprak Amphoriskos’dan yola çıkarak bu mezarı MS 2-3 yy tarihleyebilmekteyiz¹⁴⁴.

---

¹⁴¹ Saltuk,1989,s:23.Tekçam,2007,s:15. Vapur,2008,s: 126-128. Kızıl,2009,s:408-409.

¹⁴² Tekçam,2007,s:212.

¹⁴³ Tekçam 2007, s: 114, Özbek,2007 s: 267

¹⁴⁴ Vapur

Çalışmalarda 4 tane Anıt mezar(Kat No: 1-2-3-4, Levha I-II) ve 2 tane kaya (Kat No: 5-6, Levha IV) mezarda tespit edilmiştir. Anıt mezarlar olarak değerlendirilen bu yapılara ait kısmen görünür mimari blokların dışında herhangi bir veri yoktur. Yapılan gözlemlerde yapılara ait cephe mimarisi öğelerinden olan, tympanon (alınlık bloğu), plaster sütun, kaide, postament gibi mimari elemanlar tespit edilmiştir. BN-ANT-04 envanterli mezar yapısının da *in-antis* formunda olduğu tespit edilmiştir¹⁴⁵. Bu çalışmalar sonucunda tespit edilen anıt mezarların tip olarak tapınak formu anıt mezar olduğu da ortaya konmuştur. Bu mezar yapılarının bulunduğu alanlarda kazı yapılması sonucunda tarihleme ve yapıyı belirleme konusunda bize daha çok yardımcı olabilecek hem mimari elemanlar hem de ipucu verebilecek eserlerin veya yazıtların ele geçebileceği düşünülmektedir. Yapılacak bu tarz çalışmalar sonucunda bahsedilen yapının hangi tip anıt mezar olup olmadığını da kesinleştirecektir.

Yine tarihleme konusunda sıkıntılarının yaşandığı mezar tipi BN-KM-001(Kat no: 5) ve BN-KM-002(Kat No: 6) ise kaya mezarlarıdır. Bu kaya mezarları da kaçakçıların tahribatı sonrasında tespit edilmiş ve çalışma yapılmadan koruma amaçlı kapatılmıştır. Bu nedenle mezar odalarına girilememiş ve mezarların iç kısımları ilgili herhangi bir çalışma yapılamamıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda kaya mezarların varlığı, mezarların yeri tespit edilmiş ve konumlandırılmıştır. Fakat ne yazık ki kaya mezarlarının da tarihlemesi şimdilik mümkün değildir ileriki yıllarda yapılacak çalışmalarla kesinlik kazanabilecektir.

Magnesia sınırları içerisinde varlığı bilinen diğer bir mezar tipi de tümülüs mezarlardır. Magnesia kenti çevresinde şimdilik 4 tane tümülüsün varlığından

---

¹⁴⁵ Öztaner 2012, 375 ; Cormack 2004,51.

topoğrafik özelliklerinden yola çıkarak söz edebilmekteyiz. Kentin kuzeyinde de Tümülüslerin olduğundan bahsedilmektedir¹⁴⁶. Fakat bahsedilen bu tümülüsler günümüzde tespit edilir durumda değildir. Tespit edilen Tümülüsler içinde de çalışması yapılan tek Tümülüs TML-001 envanterli Tümülüs mezardır. Kazı çalışmaları Humann tarafından yapılmıştır. Humann'ın çizimlerinden görebildiğimiz kadarıyla mezar odasında 2 lahit tespit edilmiştir¹⁴⁷. Humann bu Tümülüs mezarı Hellenistik döneme tarihlenmektedir.

TML-001 envanterli Tümülüs mezarın üst örtüsü tonoz biçimdedir. Mimaride önemli bir aşama olarak tanımlanabilecek tonoz kullanımı Makedon mimarisinde M.Ö 4. yy dan itibaren başlamıştır¹⁴⁸. Makedon etkisiyle Batı Anadolu da birçok kentte tonoz örtülü mezar odaları inşa edilmeye başlanmıştır. Bu etkileşimin en iyi gözlendiği kent Bergama'dır. Bergama'da bilinen tümülüsler (Maltepe, Tavşan Tepe ve Yığma Tepe Tümülüsleri) M.Ö 3-2 yy tarihlenmektedir¹⁴⁹. Hierapolis nekropollerinde Tümülüslerin büyük bir çoğunluğu tonozludur ve dönem olarak da M.Ö 2. yy – M.S 1. yy olarak kabul edilmektedir.¹⁵⁰ Fakat bölgenin erken dönem Tümülüslerinden birisi olan Hierapolis 159 D tümülüsünde M.Ö 3 yy ile M.S 1 yy a tarihlenen eserler ele geçmiştir¹⁵¹. 2010 yılında Milas'ta kaçakçılar tarafından soyularak ortaya çıkarılan uzunyuva mousoleumda M.Ö 4. yy'a tarihlenmektedir¹⁵² bu mezar odasının da üst örtüsü tonozla yapılmıştır¹⁵³. Çambaşı tümülüsü de tonoz örtülü tümülüs mezarlarının örneklerinden olup M.Ö 1.yy - M.S 1.yy a

---

¹⁴⁶ Bingöl 2007, s:185.

¹⁴⁷ Humann 1904, s: 26-27, Bingöl 2007 s:184-186.

¹⁴⁸ Boyd 1978,

¹⁴⁹ Radt 2002, 266-268.

¹⁵⁰ Durukan 2012 s:44-45.

¹⁵¹ Okunak 2005 s: 62-63

¹⁵² Rumscheid 2010 s:69-101.

¹⁵³ Durukan 2012, s: 45

tarihlenmektedir¹⁵⁴. Yine Batı Anadolu'daki örneklerden yola çıkarak tümülüslerde tonoz örtüsünün M.Ö 4. yy ile M.S 1. yy arasında kullanıldığından söz etmemiz mümkün görülmektedir. Tonoz örtüsü bakımından bu örneklerden yola çıkarak Magnesia TML-01 envanterli tümülüsün de Makedon tipi Tümülüs olduğunu ve TML-01 envanterli tümülüsün tarihinin Hellenistik döneme kadar geriye çekilebileceğini göstermektedir. Bu da Humann'ın vermiş olduğu tarihi doğrulamaktadır.

Thucydides ve diğer antik yazarların bahsettiği üzere Themistokles öldükten sonra adına agorada bir mezar anıtı inşa edilmiştir. Daha sonra yunanlılar gelerek bu mezarı açmış ve Themistoklesin küllerini havaya savurmuşlardır¹⁵⁵. Bunun yanısıra Kern'in nekropolde yapmış olduğu çalışmalarda da güney nekropol olarak adlandırıldığı alanda tuğla kapaklı bir mezardan içi küllerle dolu bir urne çıkarttığını Humann ile yaptığı yazışmalardan bilmekteyiz¹⁵⁶. Bu örneklerden yola çıkarak erken dönemlerde (M.Ö 400 lerden itibaren) kremasyon gömünün de yapıldığını göstermektedir. Fakat tarafımdan yapılan çalışmalarda kremasyon gömü izlerinde rastlanmamıştır. Yapılan çalışmalarda tespit edilen mezarların tamamında inhumasyon gömünün yapıldığı düşünülmektedir.

Yukarıda da bahsedilen erken dönem örneklerinden yola çıkarak Magnesia nekropollerinin M.Ö 4 yy dan itibaren kullanılmaya başlandığı bilinmektedir. TML-01 envanterli tümülüs ve BN-OM-14 envanterli oda mezarın da erken döneme (M.Ö 4-3 yy) ait oldukları düşünülmektedir. O.Kern'in yapmış olduğu çalışmada da nekropollerden ele geçen yazıtlardan bahsetmekte ve bu yazıtları M.Ö 4- M.S.1 yy

---

¹⁵⁴ Şimşek, 1998 s:493-497.

¹⁵⁵ Plutarque, Thémistocle, 32; Thucydides 1,138; Cornelius Népos, Them., 10.

¹⁵⁶ Kirchner 2008, 1

aralığına tarihlenmektedir¹⁵⁷. Tarafımızdan yapılmış olan çalışmalarda ise M.Ö 1 yy- M.S 3 yy aralığında mezarların olduğu tespit edilmiştir. Magnesia kentinde, Bizans dönemine ait yerleşimin olduğu bilinmekte fakat şüana kadar yapılan çalışmalarda Bizans dönemine ait mezarlar tespit edilememiştir. Antik kent içerisinde en geç tarih olan 19 yy'a ait mezarların varlığı bilinmektedir.

6 KATALOG

6.1 BATI NEKROPOL KATALOGU

6.1.1 ANIT MEZARLAR

Kat No: 1

Env No: BN-ANT 001

Mezar Tipi: Anıt Mezar

Fotoğraf No: Levha I, Res: 1

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'57.72"K, B: 27°30'43.29"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: 109 nolu parsel içerisinde bulunmaktadır(Harita 15-16). Bir yapıya ait bloklar çeşitli kaide parçaları ve yapının temel blokları görünür durumdadır. Bu nedenle bu yapının anıt mezar olduğu düşünülmektedir(Levha I Kat: 1 Res: 1)

Kat No: 2

Env No: BN-ANT 002

Mezar Tipi: Anıt Mezar

Fotoğraf No: Levha I, Res: 2

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'57.29"K, B: 27°30'41.76"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: 109 nolu parsel içerisinde bulunmaktadır(Harita 15-16). Bir yapıya temel blokları görünür durumdadır. Bu nedenle bu yapının anıt mezar olduğu düşünülmektedir(Levha I Kat:2 Res: 2).

Kat No: 3

Env No: BN-ANT 003

Mezar Tipi: Anıt Mezar

Fotoğraf No: Levha II, Resim: 3

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'3.76"K, B: 27°30'15.48"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: Sit alanının batısında sit alanı sınırı dışında yer almaktadır(Harita 15-16). Yapılan gözlemlerde yapıya ait üst yapı ait üçgen alınlık bloğu, yarım sütun plaster ve yapının duvarlarını oluşturacak büyük bloklar görülebilmektedir(Levha II Kat:3 Res:3). Yapılan bu gözlemlerden yola çıkılarak bu yapının bir anıt mezar olduğu düşünülmektedir.

Kat No: 4

Env No: BN- ANT 004

Mezar Tipi: Anıt Mezar

Fotoğraf No: Levha II, Res: 4; Levha III, Çiz:1

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'0.93"K, B: 27°30'22.13"E

Mezar Yönü: Kuzey

Malzemesi: Mermer

Tanım: 521 nolu parselin güney sınırında bulunmaktadır(Harita 15-16). Ortaya çıkarılmış olduğu kadarıyla bu mezar in antis tipte bir mezar olmalıdır. İki anta ucu ya da plaster niteliğinde biten uzun (?) kenarlarını arasında güneye bakan girişin yer aldığı varsayılabilir. Yan ve cephede profilli bir kaide üzerinde yükselmektedir(Levha II Kat:4 Res: 4 Çiz: 4). Yapının gerisi hakkında hiçbir bilgimiz yoktur.

6.1.2 KAYA MEZARLAR

Kat No: 5

Env No: BN- KM 001

Mezar Tipi: Kaya mezar

Fotoğraf No: Levha IV, Res: 5

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'57.03"K, B: 27°30'36.75"E

Mezar Yönü: Kuzey

Malzemesi: -

Tanım: 120 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-17). Ana kaya'ya oyulmuş olan bu kaya mezar magnesia nekropolünde tespit edilen iki kaya mezardan birisidir. Mezarın sadece girişi görülür durumdadır(Levha III Kat: 3 Res:5). Mezar alanında herhangi bir çalışma yapılmamıştır. 2009 yılında definecilerin tahribatını önlemek amacıyla görülen giriş kısmı da tamamen kapatılmıştır.

Kat No:6

Env No: BN-KM 002

Mezar Tipi: Kaya Mezar

Fotoğraf No: Levha IV, Res:6 a/b

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'57.07"K. B: 27°30'36.66"E

Mezar Yönü: Kuzey

Malzemesi: -

Tanım: 120 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-17). BN-KM 002 nolu kaya mezarın 4 m batısında yer almaktadır. Kaya mezarın girişi çok az da olsa görülür durumdadır. Giriş kuzeye bakmaktadır. Giriş kısmında mezar sahibine ait olabilecek bir yazı bulunmaktadır. Kaya mezarın ön cephesinin ölçülebilen yüksekliği 280 cm olup genişliği ise 200 cm dir. Mezar odasının girişinden 80 cm üstte 80cm X 55 cm lik bir niş yer almaktadır. Girişin her iki yanında 35cm – 45 cm arasında değişen genişliklere ve yüksekliğe sahip basamaklar bulunmaktadır(Levha III Kat: 5 Res: 6a/b).

6.1.3 LAHİT MEZARLAR

Kat No: 7

Env No: BN-LM 001

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha V, Res: 7 a/b/c

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'3.33"K, B : 27°30'53.94"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: Kentin batısında sit alanı sınırları içerisindeki 97 no'lu parselin kuzey doğusunda lahit mezarın sadece sanduka kısmı görünür durumdadır(Harita 15-18). Görünen sanduka kısmı da oldukça tahrip olmuştur. Ölçülebilen uzunluğu 210 cm, genişliği ise 90 cm dir. Sandukanın güneye bakan kısa kenarın alt kısmında profiller yer almaktadır(Levha IV Kat:5 Res: 7 a/b/c). Kaçakçılar tarafından tahrip edilmiş durumdadır.

Kat No: 8

Env No: BN-LM 002

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha VI, Res: 8

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E : 37°51'2.76"K, B: 27°30'53.92"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: Magnesia sit alanı sınırları içerisinde yer alan 97 nolu parselin kuzey doğusunda bulunmaktadır(Harita 15-18). Toprağın yüzeyinde lahit'in kapağı kısmen görülebilmektedir. Görülen kısımda herhangi bir profil veya bezeme bulunmamaktadır. Ölçülebilen uzunluğu 180 cm dir. Lahit mezarın bulunduğu noktada nereye ait olduğu tespit edilemeyen farklı mimari bloklarda yer almaktadır(Levha V Kat: 8 Res:8).

Kat No: 9

Env No: BN-LM 003

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha VI, Res: 9

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'2.10"K, B: 27°30'53.18"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: Sit alanı sınırları içerisinde yer alan 97 nolu parselin güney doğusunda bulunmaktadır(Harita 15-18). Bulunduğu alan çalılık halindedir bu nedenle detaylı ölçü alınamamıştır. Lahit kapağı ve sandukası kısmen görünür durumdadır(Levha V Kat:9 Res:9).

Kat No: 10

Env No: BN-LM 004

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha VII, Resim 10

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'2.38"K, B: 27°30'53.82"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: Lahit kapağı, sanduka görülmemektedir. Sit alanı sınırları içerisinde yer alan 97 nolu parselin güney doğusunda bulunmaktadır(Harita 15-18). Çalılık alan içerisinde yer almaktadır. Ölçülebilen uzunluğu 190 cm genişliği ise 80 cm dir(Levha VI Kat:10 Res:10).

Kat No: 11

Env No: BN-LM 005

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha VII, Res: 11

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'2.23"K, B: 27°30'53.81"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: Sit alanı sınırları içerisinde yer alan 97 nolu parselin güney doğusunda bulunmaktadır (Harita 15-18). Bitki örtüsünden dolayı detaylı fotoğraf ve ölçüler alınmamaktadır. Sadece lahit kapağı olduğu görülmektedir(Levha VI Kat:11 Res:11).

Kat No: 12

Env No: BN-LM 006

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha VIII, Res: 12

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'2.16"K, B: 27°30'54.42"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: Sit alanı sınırları içerisinde yer alan 97 nolu parselin doğusunda bulunmaktadır (Harita 15-18). Detaylı fotoğraf ve ölçü alınmamaktadır. Lahit kapağı kısmen görünür durumdadır(Levha VII Kat:12 Res:12).

Kat No: 13

Env No: BN-LM 007

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha VIII, Res: 13

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'1.52"K, B : 27°30'53.88"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: Sit alanı sınırları içerisinde yer alan 97 nolu parselin doğusunda bulunmaktadır (Harita 15-18). Çok az bir kısmı görülebilir durumdadır, herhangi bir ölçü alınamamaktadır (Levha VII Kat:13 Res 13).

Kat No : 14

Env No: BN-LM 008

Mezar Tipi: Lahit mezar

Fotoğraf No: Levha IX, Res: 14

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'1.48"K, B: 27°30'53.81"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağı parçasıdır. Parçaların altında ise lahit sandukası kısmen görünür durumdadır. Lahit kapağı tahrip edilmiştir. Sadece bir kenarında profil kısmen görülmektedir(Levha VIII Kat: 14 Res: 14).

Kat No : 15

Env No: BN-LM 009

Mezar Tipi: Lahit mezar

Fotoğraf No: Levha IX, Res: 15

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'1.16"K, B: 27°30'52.97"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parselin doğusunda yer almaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağının uzun kenarı kısmen toprak yüzeyindedir(Levha VIII Kat: 15 Res:15). Ölçülebilen uzunluğu 190 cm dir.

Kat No : 16

Env No: BN-LM 010

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha X, Res: 16

Koordinat: E: 37°51'1.12"K, B : 27°30'52.10"E

Mezar Yönü: Doğu – Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18).. Lahit kapağının uzun kenarının bir kısmı toprak yüzeyindedir(Levha IX Kat: 16 Res:16). Ölçülebilir uzunluk 185 cm dir.

Kat No : 17

Env No: BN-LM 011

Mezar Tipi: Lahit mezar

Fotoğraf No: levha X, Res:17

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'1.22"K, B: 27°30'52.25"E

Mezar Yönü: Doğu – Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağının uzun kenarı kısmen görülebilir durumdadır(Levha IX Kat:17 Res:17).

Kat No: 18

Env No: BN-LM 012

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XI, Res: 18

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'1.19"K, B: 27°30'52.17"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18).. Lahit kapağının üst kısmı kısmen görülebilir durumdadır(Levha X Kat: 18 Res:18). Herhangi bir ölçü alınmamaktadır.

Kat No : 19

Env No: BN-LM 013

Mezar Tipi: Lahit mezar

Fotoğraf No: Levha XI, Res : 19

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'1.13"K, B: 27°30'51.63"E

Mezar Yönü: Dogu - batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: Sit alanı sınırı içerisinde yer alan 97 nolu parsel içerisinde bulunmaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağı mevcuttur. Kapağın batı ucu kısmen tahrip edilmiştir(Levha X Kat:19 Res:19). Ölçülebilen uzunluk 170 cmdir genişlik ise 85 cm dir.

Kat No : 20

Env No: BN-LM 014

Mezar Tipi: Lahit mezar

Fotoğraf No: Levha XII, Res: 20

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'1.11"K, B: 27°30'51.44"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: sit alanı sınırları içerisinde yer alan 97 nolu parsel içerisinde bulunmaktadır(Harita 15-18). Tarla sınırında olduğu için etrafına ve üzerine taşlar yığılmıştır bu nedenle ölçü alınamamaktadır. Fakat lahit mezar sandukası kısmen gözle görülür durumdadır (Levha XI Kat:20 Res:20) .

Kat No: 21

Env No: BN-LM 015

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XII, Res: 21

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'0.80"K, B: 27°30'50.45"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: Sit alanı içerisinde yer alan 97 nolu parselin içerisinde bulunmaktadır(Harita 15-18).Tarlanın kot farkından dolayı oluşan sınırında, ekilmeyen alanda bulunmaktadır. Lahit kapağı kısmen görünür durumdadır(Levha XI Kat:21 Res:21).

Kat No: 22

Env No: BN-LM 016

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XIII, Res: 22

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'0.50"K, B: 27°30'50.26"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağı görünür durumdadır.(Levha XII Kat:22 Res:22)

Kat No: 23

Env No: BN-LM 017

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XIII, Res: 23

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'0.66"K, B: 27°30'50.00"E

Mezar Yönü: Doğu- Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parsel içerisinde bulunmaktadır(Harita 15-18). Lahit sandukasının bir uzun kenarı kısmen görünür durumdadır(Levha XII Kat:23 Res:23). Ölçü alınamamaktadır.

Kat No: 24

Evn No: BN-LM 018

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Fotoğraf No: Levha XIV, Res: 24

Koordinat: E: 37°51'0.74"K, B: 27°30'49.73"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağı kısmen görülür durumdadır(Levha XIVKat:24 Res:24).

Kat No: 25

Evn No: BN-LM 019

Mezar Tipi: Lahit mezar

Fotoğraf No: Levha XIV, Res: 24

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'0.70"K, B: 27°30'49.76"E

Mezar Yönü: Doğu- Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parselin içerisinde bulunmaktadır(Harita 15-18). Çalılık nedeni ile net bir fotoğraf ve ölçü alınamamaktadır(Levha XIII Kat:25 Res:24). Çıplak gözle görülebilmektedir.

Kat No: 26

Env No: BN-LM 020

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XV, Res : 25

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'0.43"K, B: 27°30'49.54"E

Mezar Yönü: Doğu-Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parselin içerisinde bulunmaktadır(Harita 15-18). Çalılık nedeni ile net bir fotoğraf ve ölçü alınamamaktadır.Lahit kapağı kısmen görülebilir durumdadır(Levha XIV Kat:26 Res:25).

Kat No: 27

Env No: BN-LM 021

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XV, Resim 27

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'0.43"K, B: 27°30'49.29"E

Mezar Yönü: Doğu- Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: Sit alanı sınırları içerisinde yer alan 97 nolu parselin içerisinde bulunmaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağının çok az bir kısmı görülebilmektedir. Kapağın her iki yanında akroter bulunmaktadır(Levha XIV Kat: 27 Res: 27).

Kat No: 28

Env No: BN-LM 022

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: levha XVI, Res: 28

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'0.10"K B: 27°30'48.40"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parselin batısında bulunmaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağı kısmen görünür durumdadır(Levha XV Kat:28 Res:28).

Kat No: 29

Env No: BN-LM 023

Mezar Tipi: Lahit mezar

Fotoğraf No: Levha XVI, Res: 29

Koordinat: E: 37°51'1.06"K, B: 27°30'54.37"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: Sit alanı içerisinde yer alan 97 nolu parselin doğusunda yer alan İncir damı olarak adlandırılan evin avlusu içinde bulunmaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağının güney- doğu kısmı kısmen görülmektedir fakat üzeri moloz taşlarla doldurulmuş durumdadır(Levha XV Kat:29 Res: 29). Bu nedenle herhangi bir ölçü alınmamaktadır.

Kat No: 30

Env No: BN-LM 024

Mezar Tipi: Lahit mezar

Fotoğraf No: Levha XVII, Res: 30

Koordinat: E: 37°51'0.20"K B: 27°30'53.55"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18). Herhangi bir çalışması yapılamaması nedeniyle detaylı fotoğraf ve ölçü alınmamıştır(Levha XVI Kat:30 Res: 30).

Kat No: 31

Env No: BN-LM 025

Mezar Tipi: Lahit mezar

Fotoğraf No: Levha XVII, Res: 31

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'0.17"K B: 27°30'53.44"E

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parsel içerisinde bulunmaktadır(Harita 15-18).. Kısmen ölçülebilir durumda olup 190 cm uzunluğunda, 90 cm genişliğinde ve 50 cm kalınlığında sahiptir. Lahit kapağının doğu uzun kenarında tek bir profil görülmektedir. Sanduka kısmı kapağın altında bulunmaktadır, sandukanın güney-doğu köşesi görülebilir durumdadır(Levha XVI Kat:31 Res:31). Lahit kaçakçılar tarafından kapağın altına taşlar koyularak kapak açılmıştır.

Kat No:32

Evn No: BN-LM 026

Mezar Tipi: Lahit mezar

Fotoğraf No: levha XVIII, Res: 32

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'0.23"K, B : 27°30'52.37"E

Mezar Yönü: Doğu – Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağının bir kısmı görülebilmektedir(Levha XVII Kat:32 Res:32). Herhangi bir ölçü alınmamaktadır.

Kat No: 33

Env No: BN-LM 027

Mezar Tipi: Lahit mezar

Fotoğraf No: Levha XVIII, Res: 33

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'0.09"K, B: 27°30'51.91"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parsel içerisinde yer alan lahit mezarın kapağı ve sandukası görünür durumdadır(Harita 15-18). Herhangi bir çalışma yapılmadığı için ölçü alınmamaktadır.

Kat No: 34

Env No: BN-LM 028

Mezar Tipi: Lahit mezar

Fotoğraf No: Levha XIX, Res: 34

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'0.30"K, B: 27°30'50.72"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18). Tamamen çalılık alan içerisinde. Bu nedenle herhangi bir ölçü alınamamaktadır. Lahit kapağı görülebilir durumdadır(Levha XVIII Kat: 34 Res:34).

Kat No: 35

Env No: BN-LM 029

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XIX, Res: 35

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'55.01"K, B: 27°30'54.86"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parselin güneyinde yer almaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağı ve sandukası görülür durumdadır. Lahit kapağının ölçülebilir uzunluğu 185 cm olup genişliği ise 90 cm dir. Lahit kapağı kuzey ucu kırık durumdadır(Levha XVIII Kat:35 Res:35).

Kat No: 36

Env No: BN-LM 030

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XX, Res: 36

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'54.78"K, B: 27°30'54.33"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parselin güneyinde yer almaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağı parçaları ve kısmen sandukası görülür durumdadır(Levha XIX Kat:36 Res:36).

Kat No: 37

Env No: BN-LM 031

Mezar Tipi: Lahit mezar

Fotoğraf No: Levha XX, Res: 37

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'55.11"K, B: 27°30'53.65"E

Mezar Yönü: Kuzey -Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parselin güneyinde yer almaktadır(Harita 15-18). Sadece lahit kapağı parçası görülür durumdadır. Lahit'in sanduka kısmı belirgin durumdadır(Levha XIX Kat:37 Res: 37).

Kat No : 38

Env No: BN-LM 032

Mezar Tipi: Lahit Mezar (?)

Fotoğraf No: Levha XXI, Res: 38

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'54.11"K, B: 27°30'53.42"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parselin güneyinde yer almaktadır(Harita 15-18).. Lahit kapağı parçaları görülür durumdadır. Çok da olsa sanduka kısmı da izlenebilmektedir. Katalog resminde ise farklı bir mimari blok da görülmektedir(Levha XX Kat:38 Res:38).

Kat No: 39

Env No: BN-LM 033

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XXI, Res: 39

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'54.19"K, B : 27°30'53.90"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parselin güneyinde yer almaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağı parçaları görülür durumdadır(Levha XX Kat:39 Res:39).

Kat No: 40

Env No: BN-LM 034

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XXII. Res: 40

Koordinat: E: 37°50'54.20"K, B: 27°30'54.37"E

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parselin güneyinde yer almaktadır(Harita 15-18). Sanduka kısmı açıktadır. Lahit kapağı görülmemektedir. 215 cm uzunluğa, 90 cm genişliğe ve 50 cm derinliğe sahiptir. Çok basit işlenmiş olan lahit'in güneye bakan uzun kenarında iki satır yazı bulunmaktadır(Levha XXI Kat: 40 Res:40).

Kat No: 41

Env No: BN-LM 035

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XXII, Res: 41

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'54.02"K. B: 27°30'54.91"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 no'lu parselin güneyinde yer almaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağı kısmen görünür durumdadır(Levha XXI Kat:41 Res:41).

Kat No : 42

Env No: BN-LM 036

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XXIII, Res: 42

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'55.50"K, B: 27°30'50.73"E

Mezar Yönü: Doğu – Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parselin Güney Batısında yer almaktadır(Harita 15-18). Çok fazla tahrip olmuştur. Lahit sandukasının sadece taban kısmı mevcut durumdadır. Sandukanın doğuya bakan kısa kenarı görünür haldedir geri kalan kısımları toprak altında bulunmaktadır(Levha XXII Kat:42 Res:42).

Kat No: 43

Env No: BN-LM 037

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XXIII, Res:43

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'55.99"K, B: 27°30'51.00"E

Mezar Yönü: Doğu – Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parsel içerisinde yer alan(Harita 15-18) lahit mezar kapağının ölçülebilir uzunluğu 210 cm dir. Lahit kapağı üzerinde herhangi bir detaya rastlanmamıştır(Levha XX Kat:43 Res:43).

Kat No: 44

Env No: BN-LM 038

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XXIV, Res: 44

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'56.26"K, B: 27°30'51.10"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 97 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18). Mezarın sandukası kısmen görünür durumdadır(Levha XXIII Kat:44 Res:44). Herhangi bir ölçü alınamamaktadır.

Kat No: 45

Env No: BN-LM 039

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XXIV, Res: 45

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'59.10"K, B: 27°30'47.74"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: BN-LM-38 ile yan yanadır.97 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18). Mezarın sandukası kısmen görünür durumdadır(Levha XXIII Kat:45 Res:45). Herhangi bir ölçü alınamamaktadır.

Kat No: 46

Env No: BN-LM 040

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XXV, Res: 46

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'59.13"K, B: 27°30'47.54"E

Mezar Yönü: Doğu – Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 110 nolu parselin kuzey batı sınırında yer almaktadır(Harita 15-18).

Lahit kapağı olduğu anlaşılmaktadır. Tarlalar arasında küçük dere yatağı kenarında bulunan lahit kapağının tüm yüzeyini yosun kaplamıştır(Levha XXIV Kat:46 Res:46). Ölçülebilen uzunluk 2.25 cm dir.

Kat No: 47

Env No: BN-LM 041

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XXV, Res:47

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'59.55"K, B: 27°30'47.42"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 110 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18). Toprak

yüzeyinde sadece lahit kapağı belirgin biçimdedir(Levha XXIV Kat:47 Res:47).

Kat No: 48

Env No: BN-LM 042

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XXVI, Res: 48

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'59.22"K B: 27°30'46.60"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: 110 nolu parsel ile 109 nolu parsel sınırında bulunmaktadır(Harita 15-18). Lahit mezarın kapağı görünür durumdadır(Levha XXV Kat:48 Res:48). Ölçülebilen uzunluğu 175 cm dir.

Kat No: 49

Env No: BN-LM 043

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XXVI, Res: 49

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'58.89"K,B: 27°30'46.17"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 110 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18).. Lahit kapağı parçası görülmektedir(Levha XXV Kat: 49 Res:49).

Kat No: 50

Env No: BN-LM 044

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XXVII, Res: 50 a/b, Levha XXVIII, Çiz: 2 a/b

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'58.31"K, B: 27°30'46.20"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: 110 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18). 2011 yılı kazı sezonunda BN-OD 01 envanterli oda mezarın kurtarma kazısı olarak yapılan çalışma esnasında oda mezardan 4.5 m kuzeyde ortaya çıkarılmıştır. Lahit'in sandukası kaide profili ile birlikte 222 cm olup sadece sandukanın kaidersiz uzunluğu 208 cm dir. Sandukanın genişliği ise 90 cm dir. Kuzey-güney yönünde bulunan lahit mezarın kapağı daha önceden açılmış durumda olduğu tespit edilmiştir(Levha XXVI Kat:50 Res:50-51). Kapağı ve sandukası tam şekilde ele geçen lahit mezarın doğuya bakan uzun kenarında yazı olduğu tespit edilmiştir.

ΕΠΙΔΗΦΟΡΟΥΤΟΥ ΗΣΟΡΟΣ ΑΥΡΕΛΠΙΔΟΣ -- ΑΘΗΗΙΔΟΣ --Ε--
ΩΠΑΥΤΗΣ

ΠΑΝΚΡΑ-Ο-ΤΟΥ Δ-ΑΡΙΝΑ

ΖΩΣΙΝ

Lahit'in kuzey kısa kenarında, güney kısa kenarında ve doğu uzun kenarında toprağa oturan kaide kısmın üç yüzeyinin de profil işlenerek detaylandırılmasına rağmen batı uzun kenarın kaide kısmında herhangi bir profil veya özentili işçiliğe rastlanmamıştır. Lahit'in yönü, işçilik detayları ve BN-OD 01 nolu oda mezarın yönü düşünüldüğünde bu mezarların doğusunda nekropol alanı içerisinde kullanılan bir yolun olduğu bir amaca yönelik yön birliğinin olduğu düşünülebilmektedir(Çiz: 1-2). Yapılan çalışmada lahit içerisinden herhangi bir şey ele geçmemiştir.

Kat No:51

Env No: BN-LM 045

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha XXIX, Res: 51

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'57.96"K, B: 27°30'46.54"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 109 nolu parsel içinde yer almaktadır(Harita 15-18). Lahit kapağı mevcut durumdadır(Levha XXVII Kat: 51 Res:52).

Kat No: 52

Env No: BN-LM 046

Mezar Tipi: lahit

Fotoğraf No: Levha XXIX, Res : 53

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'54.63"K, B: 27°30'46.90"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 465 nolu parselin içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18). Lahit mezar kapağı olduğu görünür durumdadır(Levha XXVII Kat:52 Res:53). Hemen yanında işlenmiş başka bir blokta bulunmaktadır. Bu bloğun ne olduğu tespit edilememiştir.

Kat No: 53

Env No: BN-LM 047 - BN-LM 048

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: levha XXX, Res: 53

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'52.00"K ,B: 27°30'48.79"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: 453 nolu parselin güney sınırında yer almaktadır(Harita 15-18). Fotoğrafta görülen blokların lahit kapağı olduğu düşünülmektedir. İki lahit kapağı yan yana olduğu için tek katalogda verilmiştir. Lahit kapakları tarla içerisinde ikincil kullanımla farklı amaçlar için kullanılmış olduğu düşünülmektedir. Nekropolün bu alanı eğimli bir alandır bu yüzden bu tarz büyük bloklar, lahit kapakları ve benzeri malzemeler tarla sınırlarını belirlemek için veya eğimden dolayı akan tarla toprağını tutacak set olarak kullanılmıştır(Levha XXVIII Kat:53 Res 54). Bu alan içerisinde benzer örnekler diğer tarla sınırlarında da görülmektedir.

Kat No: 54

Env No: BN-LM 049

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha XXX, Res: 54

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'57.53"K, B: 27°30'37.34"E

Mezar Yönü: Kuzey-Güney

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Lahit kapağı görünür durumdadır. Fakat tam ölçü alınamamaktadır.

Kat No: 55

Env No: BN-LM 050

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha XXXI, Res: 56 a/b, Levha XXXII, Çiz: 3.

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'55.14"K, B: 27°30'56.35"E

Mezar Yönü: Kuzey-Güney

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Kaçakçılar tarafından kazılarak ortaya çıkartılan kireç taşından yapılmış lahit mezarda belgeleme çalışmaları için temizlik çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışmalar sonucunda lahidin üst kapak ölçülerinin uzunluğunun 210cm, genişliğinin 80 cm olduğu tespit edilmiştir. Lahit kapağının güney ucunun kırık olduğu belgelenmiştir. Lahit sandukasının çevresinde kazı çalışması yapılmamış sadece iç kısmında temizlik çalışması yapılmıştır(Levha XXIX Kat:55 Res: 56a/b). Bu çalışmalar sonucunda sanduka iç genişliği 80cm uzunluğu 180 cm derinliği ise 60 cm dir. Yapılan çalışma sonucunda sanduka ve kapağın tekrar tahrip edilmemesi için kısmen kapatılarak bırakılmıştır.

Yapılan çalışma sırasında 1 adet roma dönemine ait olduğu düşünülen korozyonlu bronz sikke dışında herhangi bir buluntuya ve iskelet parçasına rastlanılmamıştır.

Kat No: 56

Env No: BN-LM 051

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha XXXIII, Res: 56

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'5.43"K, B: 27°30'52.63"E

Mezar Yönü: Kuzey-Güney

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Kireç taşından yapılmış olan mezarın ölçülebilir uzunluğu 180cmdir.

12 numaralı parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18).

Kat No: 57

Env No: BN-LM 052

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha XXXIII, Res: 57

Koordinat: E: 37°51'5.79"K, B: 27°30'52.37"E

Mezar Yönü: Doğu-Batı

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Kireç taşından yapılmış olan mezarın Lahit kapağı ve sandukası görünür durumdadır(Levha XXX Kat:57 Res:58). 12 numaralı parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18).

Kat No: 58

Env No: BN-LM 053

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha XXXIII, Res: 58

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'5.93"K, B: 27°30'52.82"E

Mezar Yönü: Doğu-Batı

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Kireç taşından yapılmış olan mezarın Lahit kapağı görünür durumdadır ölçülebilir uzunluğu 180cm genişliği 80 cm dir(Levha XXXI Kat:58 Res:59). 12 numaralı parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18).

Kat No: 59

Env No: BN-LM 054

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha XXXIV, Res: 59

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'6.22"K, B: 27°30'52.33"E

Mezar Yönü: Kuzey-Güney

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Kireç taşından yapılmış olan mezarın sanduka ve Lahit kapağı görünür durumdadır. Kapağın yan kenarı profilli bir bezemeye sahiptir(Levha XXXI Kat:59 Res:60). Kapağın ölçülebilir uzunluğu 160cm kalınlığı ise 25 cm dir. Sanduka kısmının korunmuş derinliği ise 55 cm olarak ölçülmüştür. 12 numaralı parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18).

Kat No: 60

Env No: BN-LM 055

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha XXXIV, Res: 60

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'6.72"K, B: 27°30'52.55"E

Mezar Yönü: Kuzey-Güney

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Kireç taşından yapılmış olan mezarın sanduka ve Lahit kapağı görünür durumdadır. Lahit kapağı ölçülebilir uzunluğu 130cm genişliği 110 cm dir. Sanduka kısmının ise tüm kenarları kırılmış korunan kısmı sadece tabanıdır(Levha XXXII Kat:60 Res:61). 12 numaralı parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18).

Kat No: 61

Env No: BN-LM 056

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha XXXV, Res: 61

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'6.28"K, B: 27°30'52.68"E

Mezar Yönü: Kuzey-Güney

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Kireç taşından yapılmış olan mezarın sandukasının sadece bir kısmı görünür durumdadır. Ölçülebilir herhangi bir uzunluğu görülememektedir(Levha XXXII Kat:61 Res:62). 12 numaralı parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18).

Kat No: 62

Env No: BN-LM 57

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha XXXV, Res: 62

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'6.68"K, B: 27°30'52.18"E

Mezar Yönü: Doğu-Batı

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Kireç taşından yapılmış olan mezarın sandukasının sadece bir kısmı görünür durumdadır(Levha XXXIII Kat: 62 Res:63). Ölçülebilir herhangi bir uzunluğu görülememektedir. 12 numaralı parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18).

Kat No: 63

Env No: BN-LM 58

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha XXXVI, Res: 63

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'6.36"K, B: 27°30'52.50"E

Mezar Yönü: Kuzey-Güney

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Kireç taşından yapılmış olan mezarın lahit kapağı görünür durumdadır. Yan yüzde profiller yer almaktadır(Levha XXXIII Kat: 63 Res:64). Uzunluğu 110cm kalınlığı ise 25 cmdir. 12 numaralı parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18).

Kat No: 64

Env No: BN-LM 59

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha XXXVI, Res: 64

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'6.96"K, B: 27°30'52.28"E

Mezar Yönü: Kuzey-Güney

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Kireç taşından yapılmış olan mezarın lahit kapağı görünür durumdadır(Levha XXXIV Kat: 64 Res:65). 12 numaralı parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18).

Kat No: 65

Env No: BN-LM 60

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha XXXVII, Res: 66

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'7.40"K, B: 27°30'52.56"E

Mezar Yönü: Kuzey-Güney

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Kireç taşından yapılmış olan mezarın lahit kapağı görünür durumdadır(Levha XXXIV Kat: 65 Res: 66). 12 numaralı parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18).

Kat No: 66

Env No: BN-LM 61

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha XXXVII, Res: 66

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'8.28"K, B: 27°30'52.76"E

Mezar Yönü: Kuzey-Güney

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: 12 numaralı parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-18). Kireç taşından yapılmış olan mezarın lahit kapağı ve sandukası görünür durumdadır.

Kuzey-güney yönünde olup temiz bir işçiliğe sahiptir(Levha XXXV Kat: 66 Res:67). Lahit kapağının kısa kenarında 13cm çapında bir kalkan kabartması yer almaktadır. Kapağın 4 köşesinde akroter yer almaktadır. Ölçülebilir uzunluğu 200cm genişliği ise 120 cm dir.

Kat No: 67

Env No: BN-LM 62

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha XXXVIII, Res: 67

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'8.87"K, B: 27°30'52.43"E

Mezar Yönü: Kuzey-Güney

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Kireç taşından yapılmış olan mezarın sadece sandukası görünür durumdadır sanduka ters çevrilmiş durumdadır. Lahit kısmının tabanında topuk profili yer almaktadır(Levha XXXV Kat:67 Res:68). Ölçülebilir uzunluğu 230cm genişliği ise 100 cm dir.

6.1.4 ODA MEZAR

Kat No: 68

Env No: BN-OM 1

Mezar Tipi: Oda Mezar

Fotoğraf No: Levha XXXIX Res: 68 /a-b,- XL Res: 68/ c-d-e,- XLI, Res: 68/ f-g-h-1

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'58.24"K, B: 27°30'46.51"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Kesme taş

Tanım: Kaçak kazı ihbarı sonrasında 109 nolu parsel içerisinde yer alan tonozlu mezarın kazısı 2006 yılında yapılmıştır(Harita 15-19). Çalışmanın yapılacağı alana gidildiğinde mezarın tonoz kısmından (üstten) 1.5 m x 2 m çapında bir delik kaçakçılar tarafından açılmış ve girilmiş olduğu tespit edilmişti(Levha XXXVI Kat: 68 Res: 69 / a-b). 2006 yılı kazı çalışmalarında Oda mezarın çevre temizliği yapılmış ve aynı noktadan mezara girilerek oda mezarın içi boşaltılmıştır. Mezar içerisinden tarlalardan yağmur suları ile biriken mil toprak ve mezar odasının tonozuna ait moloz taşlar çıkarılmıştır. Zemine yaklaştığında ise mezara ait olduğunu düşündüğümüz sunu altarına ait olabilecek profilli parçalar ele geçmiştir.

Taş örgü ile yapılmış olan oda mezar doğu- batı yönündedir. Oda mezar doğu yönünde 200 cm uzunluğunda, 100 cm yüksekliğinde ve 60 cm genişliğinde bir dromos'a sahiptir(Levha XXXVI Kat: 68 Res: 69 / c-d-e). Dromos odanın doğu kenarında monolit, işlemesiz söve ve lento bloklarından yapılmıştır. Tavandan zemine kadarki olan yükseklik ise 230 cm olarak ölçülmüştür. Mezar içindeki dolgu tamamen boşaltıldığında mezarın odasının kuzey-güney yönünde 320 cm, Doğu – Batı yönünde ise 285 cm olduğu tespit edilmiştir. Mezar odasının güney ve batı duvarında farklı yüksekliklerde fakat aynı teknikle yapılmış birer niş olduğu görülmüş kuzey duvarın olduğu alanda ise bir kline tespit edilmiştir. Mezarın tabanı sıkıştırılmış toprak tabakası ile Mezar odasının tavanı ise ufak yumru taşlardan yapılmış tonoz örgüsü ile kapatılmıştır.

Güney duvarda bulunan kemerli nişin yüksekliği 185 cm olup genişliği de 185 cm dir(Levha XXXVIII, Kat:68 Res: 69/ f-g-h-ı). Güney nişin 35 cm derinliğe sahip olup kemer örgüsü tabandan 110 cm yükseklikten başlamaktadır. Batı duvarda

bulunan kemerli nişin yüksekliği 105 cm olup genişliği ise 180 cm dir. Nişin kemer başlangıcı zeminden 30 cm yükseklikten başlamaktadır. Batı nişin derinliği ise 60 cm olup güney nişten daha derindir. Güney duvar ve batı duvarın birleşme noktasında ise 45 cm x 45 cm lik bir köşe yapmaktadır¹⁵⁸.

Kuzey duvar güney ve batı duvarlardan farklı duvar önünde doğu- batı yönünde bir kline yer almaktadır. Kline'nin güney kısmı 30cm x 10 cm ebatlarındaki tuğlalarla örülerek oluşturulmuştur. Kuzey kısmı ise duvara bitişik olarak 15 cm genişliğinde ve 60 cm yüksekliğinde taş örgüyle yapılmıştır. Klinenin toplam uzunluğu 285 cm olup genişliği ise 120 cm dir. Klinenin doğu ucundan batıya doğru devam eden tuğla örgü 240 cm devam ettikten sonra köşe yaparak 30 cm güney kuzey yönünde devam etmiş, daha sonra tekrar bir köşe yapmış ve doğu batı yönüne devam ederek batı duvardaki kemerin kuzey bitişi ile birleşmektedir. Klinenin batı ucu 45 cm x 60 cm bir alan oluşturmaktadır. Yapılan çalışmalarda klinenin batı ucunda bir sunu kabının konulabileceği bir çukur alan tespit edilmiştir. Klinenin batı kısmından doğu yönüne doğru 150 cm lik alan kaçakçılar tarafından tahrip edilmiştir. klinenin 130 cm lik kısmında ise kline zemininin ortalama 10 cm çapında dere çakılı sık döşenerek bir taban oluşturulmuştur. Mezar odasının kuzey-güney ve batı duvarları iç kısımdan kaçakçılar tarafından tahrip edilmiştir.

Mezar odası içerisinde yapılan çalışmalarda bir iskelete dair çok az ve küçük kemik parçaları ele geçmiştir. Klinenin batı ucunda Mgn 06-15 envanter numaralı bronz bir sikke ele geçmiştir. Yine aynı alandan Mgn 06-08 envanter numaralı pişmiş toprak bir figürün parçası ele geçmiştir. Kadın figürü olduğu anlaşılan bu eser 5.5 cm x 4.5 cm boyutunda olup oldukça deforme olmuştur.

---

¹⁵⁸ Bingöl-Kökdemir, 2007 s:556.

2011 yılı kazı sezonunda yapılan gözlemler sonucunda defnecilerin oda mezarın kuzey duvarını delerek tahribata devam etmişlerdir. Bu tahribatın tespiti sonucunda kısa bir çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmada mezar odasının dış yapısının kısmen de olsa tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda mezar odasının kuzey duvarı ve batı duvarı kısmen görünür hale getirilmiştir. Yapılan bu çalışma ile mezar odasının dış yüzeyinin 80cm X 60cm ölçülerinde mermer bloklarla kaplı olduğu ve yapının kuzey duvarının köşelerinde de 25 cm uzunluğunda anta ucu şeklinde köşe yaptığı tespit edilmiştir.

Kat No: 69

Env No: BN-OM 02

Mezar Tipi: Oda mezar

Fotoğraf No: Levha XLII, Res:69

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'53.31"K, B: 27°30'43.24"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Ana kaya - taş örgü

Tanım: 453 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-19). Batı duvarı ve güney duvarı çok az da olsa görülebilir durumdadır. Birçok kent nekropollerinden de bildiğimiz üzere oda mezarlar bir sıra halinde yan yana yönleri yola bakacak şekilde inşa edilmektedir. Bu bilgiler ışığında bu mimari kalıntılar diğer oda mezarlardan yola çıkılarak oda mezar olarak değerlendirilmiştir. (Levha XXXIX Kat:69 Res:70). Görülen batı duvar uzunluğu 2.5 m dir.

Kat No: 70

Env No: BN-OM 03

Mezar Tipi: Oda Mezar

Fotoğraf No: Levha XLII, Res: 70

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'53.32"K, B: 27°30'43.22"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: taş örgü

Tanım: 453 nolu parsel içerisinde tarım için kullanılmayan alanda yer almaktadır(Harita 15-19). Herhangi bir ölçü alınmamaktadır.

Kat No: 71

Env No: BN-OM 04

Mezar Tipi: Oda Mezar ?

Fotoğraf No: Levha XLIII, Res: 71

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'53.56"K, B: 27°30'44.24"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: 453 nolu parselin batısında bulunmaktadır(Harita 15-19). Yapının kuzey ve doğu duvarı kısmen yüzeyde görülebilir durumdadır(Levha XL Kat: 71 Res: 72).

Kat No: 72

Env No: BN-OM 05

Mezar Tipi: Oda Mezar

Fotoğraf No: Levha XLIII, Res: 72 /a-b

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'53.65"K,B: 27°30'44.78"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: kesme taş

Tanım: 453 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-19). Kuzey güney yönünde olan oda mezarın güney duvarının tamamı, doğu ve batı duvarı ise kısmen görünür durumdadır. Güney duvarının ölçülebilir yüksekliği 250 cm dir. Batı duvar ile doğu duvar arası genişlik ise 320 cm olarak ölçülmüştür. Mezar odasının duvarlarının basit kesme taş ile örüldüğü görülmektedir(Levha XL Kat: 72 Res: 73 a-b). Mezar odasının bulunduğu alan yoğun bitki örtüsü ile kaplıdır.

Kat No: 73

Env No: BN-OM 06

Mezar Tipi: Oda Mezar

Fotoğraf No: Levha XLIV, Res: 73/ a-b

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'58.01"K, B: 27°30'44.70"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: ?

Tanım: 109 nolu parsel içerisinde yer almaktadır(Harita 15-19). Doğu – Batı yönünde olan tonozlu oda mezar görünür durumdadır¹⁵⁹.

Kat No: 74

Env No: BN-OM 07

Mezar Tipi: Oda Mezar

---

¹⁵⁹ Bingöl 2007, 182; Bingöl 1998, 104.

Fotoğraf No: Levha XLV, Res: 74 / a-b

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'56.43"K, B: 27°30'38.39"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Moloz Taş

Tanım: 120 nolu parsel içerisinde bulunmaktadır(Harita 15-19). Diğer oda mezarlara nazaran biraz daha iyi durumdadır. Bitki temizliği yapılan oda mezarın ölçülebilen yüksekliği 355 cm olup genişliği ise 340 cm dir. Kuzey - Güney yönünde olan oda mezarın batı ve doğu yan duvarları kısmen görünür durumdadır. Görünen doğu duvarının mevcut uzunluğu 360 cm dir. Batı duvarın mevcut uzunluğu ise 210 cm dir. Yapının doğu ve batı duvar kalınlığı 80 cm iken bu kalınlık tonoz kısmında 55 cm kadar düşmektedir. Mezar odasının doğu duvarı üzerinde ölçülebilen zeminden 130 cm yükseklikte aynı hizada ve birbirine 85 cm ile 90 cm mesafede 30cm X 25 cm lik küçük nişler yer almaktadır. Magnesia batı nekropolünde yer alan mezar tiplerinin dağılımı ve yapılış şekilleri nekropol alanının topoğrafik özellikleri ile de yakından ilişkili olduğu görülmektedir. BN-OM 07 nolu oda mezarda yapılan bitki temizliği sonrasında yapının güney duvarının kısmen ana kaya düzeltilerek geri kalan kısmının ise moloz taşlarla örülerek yükseltildiği topografyaya uygun hale getirildiği görülmektedir(Levha XLII Kat: 74 Res:75 a-b). Yapının inşasında görülen bu özellik, kısmen ana kaya kullanılarak yapının geri kalan kısmının da moloz taşlar kullanılarak inşa edilmiş olması nekropol alanının yüksek yamaçtan ovaya doğru mezar tipolojisindeki dağılımda etkili olacağını düşünebilmekteyiz. Bu tip inşa edilmiş oda mezarları Efes Antik kentinde Bülbül Dağının kuzey yamaçlarında yer alan liman nekropolü olarak adlandırılan nekropol alanında rastlayabilmekteyiz. Efes Antik kentinin Liman nekropolünde yer alan oda

mezarların yapılış tekniği, işçilik ve dönem olarak Magnesia Batı nekropolünde yer alan BN-OM 07 nolu mezar ile benzerlik gösterdiğini söyleyebilmekteyiz¹⁶⁰.

Kat No: 75

Env No: BN-OM 08

Mezar Tipi: Oda Mezar

Fotoğraf No: Levha XLVI, Res: 75

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'56.95"K, B: 27°30'41.28"E

Mezar Yönü: bilinmiyor

Malzemesi: Bilinmiyor

Tanım: 109 nolu parsel içerisinde yer alan oda mezarın sadece temel kalıntıları tespit edilebilir durumdadır(Harita 15-19).

Kat No: 76

Env No: BN-OM 09

Mezar Tipi: Oda Mezar

Fotoğraf No: levha XLVI, Res: 76

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'56.94"K, B: 27°30'40.84"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Bilinmiyor

Tanım: 109 nolu parsel içerisinde yer alan oda mezar görülür durumdadır(Harita 15-19). Bitki örtüsünün yoğun olmasından dolayı herhangi bir ölçü alınamamıştır. BN-OM 07 nolu oda mezarda olduğu gibi güney duvarı

---

¹⁶⁰ Efes kenti liman nekropolü Dr. Martin Steskal tarafından çalışılmaktadır. Henüz yayınlanmamıştır.

topografyaya uygun biçimde ana zemine yaslandırılarak yapılmıştır. Yapının doğu duvarında küçük nişler görünürken batı duvarında ise doğu duvarındakilere nazaran büyük bir niş yer almaktadır. Diğer oda mezarlarda da olduğu gibi kabaca düzeltilmiş irili ufaklı moloz taşlar ve yer yer büyük bloklar kullanılarak inşa edilmiştir(Levha XLIII Kat:76 Res:77).

Kat No: 77

Env No: BN-OM 10

Mezar Tipi: Oda Mezar

Fotoğraf No: Levha XLVII, Res: 77

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'56.62"K, B: 27°30'40.59"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Moloz taş

Tanım: 109 nolu parsel içerisinde bulunmaktadır(Harita 15-19). BN-OM 09 nolu mezar odası ile bitişik şekildedir. Bitki örtüsünden dolayı herhangi bir ölçü alınamamıştır. Bitki örtüsünden dolayı sadece tonoz kısmı görülür durumdadır. Diğer oda mezarların inşasında kullanılan kabaca işlenmiş moloz taşlar bu yapının inşasında da kullanılmıştır(Levha XLIV Kat:77 Res: 78).

Kat No: 78

Env No: BN-OM 11

Mezar Tipi: Oda Mezar

Fotoğraf No: Levha XLVII, Res:78

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'0.61"K, B: 27°30'26.62"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Moloz taş

Tanım: 113 nolu parselin güney sınırında bulunmaktadır(Harita 15-19).. Diğer oda mezarlardan farklı bir şekilde inşa edildiği görülmektedir. Yapının güney duvarının temelinin büyük bir bölümünün büyük bloklarla oluşturulduğu görülmektedir. Güney duvarın geri kalan kısmının harç kullanılarak küçük molozlarla tamamlandığı görülmektedir. Mezar odasının güney batı köşesinde kuzey doğu köşesi kırık olan bir lahit bulunmaktadır(Levha XLIV Kat: 78 Res:79).

Kat No: 79

Env No: BN-OM 12

Mezar Tipi: Oda Mezar

Fotoğraf No: Levha XLVIII, Res: 79 /a-b

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'0.64"K, B: 27°30'26.77"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Moloz taş

Tanım: 113 nolu parselin güney sınırında bulunmaktadır(Harita 15-19). Küçük bir açıklıktan mezar odasının içi görülebilmektedir. Mezar odasının doğusunda ve batısında kline yada lahit konabilecek alanların olduğu görülmektedir. Güney duvarda bir kemerli bir niş bulunmaktadır. Mezar odasına giriş şimdilik mümkün olmadığı için detaylı bir çalışma yapılamamıştır(LevhaXLV Kat: 79 Res: 80 a/)

Kat No: 80

Env No: BN-OM 13

Mezar Tipi: Oda Mezar

Fotoğraf No: Levha XLIX, Res: 80 / a-b

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'2.10"K, B: 27°30'19.78"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: 521 nolu parselin güney sınırında bulunmaktadır(Harita 15-19). 2008 yılında kaçakçılar tarafından açılmıştır. Yapının tavan blokların çöktüğü görülmektedir. 2009 yılında kaçakçılar iş makineleri ile komple yok etmişlerdir.

Kat No: 81

Env No: BN-OM 14 (KIRMA ÇATILI)

Mezar Tipi: Beşik çatılı Oda Mezar

Fotoğraf No: Levha L, Res: 81/ a-b

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'2.26"K, B: 27°30'19.54"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Mermer

Tanım: 521 nolu parselin güney sınırında bulunmaktadır(Harita 15-19). Magnesia Nekropollerin de tespit edilen tek beşik çatılı mezardır¹⁶¹. Yunan taş

---

¹⁶¹ Bingöl 2007,183.

işçiliğinde bilinen izodomik¹⁶² duvar örgü tekniğine benzer bir örgü sistemi kullanılmıştır(Levha XLVII Kat: 81 Res: 82 a-b).

6.1.5 SANDUKA MEZARLAR

Kat No: 82

Env No: BN-SM 001 (M1)

Mezar Tipi: Sanduka

Fotoğraf No: Levha LI Res: 82/ a-b-c- Levha LII Res :82/ d-e-f-g-h, Levha LIII Res: 82/ -ı-j.k, Levha LIV Çiz: 4/a-b, Levha LV Çiz: 4, c-d-e

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'1.17"K, B: 27°30'21.79"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Kabaca işlenmiş Moloz Taş – Traverten Blok

Tanım: 521 nolu parselin güney sınırında bulunmaktadır(Harita 15-20). Magnesia Nekropolünde kaçak kazılarla tahribata uğramış olan mezar yapısının mezar yapısının niteliğini saptamak amacıyla 03.07.2008 tarihinde çalışmalara başlanmıştır. Nekropol alanında herhangi bir çalışma yapılmadığı için geçici olarak M1 mezarı olarak adlandırılan mezar Sanduka mezar tipi adlandırılarak bu tezle birlikte envantere geçmiştir. Kaçak kazılar tarafından oda mezarın üst kapak bloklarından batı yöndekinin kırılarak mezar içine girildiği anlaşılmıştır. ilk olarak mezar dış kısmında temizlik çalışmalarına başlanmış ve dış duvar saptanmıştır. Dış duvarın Kuzey-Güney yönünde 56 cm genişliğinde,1.25m uzunluğunda olduğu, Doğu-Batı yönünde ki bloğun ise 61cm genişliğinde 1.25m uzunluğunda olduğu ölçülmüştür. Bu iki bloğun birbirine kenet ile bağlandığı saptanmıştır. Bu aşamadan sonra M1 mezarındaki çalışmalar hızlandırılarak dış duvar yapısı ortaya çıkarılmaya

---

¹⁶² Er 2004,198.

devam edilmiştir. Dış duvarın Kuzey- Güney yönünde devam ettiği saptanmış ve Doğu-Batı yönünde uzanan duvar blokları dâhil uzunluğu 3.70m olarak ölçülmüştür. Güney kesimde dış duvarın üzerinde Doğu-Batı doğrultusunda yerleştirilmiş ikinci bir kullanım izi gösteren kırık bir lahit ortaya çıkarılmıştır. Daha sonra mezar üst kısmında yer alan kapak taşlarından biri kaldırılarak rahat bir çalışma ortamı ve hızlı toprak çıkışı sağlanarak mezar içinde çalışmalara devam edilmiştir. Mezar içerisinde yapılan çalışmalarda iç duvar yapısının kesme taşlardan yapıldığı anlaşılmış ve mezar boyutunun Doğu-Batı yönünde 2.47m, Kuzey-Güney yönünde 1.10m olduğu ölçülmüştür(Çizim: 3a). Daha sonra mezar içerisinde yapılan çalışmalarda 1.60m derinlikte güney duvarına yakın kenara kafatası doğu yönde dorsal olarak yatırılmış iskelete ulaşılmıştır(Levha XLVIII Res: 83/ a-b-c-d-e Kat: 82). İskelet üzerinden çeşitli boyutlarda taşlar kaldırılarak ince temizliği yapılmış ve temizlik bittikten sonra kafatası, vücut ön kısmı, diz kapakları ve ayak kısmında aşırı bozulma olduğu gözlemlenmiştir. İskelet çevresinde 3 adet buluntu ele geçmiştir. 2 adet Aryballos¹⁶³ ve 1 adet Strigilis¹⁶⁴ sağlam şekilde ele geçmiştir (Levha XLIX Res : 83/ f-g-h Kat: 82). Amphoriskoslar diz kapağı üstünde baldıra yakın kısımda sağ ve sol kısma yerleştirilmiştir. Strigilis ise iskelet duruş biçimine göre sağ diz kapağı kenarında insitu¹⁶⁵ olarak ele geçmiştir. Mezar içerisinde iskelet ve çevresinde çizim ve fotoğraflama yöntemi kullanılarak belgeleme işlemi tamamlanmış iskelet kaldırılmıştır(Çiz: 3c). Daha sonra mezar tabanına ait çalışmalar gerçekleştirmek için seviye indirme çalışmalarına devam edilmiş ve doğu kısımdaki giriş bloğunun üstünde lento ve kapının en alt kısımdaki açıklığı da ortaya çıkarıldıktan sonra çalışmalar hız kazanmıştır. İlk başta ufak taşların yoğun olduğu bir tabaka ile

¹⁶³ Karatağ 2011,56; Er 2006, 46; Saltuk 1989,32.

¹⁶⁴ Karatağ 2011,380; Er 2006,369.

¹⁶⁵ Karatağ 2011,198; Er 2006,191.

karşılaşmış ve bu tabaka ortadan kaldırıldıktan sonra 2 adet kapak taşı ile daha karşılaşmıştır. Aynı oda içerisinde iskeletin bulunduğu alanı birinci gömü alanı olarak adlandırırsak alt kısımdaki bu alanı ikinci gömü alanı olarak adlandırabiliriz(Çizim: 3b). İskeletin bulunduğu zemindeki kapak blokları kaldırıldıktan sonra Kuzey-Güney yönünde 50cm, Doğu-Batı yönünde 1.90cm boyutlarında tek parça bloklardan oluşan sanduka mezar içerisinde çalışmalara başlanmıştır. Tek parça bloklarla yapılmış bu mezar içerisinde ince milli toprak tabakasında yaklaşık 60 cm derinliğe inilmiş fakat herhangi bir buluntu ya da kemik parçasına rastlanılmamıştır(Levha XLIX Res : 83/ 1-j Levha L Res: 83 k Kat: 82).60 cm derinlikten sonra sert taşlı bir tabaka ile karşılaşmış ve mezar odası (M1) içerisindeki çalışmalar sona ermiştir. Daha sonra mezar üst yapısına ve çevre duvarına ait bilgiler edinmek amacıyla mezar odasının tavanını oluşturan kapak bloklarının etrafında çalışmalar yapılmıştır.. Mezar dış duvarlarının ölçüleri 3.60m x 3.60 m olarak belirlendikten sonra çizim ve fotoğraf yöntemleri ile belgeleme çalışmaları da bitirilmiştir(Çiz: 3d-e).

Kat No: 83

Env No: BN-SM 002

Mezar Tipi: Sanduka

Fotoğraf No: Levha LVI, Res: 83

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°51'1.16"K, B:27°30'21.61"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: 521 nolu parselin güney sınırında bulunmaktadır(Harita 15-20). BN-SM 001 (M1) sanduka mezarın batısında BN-SM 001 nolu sanduka mezarın kazısı esnasında tespit edilmiştir. Yapının üst blokları görünür durumdadır (Levha L, Res: 84 Kat: 83). BN-SM 001 envanterli sanduka mezarla aynı tip olduğu düşünülmektedir(Çiz 3a).

Kat No: 84

Env No: BN-SM 003

Mezar Tipi: Sanduka

Fotoğraf No: Levha LVI, Res: 84

Buluntu Yeri: Batı Nekropol

Koordinat: E: 37°50'55.56"K. B: 27°30'23.76"E

Mezar Yönü: Doğu-Batı

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Kireç taşından yapılmış olan sanduka mezarın üst kapağı tespit edilememiştir. İki uzun ve iki kısa kenar olmak üzere 25cm kalınlığında iç genişliği 85 cm uzunluğu ise 185cm olan dört adet plaka şeklindeki kireç taşı blok kullanılarak oluşturulmuştur.

6.2 DOĞU NEKROPOL KATALOĞU

6.2.1 LAHİT MEZARLAR

Kat No: 85

Env No: DN-LM 01 (Okalıptus Nekropolü)

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LVII, Res: 85/a-b-c, LVIII, Çizim 5.

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 27°31'52.96", B: 27°31'51.19"

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: 2009 Yılı Eylül ayında Magnesia Ören yeri güvenlik görevlisi Serdal Becerik'in tespiti sonucunda kaçakçılar tarafından kısmen açılan mezara müdahale edilmiştir. GN-LM 01 envanterli Lahit mezar, günümüz Ortaklar – Söke karayolu üzerinde, Magnesia Kentinin Güneyinde yer alan Priene, Milet, Didim gibi önemli Antik kentlere ulaşımı sağladığı düşünülen yol güzergahı üzerinde bulunan Nekropol alanı içerisinde Ören yeri girişinden 630 metre uzaklıkta yer almaktadır(Harita 21). Ortaklar-Söke kara yolu ve Kentin içinden geçen tren yolu arasındaki alanda bulunan nekropol tamamen okalıptus ağaçları ile kaplıdır. Hem ulaşımı sağlayan iki yol arasında bulunması hem de boyları 15-20 m bulan iri okalıptus ağaçları ile kaplı olması ve zamanın kısıtlı olmasından dolayı sistemli bir kazı yapılamamıştır.

Yapılan çalışmada Lahit mezarın kuzey-güney yönünde yer aldığı, Kaçakçılar tarafından lahit'in kuzey-doğu köşesinin parçalanarak içine girildiği ve büyük oranda mezarın içi boşaltıldığı tespit edilmiştir (Levha LII, Res: 86/a Kat: 85). Lahit kapağı ve sandukası mevcut olup kapağın tam üzerinde büyük bir okalıptus ağacı

bulunmaktadır. Kaçakçıların açtığı alandan yapılan tespitle lahit'in mevcut zeminden 30 cm toprak altında bulunmaktadır. Lahit kapağı 25cm X 230 cm uzunluğunda ve 90 cm genişliğinde olup sanduka kısmı ise 185 cm uzunluk, 90 cm yükseklik, 85 cm genişlik ölçülerine sahiptir.

Lahit içerisinden kaçakçılar tarafından dışarı çıkarılan toprak içinde iskelete ait kemik parçaları tespit edilmiştir. Lahit'in güney ucunda kaçakçılar tarafından kazılmamış kısımda M.S 1 yüzyılın yaygın formlarından serbest üfleme tekniği ile yapılmış küresel gövdeli 1 adet cam unguanterium¹⁶⁶. 1 adet erken imparatorluk döneminde yaygın olan – doğuda 2 ve 3 yüzyılda da görülen--yine serbest üfleme tekniği ile yapılmış olan tüp biçimli unguanterium ¹⁶⁷. 2 adet pişmiş toprak unguanterium, 1 adet Bronz ayna, zincir, 1 adet cımbız, Bronz zincirler, Yüzük taşları v.b mezar hediyeleri ele geçmiştir(Levha LII, Res: 86/b-c Kat: 85). Ele geçen cam unguanteriumlardan yola çıkarak bu Lahit mezarı M.S 1 Yy sonuna tarihleyebilmekteyiz.

Kat No: 86

Env No: DN-LM 02

Mezar Tipi: Lahit

Fotoğraf No: Levha LVIII, Res: 86 / a, Levha LIX Res: 86/b.

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'55.45"K, B: 27°31'49.67"E

Mezar Yönü: Kuzey-Güney

Malzemesi: Kireç Taşı

---

¹⁶⁶ Cenker Atila-Binnur Gürler s. 27

¹⁶⁷ A.g.e, 27

Tanım: Kuzey – güney yönünde olduğu görülen lahit mezar bitki tahribatına maruz kalmıştır. Ağaç kökleri arasında görünür olan lahit kapağı kısmen ölçülebilir durumdadır. Lahit kapağı 2 m uzunluğunda 80 cm genişlikte ve 20 cm kalınlığındadır. Sandukanın çok az bir kısmı görülebilmektedir. Lahit mezar oldukça basit bir işçiliğe sahiptir. Görünür alanlarda her hangi bir yazıya, kabartmaya ve bezemeye rastlanmamıştır (Levha LIII, Res: 87 / a-b Kat: 86).

Kat No: 87

Env No: DN-LM 03

Mezar Tipi: Lahit kapağı parçası

Fotoğraf No: Levha LIX, Res: 87/ a

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'55.09"K, B: 27°31'49.38"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Yakın bir noktadan taşınmış olan lahit kapağı parçasının mezar yönü şimdilik bilinmemektedir. Lahit kapağının ölçülebilen genişliği 117cm olup uzunluğu yaklaşık 80 cm, alınlığı ise 30 cm dir. Kıрма çatı şeklinde olan lahit kapağının kısa kenarın her iki köşesinde akroterler bulunmaktadır (Levha LIV, Res: 88/ a-b Kat: 87).

Kat No: 88

Env No: DN-LM 004

Mezar Tipi: Lahit kapağı

Fotoğraf No: Levha LX, Res: 88

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'53.26"K, B: 27°31'49.48"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: 80 cm genişliğinde 190 cm uzunluğunda olan lahit kapağının üst kısmı oval biçimde ve önde kabaca işlenmiş akroterleri yer almaktadır(Levha LV, Res: 89 Kat: 88).

Kat No: 89

Env No: DN-LM 005

Mezar Tipi: Lahit kapağı

Fotoğraf No: Levha LXI ,Res: 89

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'53.77"K,B: 27°31'49.32"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: 115-120cm uzunluğunda, 80 cm genişliğinde ve 25 cm kalınlığında kireç taşı lahit kapağı.

Kat No: 90

Env No: DN-LM 006

Mezar Tipi: Lahit kapağı Parçası

Fotoğraf No: Levha LXI, Res: 90

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'55.28"K, 27°31'49.67"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Lahit kapağı tam ölçü alınamıyor.

Kat No: 91

Env No: DN-LM 007

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LXII, Res: 91

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'54.77"K, B: 27°31'49.09"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: 230 cm uzunluğunda, genişliği ölçülür durumda değil, ölçülebilir kalınlık 30cm. Lahit kapağı ortaya yakın kısımdan ikiye bölünmüş durumdadır. Kuzey yönünde bulunan kısa kenarın köşelerinde akroter yer almaktadır. Bu akroter 24 cm yüksekliğinde ve 26 cm genişliğindedir.(Levha LVI, Res: 92 Kat: 91).

Kat No: 92

Env No: DN-LM 008

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LXII, Res: 92

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'54.74"K, B: 27°31'49.10"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: ölçülebilen Lahit kapağı uzunluğu 120 cm, kalınlığı ise 25 cm.

Mevcut durumu ile düz formdadır. Lahit kapağı sandukanın doğusunda bulunmaktadır. Sandukanın ölçülebilen uzunluğu 80 cm dir. Ölçülen kenarın kalınlığı ise 16 cm dir.

Kat No: 93

Env No: DN-LM 009

Mezar Tipi: Lahit Mezar Kapağı

Fotoğraf No: Levha LXIII, Res: 93

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'54.58"K, B: 27°31'49.79"E

Mezar Yönü: bilinmiyor

Malzemesi: Kireç Taşı

Tanım: Lahit mezar kapağı doğu – batı yönünde bulunmakta. 210 cm uzunluğunda ve 25 cm kalınlığında

Kat No: 94

Env No: DN-LM 010

Mezar Tipi: Lahit Mezar Kapağı parçası

Fotoğraf No: Levha LXIII, Res: 94/a

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'53.47''K, B: 27°31'49.74''E

Mezar Yönü: bilinmiyor

Malzemesi: Mermer

Tanım: Lahit mezar kapağı parçası ölçülebilen genişliği 90cm, uzunluğu 115cm akroter yüksekliğidir. Diğer lahit kapaklarından işçilik açısından farklıdır. Daha detaylı bir işçiliğe ve kaliteli malzemeye sahiptir (Levha LVIII, Res: 95/a-b Kat: 94).

Kat No: 95

Env No: DN-LM 11

Mezar Tipi: Lahit Mezar Kapağı parçası

Fotoğraf No: Levha LXIV, Res: 95

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'52.64''K, B: 27°31'49.78''E

Mezar Yönü: bilinmiyor

Malzemesi: Mermer

Tanım: ölçülebilen uzunluğu 215 cm. Kapağın orta kısımdan yüksekliği 30 cm dir. Lahit kapağı kırma çatı biçiminde olup ön kısa kenar alınlık biçiminde dekore edilmiştir (Levha LIX, Res: 96 Kat: 95).

Kat No : 96

Env No: DN-LM 012

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LXV, Res: 96

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'51.14"K, B: 27°31'51.20"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: Lahit'in sanduka kısmı kapağın altında görülebilmektedir fakat ölçü alınabilecek durumda değildir. Lahit kapağı ölçüleri alınabilmiştir. Lahit kapağı 200 cm uzunluğunda, 90 cm genişliğinde ve 25 cm kalınlığındadır. Lahit kapağı kırma çatı biçimlidir. kaba işçilikle yapıldığı görülmektedir. Lahit'in kapağının güney doğu köşesinin kırıl olduğu tespit edilmiştir.

Kat No: 97

Env No: DN-LM 013

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LXV, Res: 97

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'51.03"K, B: 27°31'50.84"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: 200cm x 90cm ölçülerinde traverten den yapılmış lahit mezar kapağının altında sandukası yer almakta fakat sandukadan ölçü alınmamaktadır.

Kat No: 98

Env No: DN-LM 14

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LVXI, Res: 98

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'51.68"K, B: 27°31'51.32"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: ölçü alınmamaktadır. Lahidin kuzey kısa tarafından kaçakçılar tarafından kazılmıştır. Açılan bu alandan lahit'in sandukası ve kapağı görülebilmektedir (Levha LX, Res: 99 Kat: 98).

Kat No: 99

Env No: DN-LM 015

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LXVI, Res: 99/a, Levha LXVII, Res: 99/b

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'51.65"K, B: 27°31'51.32"E

Mezar Yönü: Kuzey - Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: Lahit'in sandukası ve kapağı ölçülebilir durumdadır. Kalitesiz travertenden yapılan lahit'in sanduka derinliği 60 cm dir. Uzunluğu 190 cm olup 85 cm genişliğe sahiptir. Lahit kapağının üst kısmı oval biçimdedir. Lahit kapağının uzunluğu 190 cm genişliği 90 cm, kapağın kalınlığı ise 25 cm dir.

Kat No: 100

Env No: DN-LM 016

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LXVII, Res: 100/a, LXVIII, Res: 100/b.

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'50.84"K, B: 27°31'51.28"E

Mezar Yönu: Kuzey- Batı

Malzemesi: Traverten

Tanım: Travertenden yapılmış olan lahit mezar daha önceki dönemlerde soyulmuş durumdadır. Lahit'in sandukası ve kapak kısmı kısmen görünür vaziyettedir. Lahit kapağı kırma çatı şeklinde olup basit işçiliğe sahiptir (Levha LXII, Res: 101/a-b Kat:100). Kapağın ölçülebilir uzunluğu 160 cm olup genişliği ise 90 cm dir.

Kat No: 101

Env No: DN-LM 017

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LXVIII, Res: 101

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'50.64"K, B: 27°31'51.82"E

Mezar Yönu: Kuzey- Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: Lahit mezarın sandukası ve kapağı kısmen görülebilir durumdadır fakat herhangi bir ölçü alınamamaktadır.

Kat No: 102

Env No: DN-LM 018

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LXIX, Res: 102

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'50.64"K, B: 27°31'51.46"E

Mezar Yönü: Kuzey- Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: Kaba işçiliğe sahip olan bu lahit mezarın Sadece Lahit kapağı görünür durumda. Travertenden yapılmış olan bu lahit kapağının ölçüleri 82x180x30 cm dir.

Kat No: 103

Env No: DN-LM 019

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LXIX, Res: 103

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'51.03"K, B: 27°31'51.78"E

Mezar Yönü: Kuzey- Güney

Malzemesi: Traverten

Tanım: Okalıptus Nekropolünün doğusunda tren yolu yakınında yer almaktadır. Lahit mezarın sandukasının güney doğu kısmı sağlam kalmıştır. Sandukanın kuzey batı kısmı ise tahrip olmuştur. Lahit mezarın kapağı tespit edilememiştir. Sandukanın uzunluğu 210cm, genişliği 80 cm, derinliği ise 50 cm dir.

Kat No: 104

Env No: DN-LM 020

Mezar Tipi: Lahit Mezar kapağı

Fotoğraf No: Levha LXX, Res: 104

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'51.22"K, B: 27°31'51.70"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Mermer

Tanım: Okalıptus nekropolünün doğusunda tren yolu yakınında bulunmaktadır. Kırık lahit kapağının genişliği 90 cm dir.

Kat No: 105

Env No: DN-LM 021

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LXX, Res: 105

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'54.18"K, B: 27°31'49.73"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: Lahir mezar sanduka kısmının küçük bir parçası.

Kat No: 106

Env No: DN-LM 022

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LXXI, Res: 106

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'54.23"K, B: 27°31'49.80"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: Lahit mezar kapağı ve sanduka parçaları ölçü alınmamaktadır.

Kat No: 107

Env No: DN-LM 23

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LXXI, Res: 107

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'54.25"K, B: 27°31'49.81"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: Lahit mezar kapağı. Uzunluğu 190 cm, genişliği 95 cm ve kalınlığı 25 cm dir.

Kat No: 108

Env No: DN-LM 024

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LXXII, Res : 108/ a-b

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'56.79"K, B: 27°32'7.75"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Traverten

Tanım: Doğu nekropol içerisinde tepelik alanın yamacında bulunmaktadır. Lahit kapağının ölçülebilen uzunluğu 220cm genişliği 55cm kalınlığı ise 25 cm(Levha LXVII, Res: 109/ a-b Kat: 108) Lahit kapağı yanında iki farklı blok bulunmaktadır. Bu bloklar farklı lahitlerin kapağı olabilir.

Kat No: 109

Env No: DN-LM 025

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: : Levha LXXIII, Res: 109

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'56.84"K, B: 27°32'7.80"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Tanım: Travertenden yapılmış olan bu lahit mezar doğu nekropolün gümüş çayının doğundaki tepelik alanın kuzey yamacında Zeytinlik bahçesi içerisinde bulunmaktadır.

Kat No: 110

Env No: DN-LM 026

Mezar Tipi: Lahit Mezar

Fotoğraf No: Levha LXXIII, Res: 110

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'57.19"K, B: 27°32'7.65"E

Mezar Yönü: Doğu – Batı

Tanım: Travertenden yapılmış olan bu lahit mezar doğu nekropolün gümüş çayının doğundaki tepelik alanın kuzey yamacında Zeytinlik bahçesi içerisinde DN-LM 25 lahit mezarın 11 m kuzeyinde bulunmaktadır.

Kat No: 111

Env No: DN-LM 27

Mezar Tipi: Lahit mezar.

Fotoğraf No: Levha LXXIV, Res: 111a/b

Buluntu Yeri: Doğu Nekropol

Koordinat: E: 37°50'57.15"K, B: 27°32'9.82"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Tanım: Doğu Nekropolün Tepelik alanın doğusunda bulunmaktadır

6.3 TÜMÜLÜSLER

Kat No: 112

Env No: TML-001 (Argavlı Tümülüs'ü)

Mezar Tipi: Tümülüs

Fotoğraf No: Levha LXXV, Resim 112 a /b/ c/ d/e, Levha LXXVI; Çiz; 6 a/b/c.

Buluntu Yeri: Argavlı mevkii

Koordinat: E: 37°50'14.70"K, B: 27°31'12.92"E

Mezar Yönü: Doğu - Batı

Malzemesi: Kesme taş Traverten - Mermer

Tanım: Magnesia kentinde şimdilik en erken döneme tarihlenebilen bu Tümülüs mezarın kazısı Humann tarafından yapılmıştır¹⁶⁸(Çiz: 5a-b). Günümüz Ortaklar-Söke karayolu kıyısında bulunan Argavlı köyü sınırları içerisinde yer alan tümülüs'ün karayoluna uzaklığı 450 m dir (Levha LXX, Resim 113 a, Kat: 112). Tümülüs 200 m çapında ve 35 m yüksekliğindedir. Doğu Batı yönünde olan tümülüs'e 0.90 m genişliğinde ve 1.05 m yüksekliğinde bir dromosla mezar odasına giriş sağlanmaktadır. Kesilmiş traverten bloklardan yapılan bir kenarı 3.18 m olan kare planlı bir mezar odasına sahiptir. Mezar odasının üstü tonoz örtülüdür. M.Ö 4.

¹⁶⁸ Humann, 1904, s: 26-27, Bingöl 2007 s:184-186.

yy dan itibaren Batı Anadolu da yoğun olarak kullanılan Makedon tipi Tümülüs mezarlardandır. Hierapolis Kuzey nekropolünde en erken M.Ö 3 yy a tarihlenen 159 D tümülüsünün¹⁶⁹ ve 2010 yılında M.Ö 4 yy a tarihlenen Milas uzun yuva mezar odasının üst örtüsü olan tonozdan ve tonoz örgüsünün benzerliklerinden bahsedebiliriz¹⁷⁰.

Kaçakçılar tarafından tahrip edilen Kare formlu mezar odasında kuzey-güney ve doğu-batı yönünde olmak üzere iki lahit Humann'ın çizdiği planda görülür durumdadır¹⁷¹(Levha LXX, Resim 113 b/ c, 113 d/e Kat:112). Fakat 2006 yılında yapılan tespitlerde lahitlerin, mezar odasının tabanının, mezar odasının kuzey ve batı yan duvarlarının kaçakçılar tarafından tahrip edildiği görülmüştür. Yapılan tahribat sonrasında lahitler görülebilir durumda değildir. 2008 yılında ise dromos'u kısmen tahrip edilmiş ve daha sonra bahçe sahibi tarafından tamamen kapatılmıştır.

Kat No: 113

Env No: TML-002 (Themistokles ?) makale ekle

Mezar Tipi: Tümülüs

Fotoğraf No: Levha LXXVII, Res: 113 a/b

Buluntu Yeri: Kent suru içerisinde

Koordinat: E: 37°50'57.57"K, B: 27°31'24.48"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Tanım: Kent suru içinde yer alan ve Athena tapınağından Theatrona giderken yolun batısında bulunan tepe çevresinden ayrı bir nitelik taşır ve bir Tümülüs

---

¹⁶⁹ Okunak, 2005, s: 60-62.

¹⁷⁰ Durukan, 2012, s: 44.

¹⁷¹ Humann, 1904 s:26-27

olabileceği etkisi verir¹⁷². Tümüls olabilecek bu tepe, Kentin kutsal alanına 500m, Kent stadionu'na 350m, Gymnasiona 360 m, Tiyatroya 250m ve Theatrona 180 m uzaklıkta yer almaktadır (Levha LXXI, Res: 114 a/b Kat: 113). Kentin önemli yapılarının merkezinde olması çevresinden topoğrafik olarak farklı olan bu tepenin kent için önemli bir kişiye ait tümüls olabileceğini akla getirmektedir¹⁷³. Mezar yapıları veya Tümülsler Roma sınırları içerisinde sosyal bir duyuru olarak toplumun siyasileştirilmesi vurgusunun en net hissedildiği yapılardır¹⁷⁴.

Kat No: 114

Env No: TML-003

Mezar Tipi: Tümüls (?)

Fotoğraf No: Levha LXXVIII, Res: 114 /a-b

Buluntu Yeri: Kentin güneyinde söke yolu üzerinde yer almaktadır.

Koordinat: E: 37°50'30.41"K, B: 27°32'13.28"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Bilinmiyor

Tanım: Büyük tümüls olarak da bilinen bu tepe diğer tümüls olma ihtimali olan tepeler gibi topografik olarak çevresinden ayrılır. Ortaklar Belediyesinden Söke ilçesine giderken yolun solunda yer alan bu tümüls (?) 400m çapında olup 45m yüksekliğindedir (Levha LXXII, Res: 115 /a-b Kat: 114). Günümüz karayolu ile Antik dönem ulaşımın aynı güzergâhtan, Argavlı Boğazından¹⁷⁵ yapıldığı bilinmektedir. Magnesia Kentini Priene, Milet gibi güneyde yer alan önemli kentlere

---

¹⁷² Bingöl 2007, s: 183.

¹⁷³ Orhan BİNGÖL, Bu tepenin eğer bir tümüls ise kent için önemli olan kadın kahramanı Leukophryne veya Themistokles'e, bu iki şahsiyetten birisine ait olması gerektiğinden bahsetmektedir. Bkz Bingöl 2007,s: 184-185.

¹⁷⁴ Cormack, 1997, s:140.

¹⁷⁵ Bingöl 2007,s:15

bağlayan ticaret ve ulaşım yolundan görülebilecek nitelikte olması bu tepenin durumunun farklı olabileceğini düşündürmektedir. Fakat Tümülüs(?) etrafında yapılan gözlemlerde herhangi bir mimari kalıntıya rastlanmamıştır.

Kat No: 115

Env No: TML-004

Mezar Tipi: Tümülüs

Fotoğraf No: Levha LXXVIV, Res: 115 /a-b

Buluntu Yeri: Tekin Köyü sınırları içerisinde yer almaktadır.

Koordinat: E: 37°51'17.44"K, B: 27°32'17.77"E

Mezar Yönü: Bilinmiyor

Malzemesi: Bilinmiyor

Tanım: Kentin doğusunda yer alan bu Tümülüs (?) tepesinin Magnesia Artemis tapınağına uzaklığı 1000m olup, 130 m çapında ve çevresinden 7-8 m yüksekliğindedir (Levha LXXIII, Res: 116 /a-b Kat: 115). Diğer Tümülüs olabilecek tepeler gibi bu tepenin topografik farklılığı ve Magnesia kentini doğuda bulunan Tralleis, Nysa, Aphrodisias gibi kentlere bağlayan yol güzergahında olması Tümülüs olabileceği düşüncesini oluşturmaktadır. Bilindiği üzere Antik dönemde ölen kişiyi onurlandırmak için yapılan Tümülüs mezarlar ve diğer mezarlar kente gelen insanların mezarı yoldan görebileceği şekilde yapılmaktaydı ve konumlandırılmaktaydı.

2006 yılında kaçakçılar tarafından tepenin güney yamacından 10-13 metre uzunluğunda 1 m genişliğinde Tümülüs tepesinin merkezine doğru bir tünel açılmıştır. Bu tünelin tespit edilmesi sonucunda kısa süreli bir araştırma yapılmıştır.

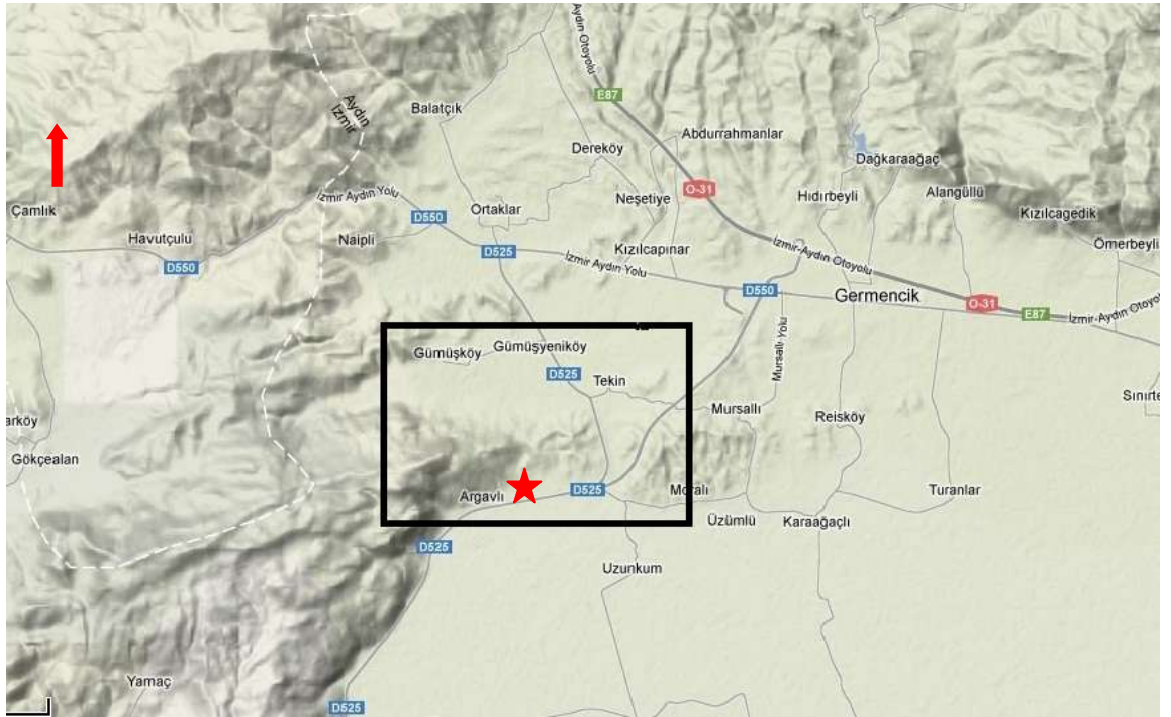
Tepe üzerinde bitki temizliği yapılarak Jeoradar ile mezar odasının tespitine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Çalışma sonucunda kayda değer bir sonuç alınamamıştır.

HARİTALAR

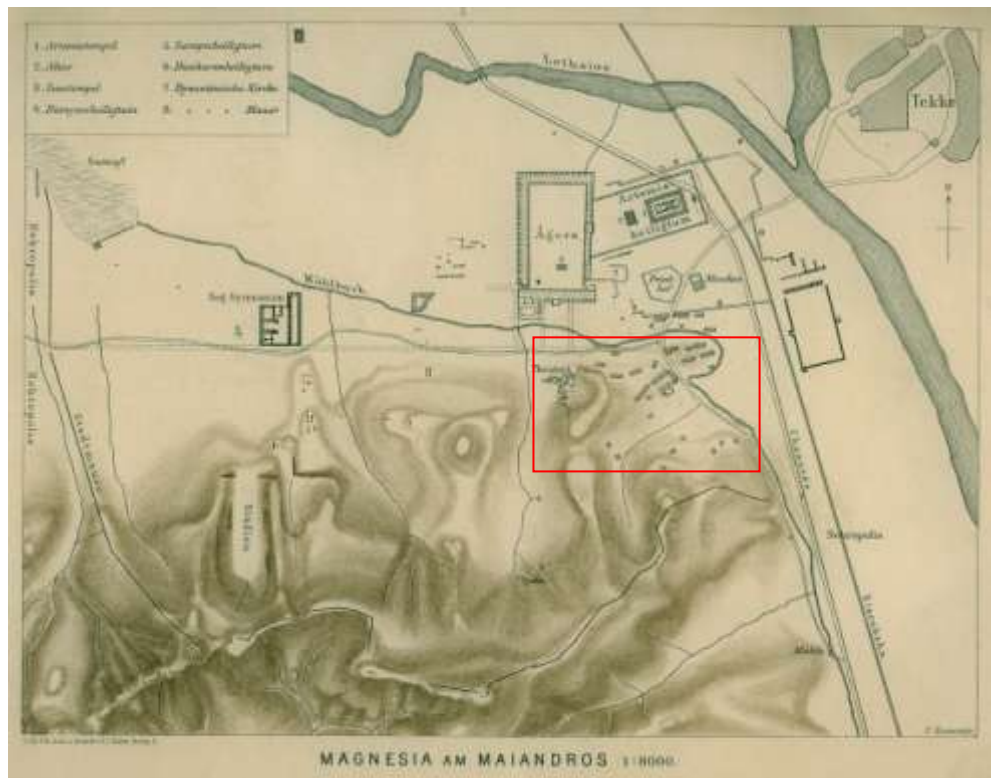
LEVHALAR

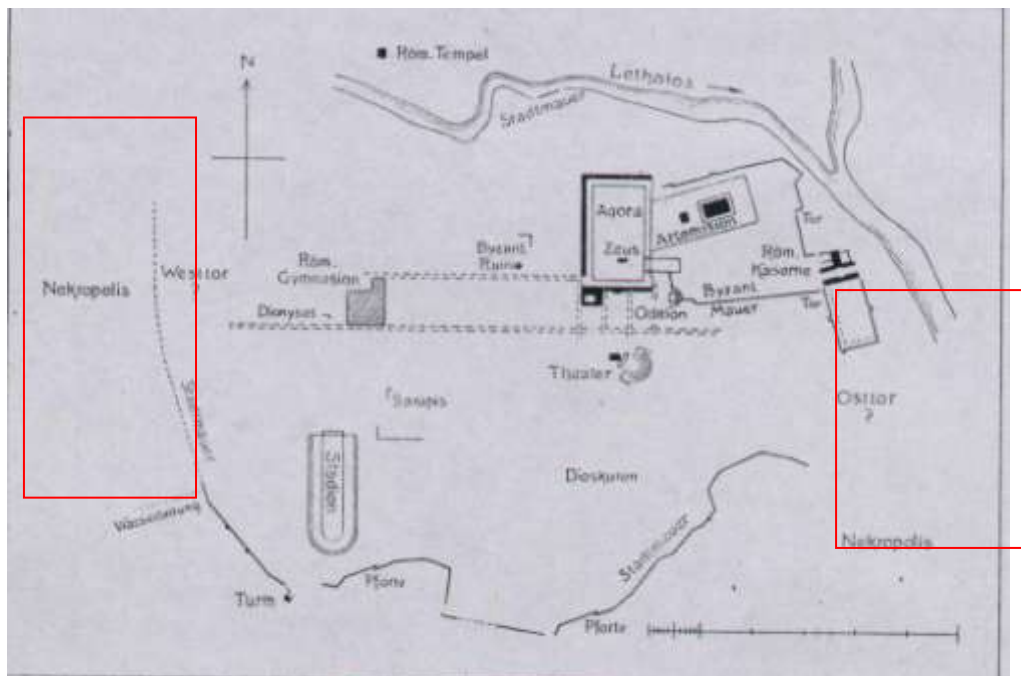
Harita 1

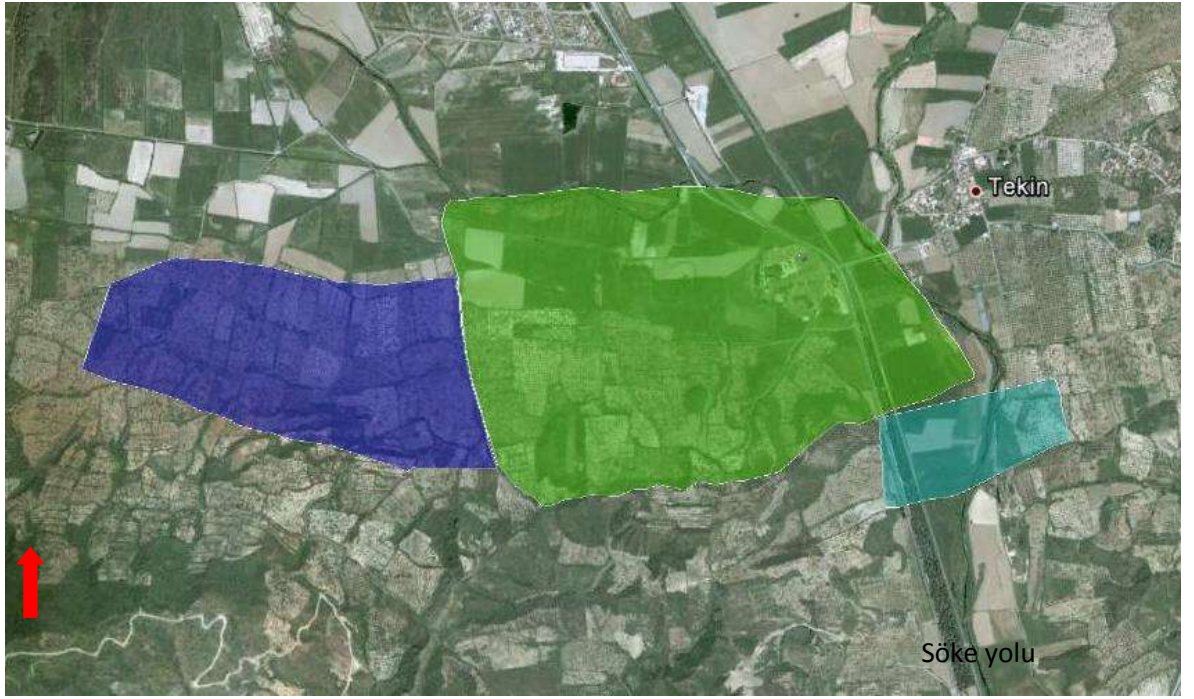
Harita 2

Harita 3

Harita 4

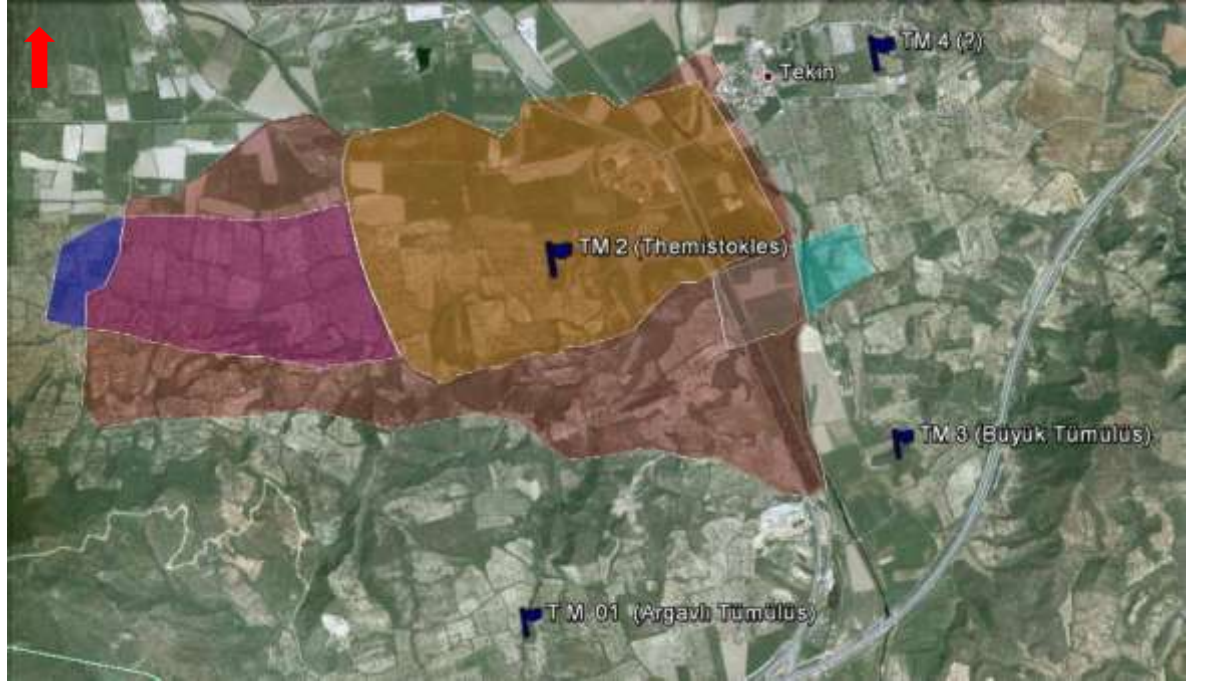
■ Batı Nekropol ■ Kent Suru Sınırları ■ Doğu Nekropol

Harita 5

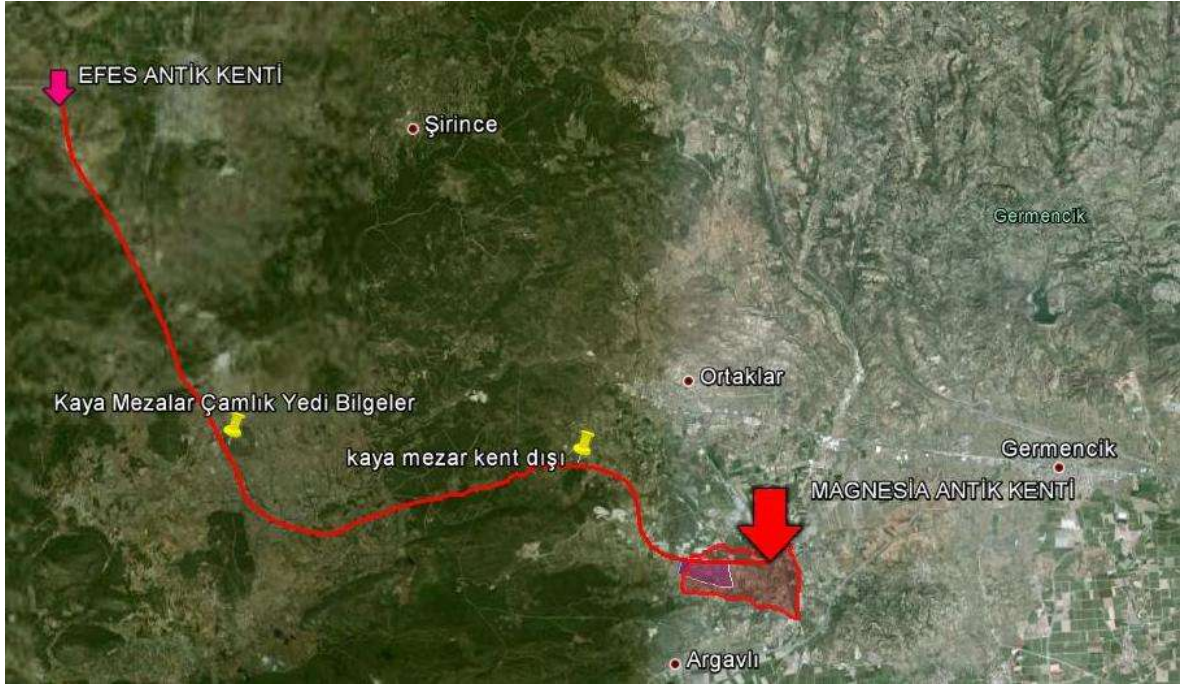
Harita 6

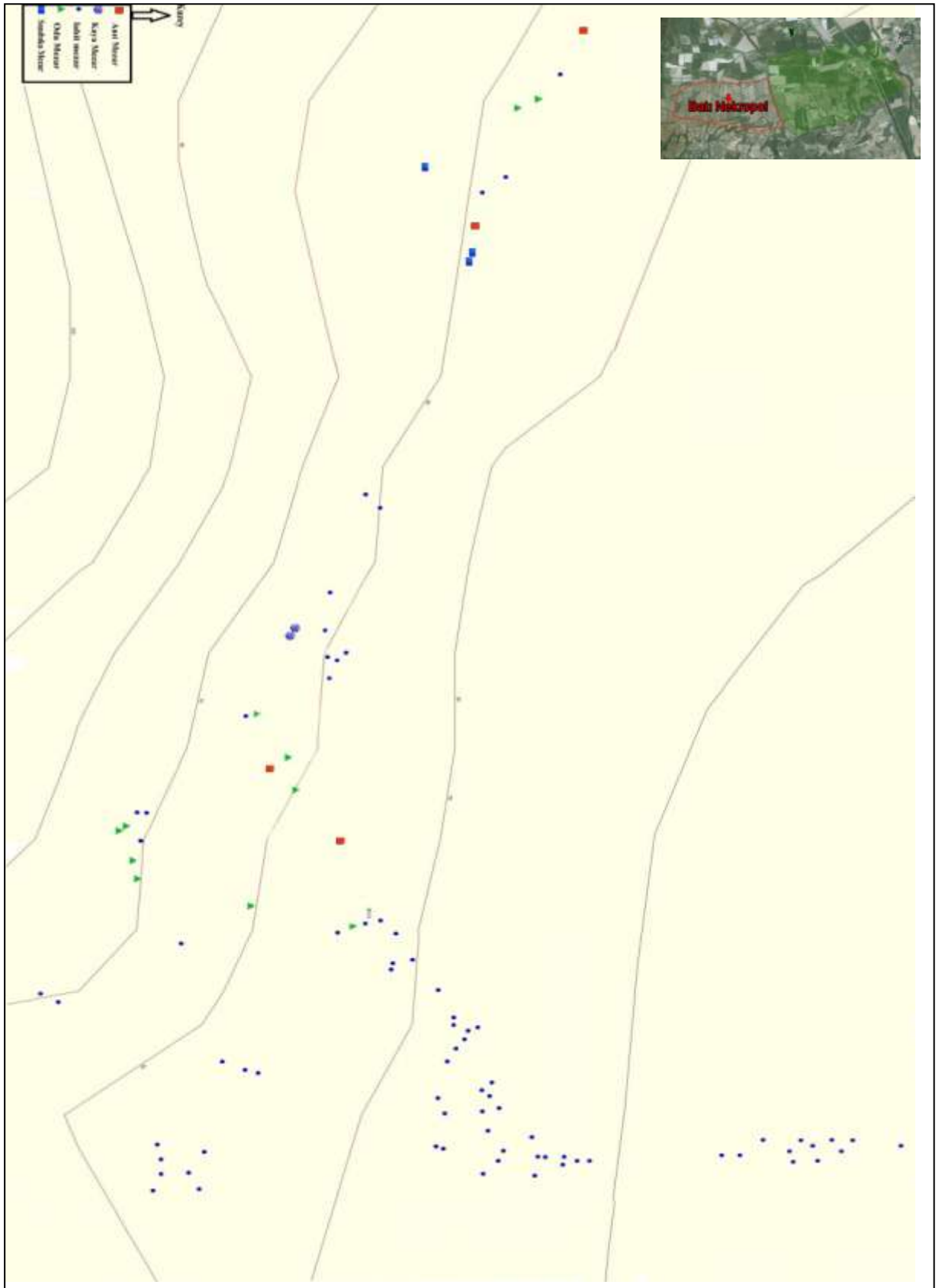

■ Sit Alanı Sınırları ■ Doğu Nekropol ■ Batı Nekropol ■ Kent Suru Sınırları

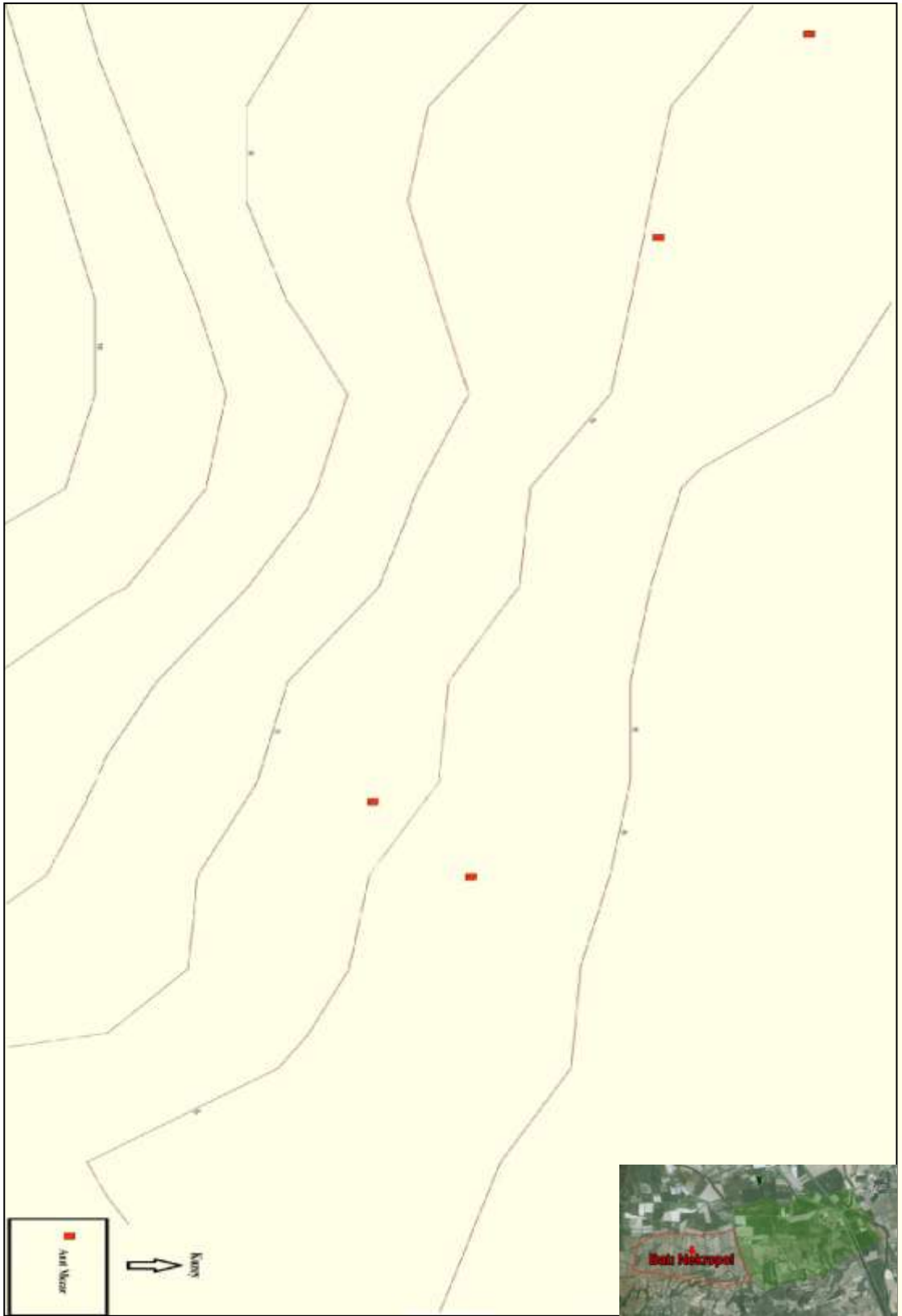
Harita 7

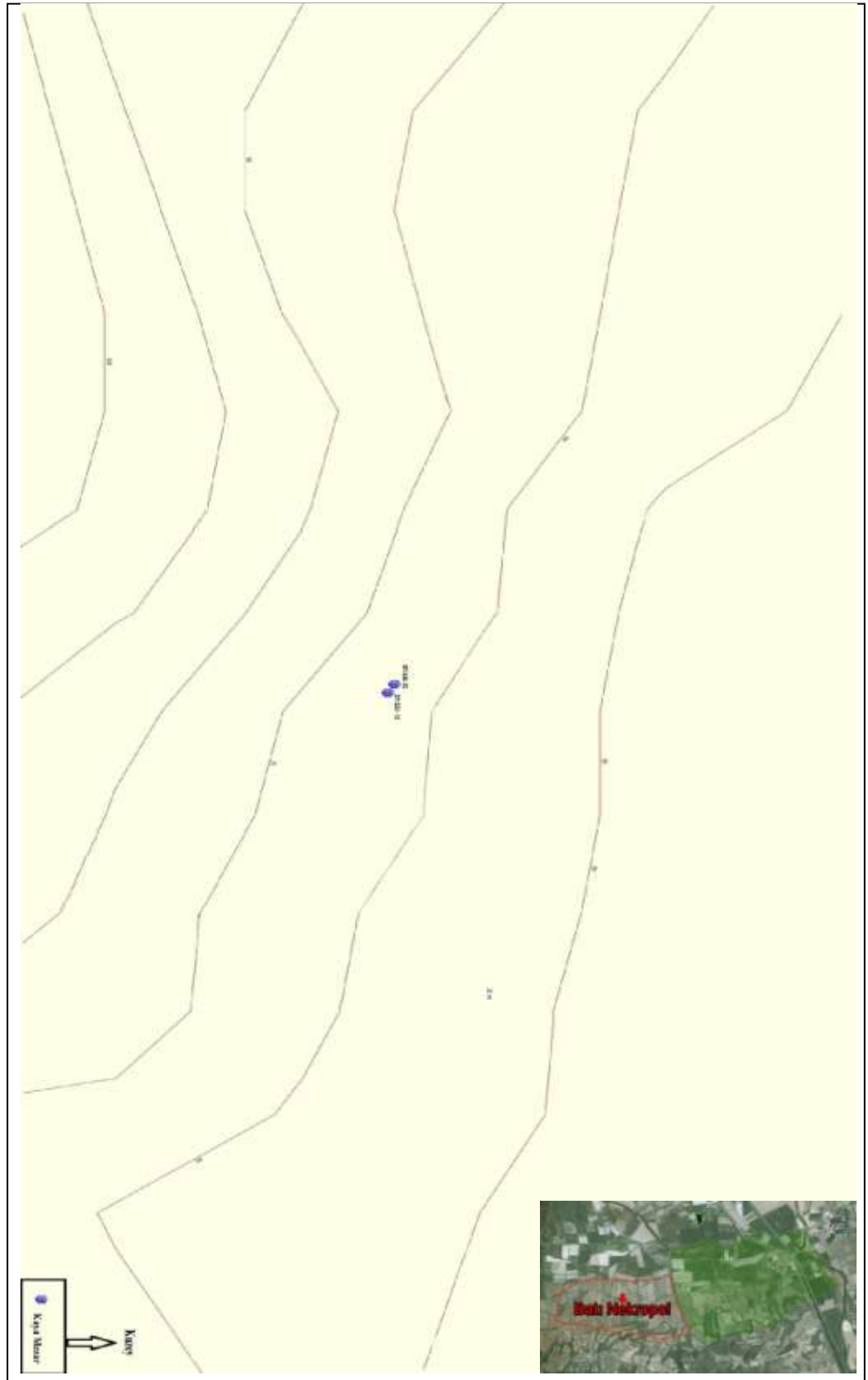
Harita 8

Harita 9

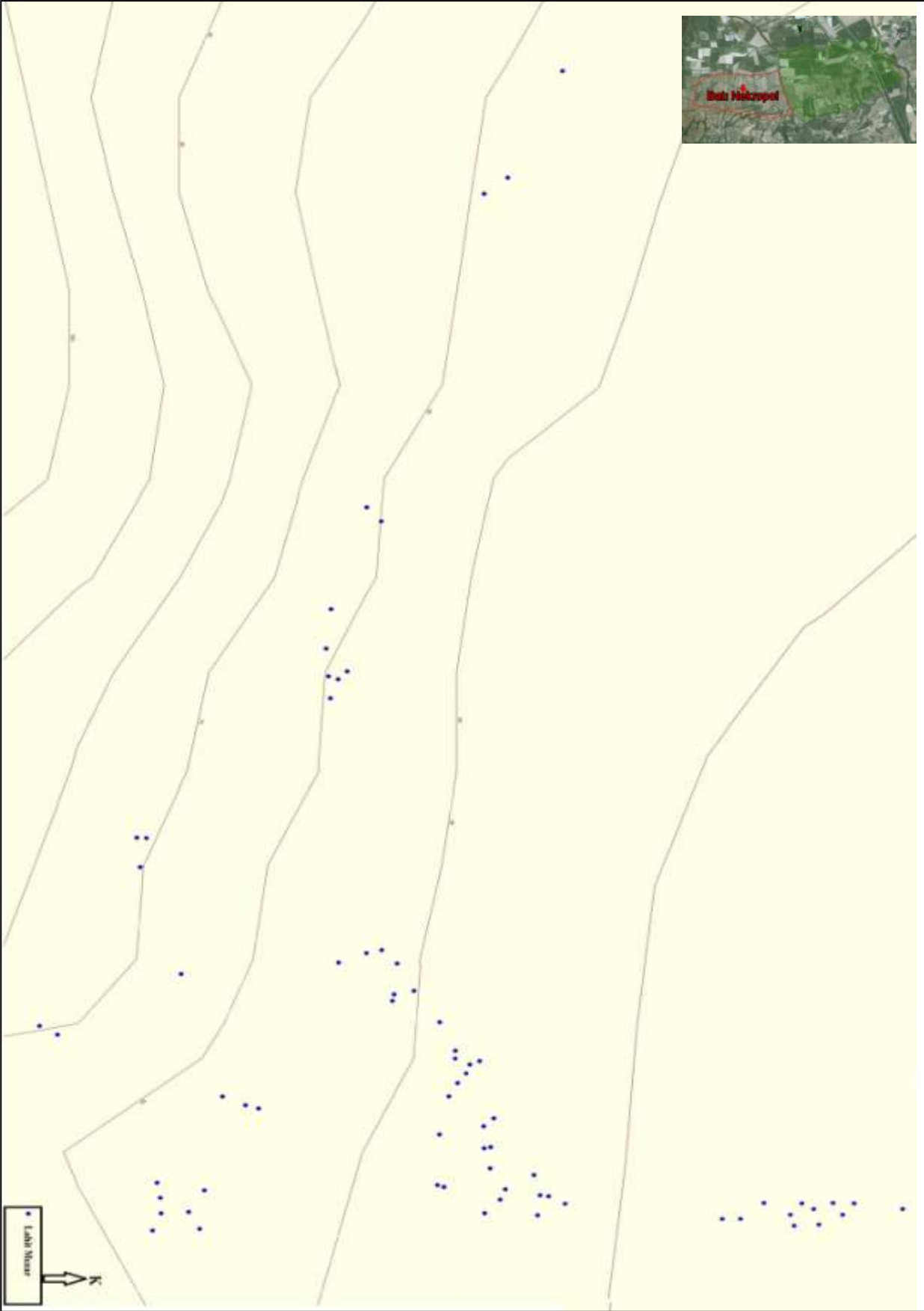

Harita 10

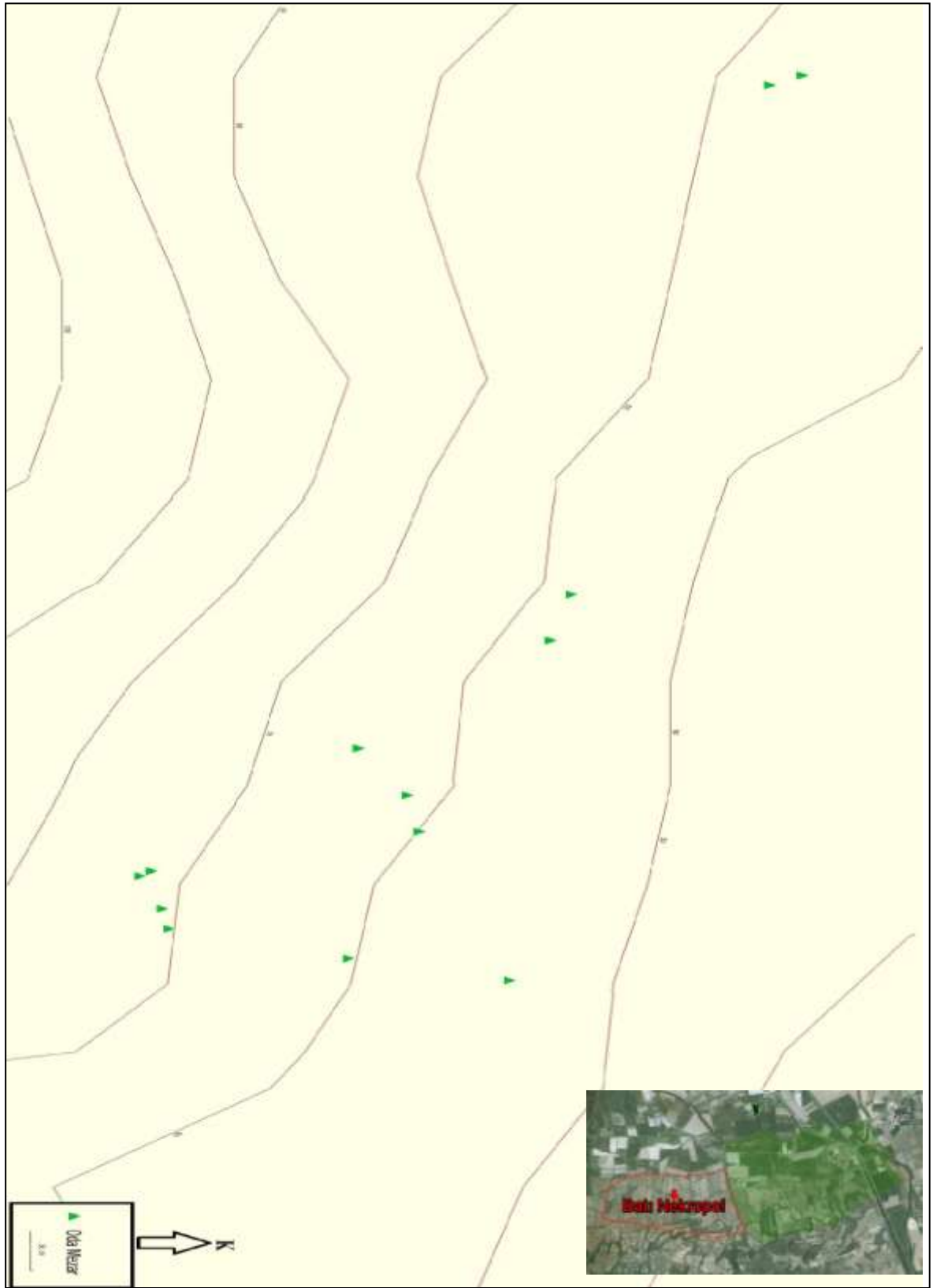

Harita 11

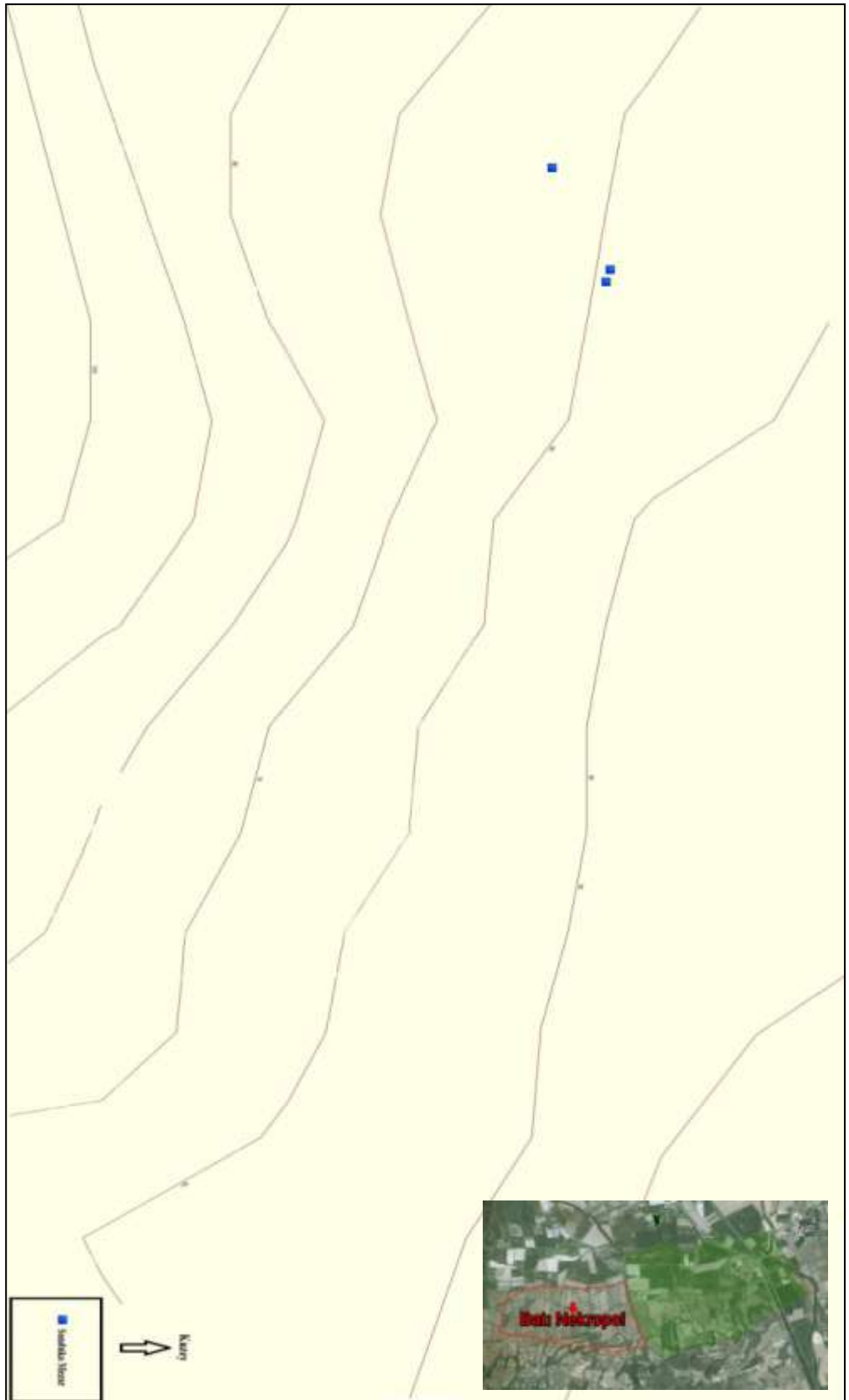
Harita 12

Harita 12

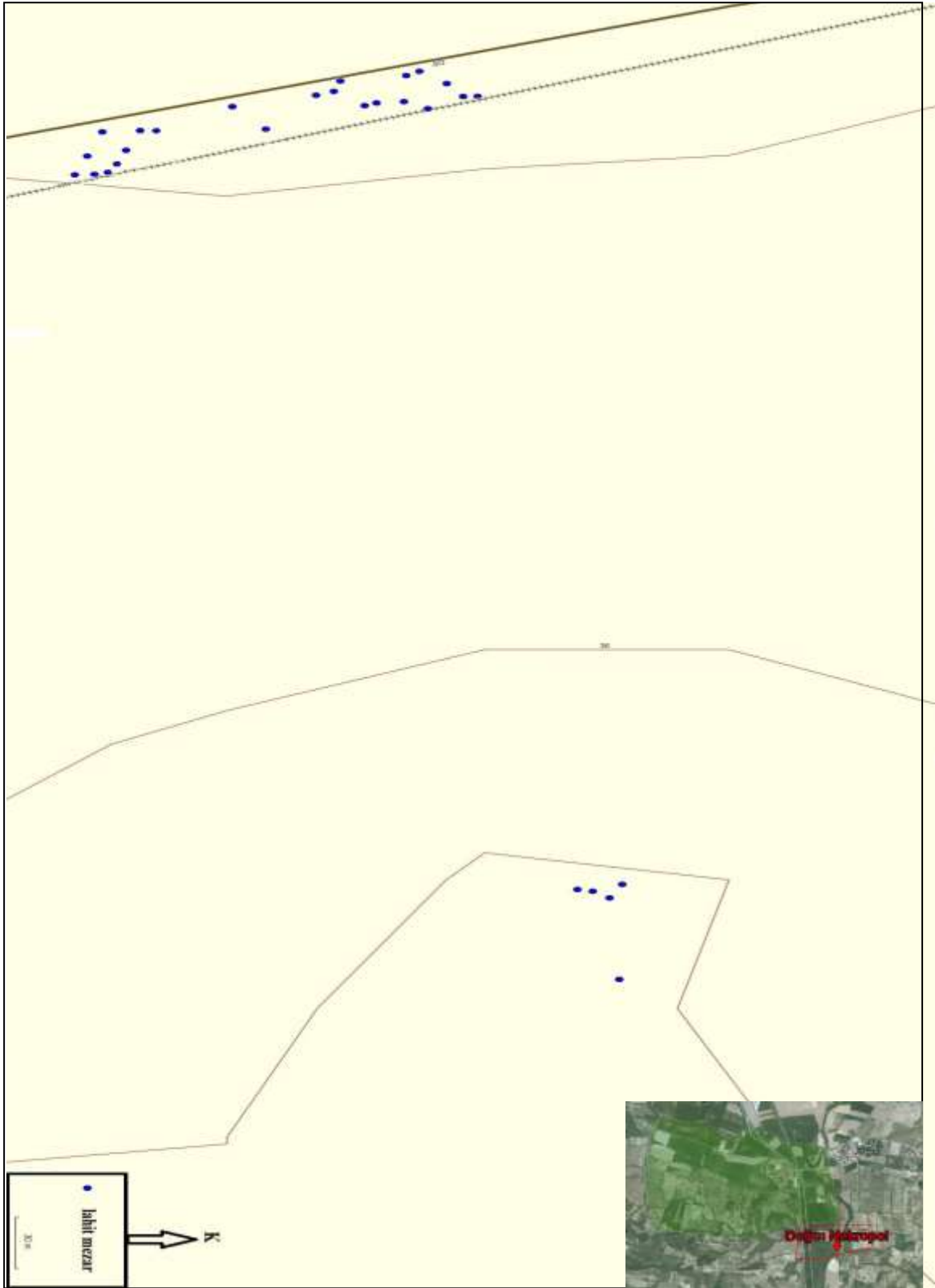

Harita 13

Harita 14

Doğu Nekropol

Harita 15

Batı Nekropol
Anıt Mezarlar

Levha I

Kat No: 1

Res:1

Kat No: 2

Res: 2

Kat No: 3
Res:3

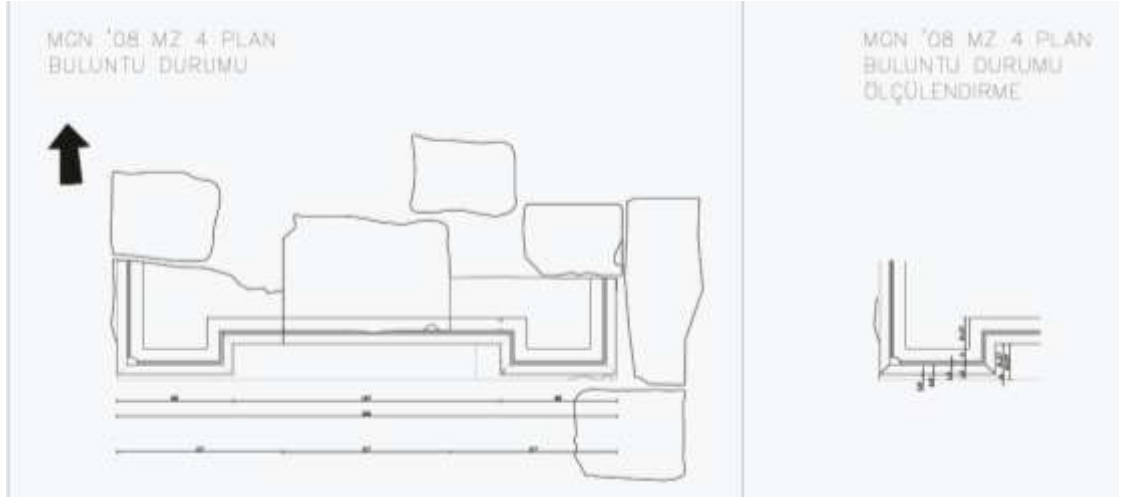

Kat No: 4
Res:4

Levha III

Kat No:4
Çiz:1

KAYA MEZARLAR

Levha IV

Kat No: 5

Res: 5

Kat No: 6

Res: 6/a

Res: 6/b

LAHİT MEZARLAR

Levha V

Kat No: 7

Res: 7/a

Res: 7/b

Res: 7/c

Kat No: 8

Res: 8

Kat No: 9

Res: 9

Kat No:10

Res: 10

Kat No: 11

Res: 11

Levha VIII

Kat No: 12

Res: 12

Kat No: 13

Res: 13

Kat No: 14

Res: 14

Kat No: 15

Res: 15

Levha X

Kat No: 16

Res: 16

Kat No: 17

Res: 17

Kat No:18

Res: 18

Kat No: 19

Res: 19

Kat No: 20

Res: 20

Kat No: 21

Res: 21

Kat No: 22

Res: 22

Kat No: 23

Res: 23

Kat No: 24

Res: 24

Kat No: 25

Res: 25

Kat No: 26

Res: 26

Kat No:27

Res: 27

Kat No: 28

Res: 28

Kat No: 29

Res: 29

Kat No:30
Res: 30

Kat No: 31
Res: 31

Kat No: 32

Res: 32

Kat No:33

Res: 33

Kat No: 34

Res: 34

Kat No: 35

Res: 35

Kat No: 36

Res: 36

Kat No: 37

Res: 37

Kat No: 38

Res: 38

Kat No: 39

Res: 39

Kat No: 40

Res: 40

Kat No: 41

Res: 41

Kat No: 42

Res: 42

Kat No: 43

Res: 43

Kat No: 44

Res: 44

Kat No: 45

Res: 45

Kat No: 46

Res: 46

Kat No: 47

Res: 47

Kat No: 48

Res: 48

Kat No: 49

Res: 49

Kat No: 50

Res: 50/a

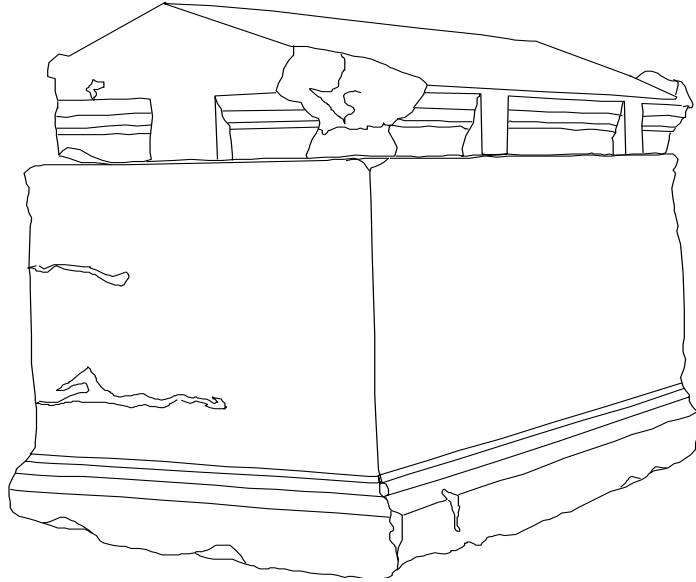

Res: 50/b

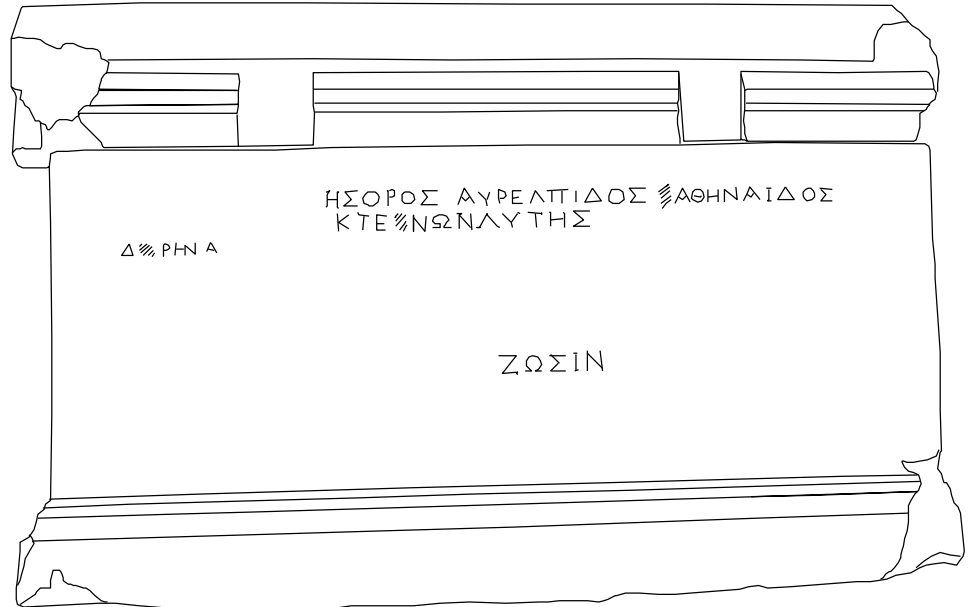
Kat No: 50

Çiz: 2a

Kat No: 50

Çiz: 2b

Kat No: 51

Res: 51

Kat No: 52

Res: 52

Kat No: 53

Res: 53

Kat No: 54

Res: 54

Kat No: 55

Res: 55 /a

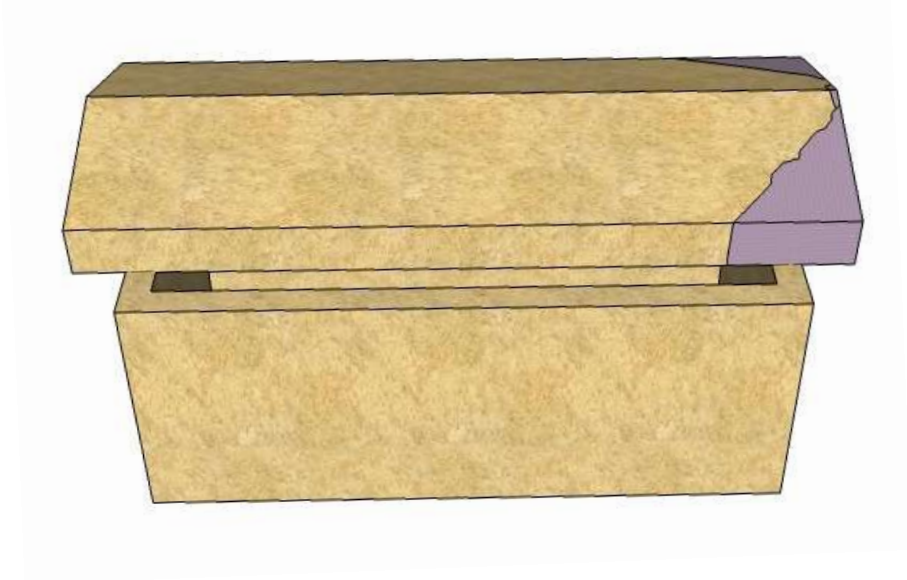

Res: 55/b

Kat No: 55

Çizim: 3

Kat No: 56

Res: 56

Kat No: 57

Res: 57

Kat No: 58

Res: 58

Kat No: 59

Res: 59

Kat No: 60

Res: 60

Kat No: 61

Res: 61

Kat No: 62

Res: 62

Kat No: 63

Res: 63

Kat No: 64

Res: 64

Kat No: 65

Res: 65

Kat No: 66

Res: 66

Kat No: 67

Res: 67

ODA MEZARLAR

Levha XXXIX

Kat No: 68

Res:68/a

Res: 68/b

Res: 68/c

Res: 68/d

Res: 68/e

Res: 68/ f

Res: 68/g

Res: 68/ h-1

Kat No: 69

Res: 69

Kat No: 70

Res: 70

Kat No: 71

Res: 71

Kat No: 72

Res: 72 /a-b

Kat No: 73

Res: 73/a

Res: 73/b

Kat No: 74

Res: 74/ a

Res: 74 / b

Ana Kaya

Kat No: 75

Res: 75

Kat No: 76

Res: 76

BN-OM 10

Kat No: 77

Res: 77

Kat No: 78

Res: 78

Kat No: 79

Res: 79 /a

Res: 79 / b

Kat No: 80

Res: 80/a

Res: 80/b

Kat No: 81

Res: 81/ a

Res: 81/b

SANDUKA MEZARLAR

LEVHA LI

Kat No: 82

Res: 82/a

Res: 82/b-c

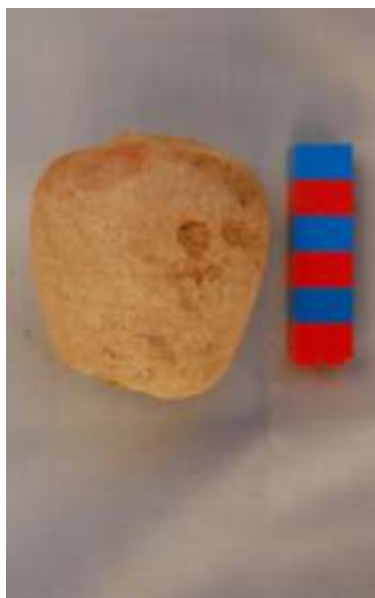

Levha LII

Res:
82/ d-e

Res: 82/ f-g-h

Res: 82 I / J

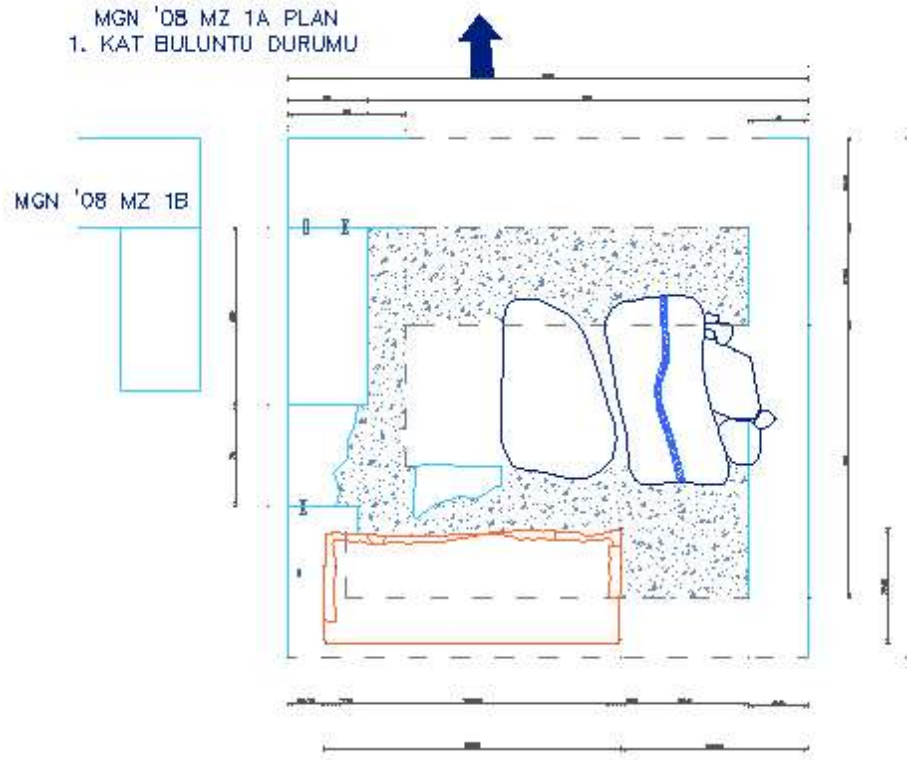

Res: 82/ k

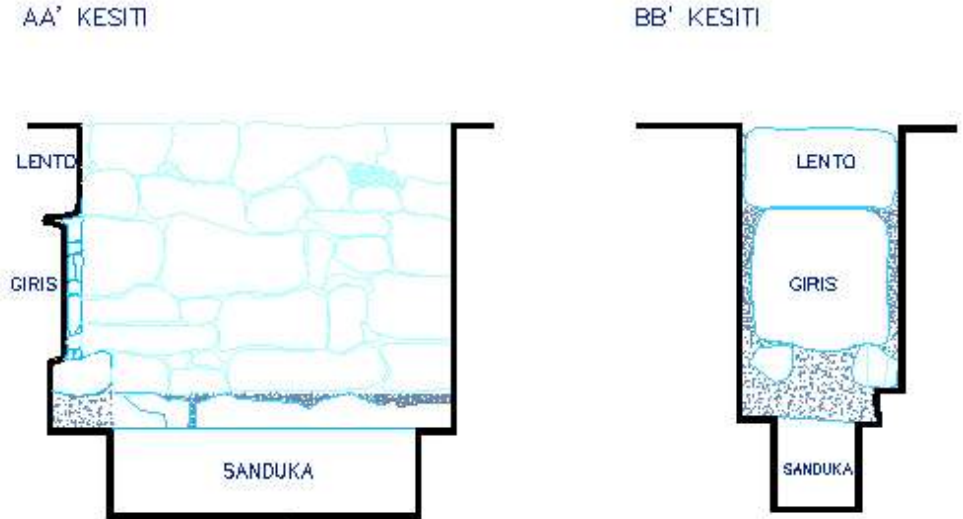
Kat No: 82

Çiz: 4a

Kat No: 82

Çiz:4/b

1. KAT
BULUNTU DURUMU

Kat No: 82

Çiz: 4/c

2. KAT
SANDUKA KAPAGI
BULUNTU DURUMU

Kat No: 82

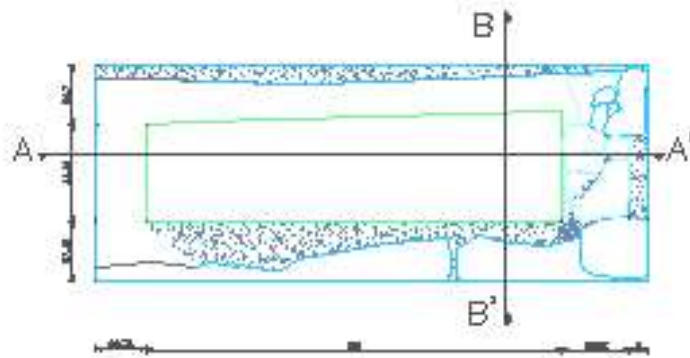
Çiz: 4/d

2.KAT
SANDUKA
BULUNTU DURUMU

Kat No: 82

Çiz. 4/e

Çizimler: Mimar Özge Özeke – Arş. Gör. Muharrem Oral

Kat No: 83

Res: 83

Kat No: 84

Res: 84

DOĞU NEKROPOL

Levha LVII

Kat No: 85

Res: 85/a

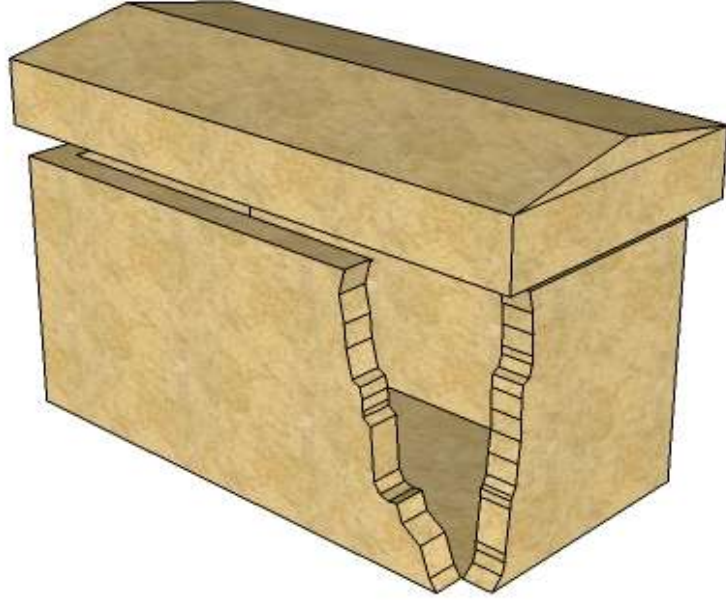
Res: 85/b-c

Levha LVIII

Kat No: 85

Çizim : 5

Kat No: 86

Res: 86/a

Kat No:86

Res: 86/ b

Kat No: 87

Res: 87/a

Levha LX

Res: 87/b

Kat No: 88

Res: 88

Kat No: 89

Res: 89

Kat No: 90

Res: 90

Kat No: 91

Res: 91

Kat No: 92

Res: 92

Kat No: 93

Res: 93

Kat No: 94

Res: 94/a

Res: 94/b

Kat No: 95

Res: 95

Kat No: 96

Res: 96

Kat No: 97

Res: 97

Kat No: 98

Res: 98

Kat No: 99

Res: 99/a

Res: 99/b

Kat No: 100

Res:100 /a

Kat No: 100

Res: 100/b

Kat No: 101

Res: 101

Kat No: 102

Res: 102

Kat No: 103

Res: 103

Kat No: 104

Res: 104

Kat No: 105

Res: 105

Kat No: 106

Res: 106

Kat No: 107

Res: 107

Kat No: 108

Res: 108/a

Res: 108/b

Kat No: 109

Res: 109

Kat No: 110

Res: 110

Kat No: 111

Res: 111/a

Res: 111/b

TÜMÜLÜSLER

Levha LXXV

Kat No: 112

Res: 112/a

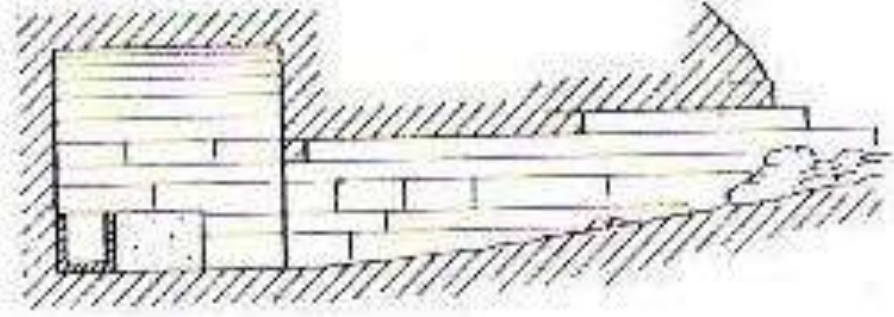
Res:112 b/c

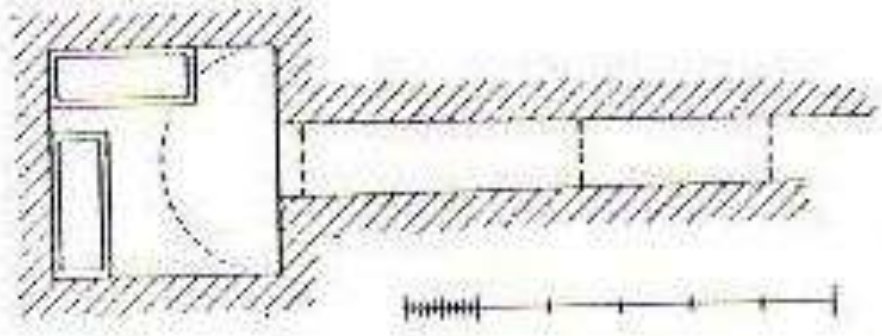
Res:112 d/e

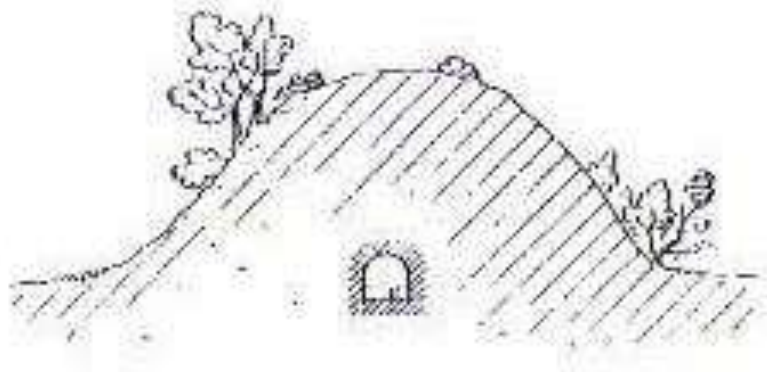
Çiz: 6/a

Çiz: 6/b

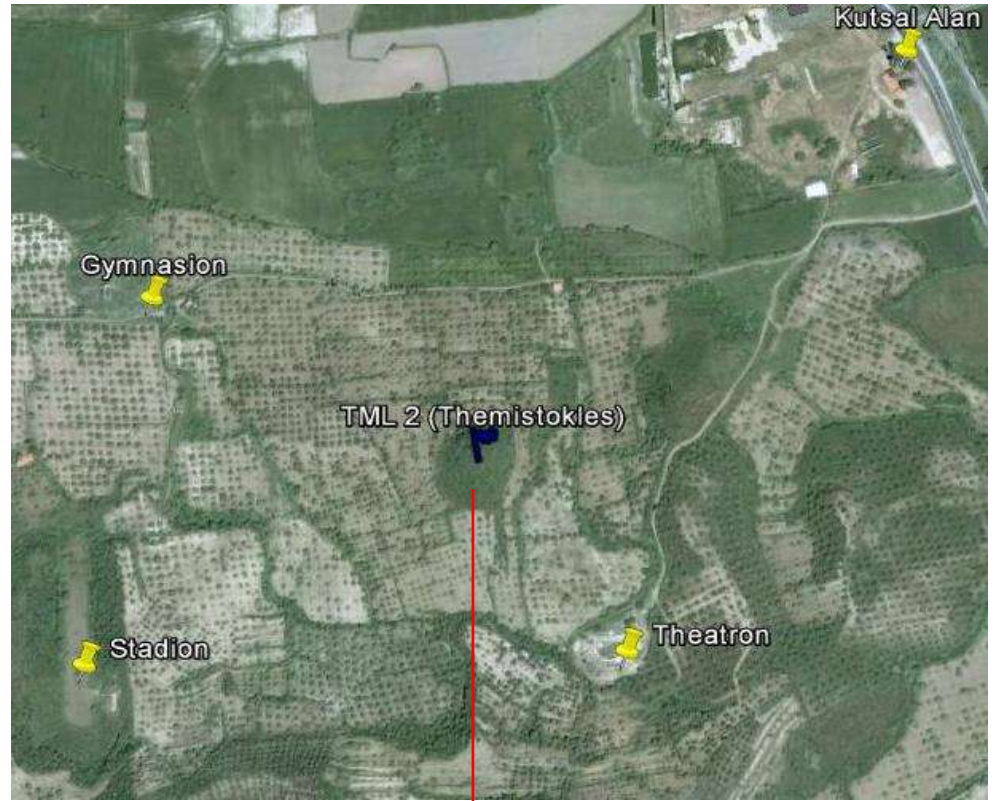
Çiz: 6/c

Çizim 6 a/b/c ; Humann 1904, 7.

Kat No: 113

Res: 113 /a

Res: 113 /b

Kat No: 114

Res: 114 / a

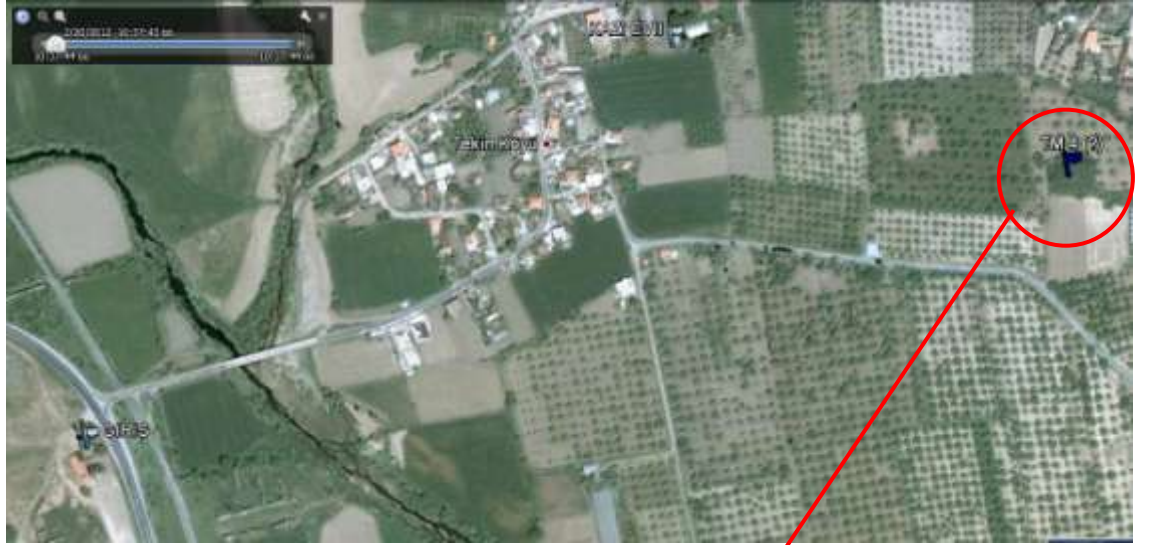
Res: 114/b

Levha LXXVIV

Kat No: 115

Res: 115/a

Res: 115/ b

